

Zabezpečení pohřebišť

Bc. Václav Mareš

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Václav Mareš
Osobní číslo:	L22508
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Zabezpečení pohřebišť

Zásady pro vypracování

- Zpracujte rešerši dostupných zdrojů k řešenému tématu.
- Vypracujte historicko-právní vstup do řešené problematiky včetně příkladů vandalismu a krádeží na pohřebišťích.
- Provedte posouzení zajištění vybraných pohřebišť před vandalismem a krádežemi.
- U zvolených pohřebišť navrhnete vhodné způsoby zabezpečení před vandalismem a krádežemi.
- Diskutujte dosažené výsledky.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KOTRLÝ, Tomáš. *Pohřebnictví: právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-86131-95-5.
2. LOVEČEK, Tomáš, Andrej VEĽAS a Martin ĎUROVEC. *Bezpečnostné systémy: poplachové systémy*. V Žilíně: Žilinská univerzita, 2015. ISBN 978-80-554-1144-6.
3. Vandalism. *Maine Old Cemetery Association (MOCA)* [online.]. Augusta: Maine Old Cemetery Associatio, [cit. 2023-06-01] 2021. Dostupné z <https://moca-me.org/vandalism>.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Kyselák, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 26.4.2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Václav Mareš

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Pohřebiště jako důležitá součást kulturního a historického dědictví čelí různým výzvám týkajícím se zabezpečení a ochrany. Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku vandalismu, krádeží a dalších nevhodných aktivit na pohřebištích, s důrazem na situaci v ČR. Cíl práce spočívá v analýze rizik vzniku vandalismu a krádeží spojených s pohřebišti a navržení účinných opatření k jejich zabezpečení a ochraně. Během výzkumu byly identifikovány faktory přispívající ke zvyšování rizika vandalství a krádeží na pohřebištích, včetně nedostatečného zabezpečení, osvětlení i nedostačujícího dohledu. Na základě těchto poznatků jsou navržena opatření, jako jsou zkvalitnění fyzického zabezpečení, zlepšení osvětlení, zapojení veřejnosti do dohledu nad pohřebišti i jejich údržby a vzdělávací programy pro veřejnost.

Klíčová slova: krádeže, ochrana, pohřebiště, vandalismus, vzdělávací programy, zabezpečení

ABSTRACT

As an important part of cultural and historical heritage, cemeteries face various challenges regarding security and protection. This thesis focuses on the issue of vandalism, theft and other inappropriate activities in cemeteries, with an emphasis on the situation in the Czech Republic. The aim of the work is to analyze the risks of vandalism and theft associated with cemeteries and to propose effective measures for their security and protection. Factors contributing to an increased risk of vandalism and theft at cemeteries were identified during the research, including insufficient security, lighting and supervision. Based on these findings, measures such as improving the quality of physical security, improving lighting, involving the public in the supervision of cemeteries and their maintenance, and educational programs for the public are proposed.

Keywords: cemetery, educational programs, protection, security, theft, vandalism

Poděkování

Nejdříve bych rád poděkoval vedoucímu své práce Ing. Janu Kyselákovi, Ph.D., za cenné rady, trpělivost, vstřícnost, čas a odborné vedení práce. Velké poděkování patří také mojí rodině, a to především mé manželce Ivaně za podporu a velkou trpělivost po dobu studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 HISTORICKO-PRÁVNÍ VSTUP DO ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	16
1.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	18
1.1.2 Pohřebiště z pohledu antropogenní geomorfologie.....	19
1.1.3 Pohřebiště z pohledu dark turismu	23
1.1.4 Historie a současná tvorba pohřebišť v Evropě	25
1.1.5 Specifika vývoje pohřbívání v Čechách.....	27
1.2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	29
1.2.1 Literatura ve vztahu ke hrobům a pohřbívání	29
1.2.2 Literatura ve vztahu k možnému zabezpečení pohřebišť	30
1.2.3 Zahraniční zdroje	32
1.2.4 Akademické práce	33
1.2.5 Webové stránky.....	34
2 KRÁDAŽE A VANDALISMUS NA HŘBITOVECH A MOŽNOSTI JEJICH ZAJIŠTĚNÍ	35
2.1 PROBLÉMY VZNIKAJÍCÍ NA HŘBITOVECH A MOŽNOSTI JEJICH ŘEŠENÍ.....	35
2.1.1 Krádeže a vandalismus.....	35
2.1.2 Možnosti zajištění pohřebišť	37
2.1.3 Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech	39
2.1.4 Právní regulace a úloha samosprávy	41
2.1.5 Technologická opatření a moderní technologie	42
2.1.6 Spolupráce s komunitou a místními obyvateli	43
2.2 PŘÍKLADY KRÁDEŽÍ A VANDALISMU NA HŘBITOVECH	45
2.2.1 Vandalismus v zahraničí	45
2.2.2 Vandalismus v tuzemsku.....	46
3 DÍLČÍ ZÁVĚR	48
II PRAKTICKÁ ČÁST	50
4 POSOUZENÍ ZAJIŠTĚNÍ VYBRANÝCH POHŘEBIŠŤ	51
4.1 VYTVOŘENÍ VLASTNÍ IDEÁLNÍ VARIANTY PRO ZABEZPEČENÍ OBJEKTU POHŘEBIŠTĚ	51
4.2 MĚSTSKÝ HŘBITOV VE VYŠKOVĚ	54
4.2.1 Historie a charakteristika hřbitova	54
4.2.2 Popis a zabezpečení hřbitova	55
4.2.3 Checklist.....	57
4.2.4 Zhodnocení a návrhy na základě checklistu.....	58
4.3 ŽIDOVSKÝ HŘBITOV V IVANOVICÍCH NA HANÉ	61
4.3.1 Historie a charakteristika hřbitova	61
4.3.2 Popis a zabezpečení hřbitova	62
4.3.3 Checklist.....	63

4.3.4	Zhodnocení a návrhy na základě checklistu.....	64
4.4	MĚSTSKÝ HRBITOV V PROSTĚJOVĚ.....	67
4.4.1	Historie a charakteristika hřbitova	67
4.4.2	Popis a zabezpečení hřbitova	68
4.4.3	Checklist.....	70
4.4.4	Zhodnocení a návrhy na základě checklistu.....	71
5	ZKVALITNĚNÍ ZABEZPEČENÍ VYBRANÉHO POHŘEBIŠTĚ PROTI VANDALISMU A KRÁDEŽÍM	74
5.1	SWOT ANALÝZA ŽIDOVSKÉHO HRBITOVA V IVANOVICÍCH NA HANÉ	74
5.2	EKONOMICKÁ VARIANTA ZABEZPEČENÍ	79
5.3	STŘEDNÍ VARIANTA ZABEZPEČENÍ.....	81
5.4	FINANČNĚ NEJNÁROČNĚJŠÍ VARIANTA ZABEZPEČENÍ.....	83
6	DISKUZE K DOSAŽENÝM VÝSLEDKŮM.....	87
	ZÁVĚR	89
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	91
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	101
	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	102
	SEZNAM TABULEK.....	103
	SEZNAM PŘÍLOH.....	104

ÚVOD

Historicko-právní kontext problematiky vandalismu a krádeží na pohřebištích má kořeny v dlouhé historii lidské společnosti i vývoje právního rámce k ochraně svatých míst a pietního respektu vůči zemřelým. Pohřebiště byla vždy považována za místa, kde se uchovává památka na minulost a kde se vyjadřuje úcta těm, kteří již zemřeli. V průběhu dějin se vyvíjely různé právní nástroje a normy, které měly za cíl ochranu pohřebišť i zamezení vandalismu a krádežím na těchto místech. Toto téma je významné jak na úrovni národní, tak i mezinárodní. Pohřebiště mají dlouhou a významnou historii jako místa, kde se ukládají těla zemřelých a kde se vyjadřují různé kulturní, náboženské i společenské aspekty. Tato místa nesou nejen význam památkový a estetický, ale také emocionální pro ty, kdo ztratili své blízké.

S vývojem moderního společenského povědomí však souvisí i to, že se pohřebiště občas stávají cílem krádeží a vandalismu, což způsobuje jak materiální, tak emocionální škody. V dnešní době se tedy stále více diskutuje o otázkách, jak zajistit a ochránit pohřebiště proti těmto negativním jevům. Tato problematika zahrnuje širokou škálu aspektů včetně technických opatření, právního rámce a spolupráce mezi různými subjekty. V následujících textech budou prozkoumány různé aspekty této problematiky, přičemž budou využity odborné zdroje, které se zaměřují na různé úhly pohřební kultury, práva a společenských zvyklostí.

Krádeže v posledních letech zaznamenávají vzestupný trend. Je třeba vycházet z formálně-právního postavení samotných hřbitovů. Jedná se tedy o veřejná prostranství, což představuje samostatný problém, kde komplikované bývá i oplocení, které je v mnohých případech velice snadno překonatelné. Pro zloděje tedy není problém zdolat plot a vytipovaný cenný předmět ukrást. Je třeba si také uvědomit, že i kdybychom měli k dispozici moderní kamerové systémy, je hřbitov stále veřejným prostranstvím. V neposlední řadě je zabezpečení i záležitostí peněz, kdy se pořízení kamerových systémů a nájem strážní služby odrazí v poplatcích i v nájemném, což je ovšem v současné době pro většinu obyvatelstva ekonomicky neúnosné a politicky neprůchozí. Policejní složky nejčastěji definují vandalství a odcizení předmětů na hřbitovech jako běžnou krádež příslušenství hrobových míst, což však lze zároveň považovat i za hanobení místa posledního odpočinku. Problém však představuje dokazování úmyslu hanobit a vůbec naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu tak, aby to prokurátor a soudce uznali.

V rámci této práce je zkoumáno, co a jakým způsobem může zapříčinit nebo zapříčiňuje, že těchto negativních jevů přibývá. Dále budou uvedeny způsoby předcházení vandalismu a krádežím pomocí různého zabezpečení, bude zmíněna i důležitost spolupráce mezi samosprávou, místními obyvateli, policií i dalšími aktéry. Důraz bude zároveň kladen na minimalizaci možných následků.

Ochrana pohřbišť před krádežemi a vandalismem představuje komplexní a důležitou problematiku, která vyžaduje spolupráci a snahu různých subjektů i využití rozličných nástrojů a opatření. Pohřbiště by měla zůstat místem klidu, vzpomínky na minulost a posledního odpočinku zemřelých. I proto je třeba věnovat maximální pozornost jejich ochraně. V souvislosti s výše uvedeným je důležité si uvědomit, že krádeže a vandalismus na hřbitovech nepůsobí pouze finanční škody, ale také zásah do emocionálního a kulturního odkazu, který tato místa nesou. Ztráta památek, vzpomínkových předmětů a symbolů tak může způsobit další utrpení pozůstalým.

Celkově je ochrana pohřbišť před krádežemi a vandalismem komplexním úkolem, který zahrnuje technická opatření, právní rámec i edukaci veřejnosti. Je nezbytné si uvědomit citový i kulturní význam těchto míst a usilovat o jejich uchování a ochranu pro současné i budoucí generace.

CÍL PRÁCE, VYUŽITÉ METODY A OMEZUJÍCÍ PODMÍNKY

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vandalismu a krádeží na hřbitovech, kdy bude zkoumáno, jaké faktory přispívají k nárůstu počtu krádeží a případů vandalismu na hřbitovech, dále jakým způsobem lze pohřebiště lépe zabezpečit a také jaký je význam spolupráce mezi samosprávou, místními obyvateli a dalšími aktéry. Důraz bude kladen na přístupy, které mají potenciál minimalizovat rizika těchto negativních jevů a současně dokáží zachovat důstojnost i památkovou hodnotu pohřebišť.

Cíl práce

Cílem diplomové práce je posouzení zabezpečení vybraných pohřebišť před vandalismem a krádežemi a u zvoleného pohřebiště vypracování návrhu na zlepšení tohoto zabezpečení.

Metody použité v diplomové práci

Rešerše

Rešerše zdrojů literatury je souhrn veškerých literárních pramenů zabývajících se podobnými tématy jako tato diplomová práce. Jde o subjektivně nejdůležitější literaturu, do které mohou být zařazeny knihy, akademické práce i zahraniční zdroje. Rešerše slouží jako ucelený podklad či podpora pro zpracování daného tématu diplomové práce (Zeman, 2013).

SWOT

Jedná se o základní analytickou metodu, která pomocí silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb odhaluje vnitřní i vnější faktory, které ovlivňují objekt výzkumu. Pomocí této metody se identifikují a hodnotí vlastnosti objektu, na základě čehož lze následně zjistit, jaká strategie by se měla nastolit k dosažení lepšího, nebo nejlépe ideálního stavu. V návaznosti na uvedené lze určit, na co se mají zaměřit vlastníci objektu, a na základě analýzy lze dosáhnout účinného zlepšení. Tato metoda bude využívat poznatky zjištěné při průzkumu zvolených pohřebišť a porovnání s běžnými zabezpečovacími prostředky (Managementmania, 2020).

Dedukce

Jedná se o deduktivní postupnou metodu, při níž se postupuje od obecných věcí k jednotlivostem, na základě čehož jsou posléze vyvozeny závěry. Pomocí zjištěných tvrzení, usuzování a obecně platných závěrů, kdy zkoumáme jednotlivé případy a toto vše

na ně aplikujeme, jsou vyvozeny závěry pro stanovení nejvhodnějšího způsobu zabezpečení pohřebišť (Managementmania, 2016).

Checklist

Hovoříme o velmi jednoduché technice využívající seznam kroků, úkolů a položek, podle kterých se ověřuje úplnost a správnost postupu. Analýza pomocí tohoto kontrolního seznamu tvoří základ různých metod, které jsou sofistikované, a to v oblasti identifikace rizik nebo kvality (Managementmania, 2017).

Omezující podmínky

1. Diplomová práce se zabývá jen veřejnými pohřebišti, tj. prostory určenými k pohřbení lidských pozůstatků nebo k uložení lidských ostatků v podobě míst pro hroby a hrobky, úložiště jednotlivých urn nebo rozptylové či vsypové louky, případně jejich kombinace (viz zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů).
2. Diplomová práce řeší pouze problematiku zabezpečení pohřebišť před vandalismem a krádežemi.
3. Diplomová práce se nezabývá vsypovými nebo rozptylovými loukami nebo jejich kombinací.

I. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část této práce se věnuje problematice krádeží a vandalismu na hřbitovech i možnostem jejich zajištění. Hřbitovy představují specifická místa nejen emocionální a kulturní hodnoty, mají také významný historický a společenský kontext. Krádeže a vandalismus na těchto místech zasahují do paměti i úcty k zemřelým, narušují fyzické i emocionální prostředí a ohrožují jejich integritu.

Cílem této kapitoly je analyzovat různé aspekty krádeží i vandalismu na hřbitovech a zkoumat možnosti, jakými lze tyto negativní jevy minimalizovat či jim předcházet. Pro dosažení tohoto cíle je v následujících částech pozornost zaměřena na definici a charakteristiku krádeží a vandalismu na hřbitovech, zákonné úpravy týkající se těchto přestupků a trestných činů a také na možnosti zabezpečení a ochrany hřbitovů.

Analýza vychází z několika klíčových zdrojů, které nám poskytují relevantní informace a teoretický základ k tomuto tématu. Poláchová se zabývá problematikou zajištění hřbitovů před krádežemi a vandalismem, přičemž poukazuje na faktory, které ze hřbitovů činí atraktivní cíl pro nelegální jednání (Poláchová, 2021). Majzlíková analyzuje vybrané otázky právní úpravy pohřbnictví a zdůrazňuje souvislost mezi nedostatečným zabezpečením hřbitovů a výskytem krádeží i vandalismu (Majzlíková, 2007). Dále je využito práce Mitwallyové, která se věnuje definování a zabezpečení povinných úkolů samosprávy v ČR a ve vybraných státech EU (Mitwallyová, 2013).

Teoretická část nám umožní podrobněji proniknout do problematiky krádeží a vandalismu na hřbitovech a navrhnout efektivní opatření k zajištění těchto míst a uchování jejich hodnot pro budoucí generace.

Dále budou zkoumány definice i charakteristiky krádeží a vandalismu na hřbitovech. Termín *vandalismus* můžeme definovat jako nepřiměřené a primitivní chování jedince, který z důvodu upoutání pozornosti i pro vlastní potěšení ničí kulturní památky a poškozuje cizí majetek (Hartl, 2004). Tento jev se dotýká hřbitovů, kde dochází k poškozování náhrobků, křížů, svícňů, dalších cenností a pamětních prvků.

V samotném zákoně č. 256/2001 Sb., o pohřbnictví a změně některých zákonů není vandalismus explicitně uveden jako trestný čin spojený se hřbitovem. Zpravidla bývá takovýto čin považován za přestupek pokud způsobená škoda nepřesáhne určitou hranici. V těchto případech se uplatňuje zákon č. 40/2009 Sb., § 228, který definuje trestné činy spojené s poškozením cizí věci (Česko, 2001; Česko, 2009).

Vandalismus na hřbitovech však může mít různé formy i závažnost. Vandalové mohou být například potrestáni podle § 358 trestního zákona, což zahrnuje výtržnictví spojené s hanobením hrobů nebo zneuctění kulturních a historických památek (Česko, 2009; Poláchová, 2021).

K zajištění hřbitovů před krádežemi a vandalismem existuje několik opatření a strategií. Majzlíková poukazuje na význam právní úpravy pohřebnictví a zdůrazňuje vztah mezi zabezpečením hřbitovů a prevencí krádeží i vandalismu (Majzlíková, 2007). Poláchová se zaměřuje na konkrétní možnosti zajištění hřbitovů, které zahrnují technologická opatření, dohledový systém, vzdělávání personálu a spolupráci s místními obyvateli (Poláchová, 2021).

V této kapitole budou tyto pohledy sjednoceny a představen celistvý pohled na problematiku krádeží a vandalismu na hřbitovech. Zároveň budou navržena doporučení pro efektivní ochranu a zajištění těchto míst s ohledem na legislativu, technologické možnosti a spolupráci s komunitou. Mezi příklady vandalismu (obrázek 1) patří poničení hřbitova na Oravě.

Obrázek 1: Poničení židovského pohřebiště Orava na Slovensku (Harzer, 2019)

1 HISTORICKO-PRÁVNÍ VSTUP DO ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Problematika vandalismu a krádeží na pohřebištích má hluboké historicko-právní kořeny, které sahají do dávné minulosti. Již antické civilizace považovaly pohřebiště za posvátná místa, kde byla pohřbívána těla zemřelých a jejichž prostřednictvím se vyjadřovala úcta k minulosti a minulým generacím. Tato posvátnost byla zrcadlem nejen náboženského přesvědčení, ale také sociálního uspořádání společnosti. Postupem času se vyvinuly právní nástroje k ochraně těchto míst před poškozením a zneužitím.

V kontextu moderního právního řádu je zabezpečení pohřebišť před vandalismem a krádežemi zakotveno v různých právních dokumentech a předpisech. V České republice tuto problematiku řeší občanský i trestní zákoník.

Občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.) ve svém § 927 stanovuje: „*Kdo bez oprávnění zasahuje do hrobu nebo zneuctí hrob nebo pomník, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“ Tato ustanovení jsou jasným odrazem společenského respektu vůči zemřelým a snahy chránit pohřebiště jako místa historické i kulturní hodnoty (Česko, 2012).

Podobně i trestní zákoník (č. 40/2009 Sb.) v § 185a stanovuje: „*Kdo bez oprávnění zasahuje do hrobu nebo zneuctí hrob nebo pomník nebo kdo bez oprávnění odebírá nebo poškozují výrobek určený pro pohřbívání nebo ostatky zesnulého, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*“ Tato ustanovení poskytují právní rámec pro potrestání jednotlivců, kteří by se dopustili vandalského činu nebo krádeže na pohřebištích (Česko, 2009).

V zahraničních právních systémech lze nalézt obdobná ustanovení, která slouží k ochraně pohřebišť před neoprávněným zásahem. Například ve Velké Británii stanovuje zákon Theft Act 1968, že krádež z kostela nebo hřbitova může být potrestána zvláště přísným způsobem. To poukazuje na trvalou společenskou důležitost a posvátnost pohřebišť v rámci právního rámce (United Kingdom, 1968).

Pohled na ochranu pohřebišť před vandalismem a krádežemi lze nalézt také v kontextu mezinárodního práva. UNESCO se věnuje ochraně kulturního dědictví včetně historických pohřebišť, jak je reflektováno například v Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (UNESCO, 2023).

Je patrné, že právní ochrana pohřebišť před vandalismem a krádežemi má své kořeny v historii, kdy měla úcta k minulosti a zemřelým významný sociální i náboženský rozměr. Moderní právní nástroje reflektují společenskou důležitost těchto míst a snaží se zajistit jejich nedotknutelnost pro budoucí generace. Několik příkladů z různých zemí je uvedeno níže.

Historické příklady

Do začátku 17. století bylo pohřebnictví pouze v církevní kompetenci, tedy jako jediná měla oprávnění k vydávání zákonů v této oblasti. Pohřby byly zajišťovány především pohřebními bratrstvy a pohřebními spolky, které potřebovaly k výkonu souhlas jak židovských obcí, tak církevní duchovní správy (Kotrlý, 2013).

Ve středověku byly kostely a pohřebiště významnými institucemi a ochrana těchto míst byla zajišťována jak církevním právem, tak i světskými zákony. Například v Anglii byla krádež z kostela považována za zvlášť závažný zločin, který mohl být tvrdě potrestán (United Kingdom, 1968).

Moderní příklady

Česká republika. V tuzemsku jsou vandalismus a krádeže na pohřebištích ošetřeny zákonem, konkrétně zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v § 13 zakazuje poškozování hrobů nebo jiných památníků na pohřebišti. Tato činnost může být postížena sankcemi, včetně finančních pokut a odškodnění za způsobené škody (Česko, 2009).

Slovensko. Na Slovensku platí obdobné právní normy jako v ČR. Zákon č. 300/2005, trestný zákoník, stanovuje trestnost takového jednání, a to jak v případě vandalismu, tak i krádeží na pohřebištích. Podle § 365 mohou být aktéři takového skutku potrestáni na dobu jednoho roku až pěti let (Slovensko, 2005).

Zahraniční příklady. V mnoha zemích po celém světě existují právní předpisy trestající vandalismus a krádeže na pohřebištích. Například ve Spojených státech amerických mohou být trestní i občanskoprávní sankce za poškození nebo zneuctění pohřebišť (Maine Old Cemetery Association, 2020).

Mezinárodní ochrana. UNESCO má programy a úmluvy, které se snaží chránit kulturní dědictví a památky včetně historických pohřebišť před vandalismem a poškozováním (UNESCO, 2023).

Z těchto příkladů je patrné, že problematika ochrany pohřebišť před vandalismem a krádežemi má dlouhou historii a promítá se do právních systémů celé řady zemí. Ochrana těchto míst je důležitá nejen z právního, ale i kulturního hlediska.

1.1 Teoretická východiska

V rámci teoretických východisek je nutné vymezit základní pojmy i různé pohledy na pohřbívání, a to jak u nás, tak ve světě.

1.1.1 Vymezení základních pojmů

V rámci rozboru výše uvedené problematiky je zásadní definovat klíčové pojmy z oblasti pohřebnictví, což poskytne nejen solidní základ pro analýzu právního rámce, ale zároveň umožní hlouběji porozumět principům ochrany těchto míst. ČR ošetřuje oblast pohřebnictví zákonem č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, jenž se posléze dočkal novelizace předpisem č. 193/2017, který přesně specifikuje podmínky pro nakládání s lidskými pozůstatky, balzamování, konzervaci lidských ostatků, provozování pohřebních služeb a provozování pohřebišť a krematorií (Česko, 2001).

Hrobové místo je termín představující jeden z klíčových pojmů v kontextu pohřebnictví. Označujeme jím konkrétní místo určené pro založení nové hrobky, hrobu, případně místo k uložení urny. Hrobem je zase myšleno specifické místo na neveřejném nebo veřejném pohřebišti, kam byly pohřbeny pozůstatky uložené v urně či rakvi a následně zasypány zeminou (Varvařovský et al., 2013).

Dalším klíčovým pojmem je **hrobka**, čímž označujeme zděnou konstrukci umístěnou na pohřebišti. Tato stavba slouží k uložení zpopelněných lidských pozůstatků nebo ostatků. Urna či rakev zde nejsou zasypány zeminou jako u hrobu, ale volně vloženy do prostoru hrobky (Varvařovský et al., 2013).

Hřbitov a veřejné pohřebiště představují pojmy, které jsou rovněž zkoumány v souvislosti s pohřebnictvím.

Pohřebiště zahrnuje kolumbária, posypové a rozptylové louky a hřbitovy. **Hřbitov** je zde chápán jako místo, kde dochází k pohřbívání zesnulých do země (Vetešník et al., 2015).

Veřejným pohřebištěm rozumíme areál určený k uložení lidských ostatků do hrobu nebo hrobky a také pro provádění rozptylu či vsypu popela, zatímco **neveřejné pohřebiště** je místo určené výhradně pro uložení zpopelněných lidských ostatků a pohřbívání členů uzavřených společenství či řádů (Varvařovský et al., 2013).

Klíčový pojem **kolumbárium** představuje strukturu nebo prostor na hřbitově, kde jsou uloženy urny do jednotlivých uzavřených schránek (Stejskal et al., 2011).

Z uvedeného vyplývá, že definice a pojmy z oblasti pohřebnictví jsou kritické pro právní i praktický pohled na ochranu pohřebišť. Zákon o pohřebnictví a jeho novely spolu s příslušnými vyhláškami stanovují rámec pro ochranu těchto svatých míst a zajišťují dodržování jejich posvátnosti.

1.1.2 Pohřebiště z pohledu antropogenní geomorfologie

V kontextu pohřebnictví a antropogenní geomorfologie zaujímá hřbitov význačné místo. Pro křesťanské, židovské a muslimské komunity je charakteristické pohřbívání zemřelých do hrobů, které jsou umístěny na územích speciálně vyhrazených pro tento účel a nazývaných hřbitovy (Kirchner, Smolová, 2010). Hřbitov je zároveň antropogenní formou, tedy člověkem uměle vytvořenou strukturou, jež slouží k pohřbívání zemřelých. Z geografického hlediska jde o plošnou formu, která zahrnuje povrchovou i podzemní část vzhledem k terénu (Čech, Krokusová, 2013). Z hlediska geneticko-morfologické klasifikace antropogenních forem náleží hřbitovy do kategorie pohřebních antropogenních forem země (Kirchner, Smolová, 2010).

Hřbitov představuje antropogenní formu vytvářející jedinečnou kulturní krajinu, která nese stopy lidského pohřebního rituálu a víry. Procesy spojené s vytvářením a udržováním hřbitovů mají významný ekologický, kulturní i společenský dopad. Zároveň se jedná o způsob, jakým společnost vyjadřuje úctu k minulým generacím a udržuje kulturní kontinuitu. Historicky byly hřbitovy často umístěny na významných místech, jako jsou návrší, okraje obcí či klíčová místa v krajině. Tato umístění nejenže odrážela duchovní a kulturní význam pohřebiště, ale měla také vliv na jeho geomorfologické rysy. V průběhu času se však měnily urbanizační trendy a návyky spojené s pohřbíváním, což vedlo k vývoji nových typů hřbitovů, včetně krematorií a kolumbárií, které se odlišují od tradičních pohřebišť. V současné době klade společnost stále větší důraz na udržitelnost a ekologicky ohleduplný přístup i v oblasti pohřebnictví, což se projevuje například

ve vývoji ekologických pohřebišť, která respektují přírodní cykly a minimalizují ekologický dopad pohřbívání (Kirchner, Smolová, 2010).

Hřbitov jako antropogenní forma je zásadním prvkem kulturní krajiny nesoucím nejen hodnoty spojené s pohřbíváním, ale i významným geomorfologickým a ekologickým kontextem. Na snímku níže je ukázka hřbitova (obrázek 2).

Obrázek 2: Ústřední hřbitov v Brně (Poňuchálek, 2022)

Hřbitov z pohledu nekrogeografie

Perspektiva nekrogeografie otevírá nový rozměr pohledu na hřbitovy, kdy jsou vnímány jako zdroje geografických, biografických a historických informací i jako objekty geografického výzkumu. Tato koncepce zohledňuje význam hřbitovů v kontextu umění a kultury jakožto nositelů demografických údajů o minulosti místa a jeho obyvatel. Hřbitovy jsou mnohem více než pouhá místa pohřbívání, zahrnují v sobě vrstvy historických událostí, epidemií a odrážejí evoluci měst i obcí (Hupková, 2008).

Kulturní a historický význam

Hřbitovy se stávají zásadním faktorem kulturního dědictví. Na nich se prolínají hmotné a duchovní složky, vytvářející specifickou atmosféru zprostředkovávající kulturu i ducha místního společenství. Pohřebními rituály, vnímáním smrti a tradicemi jsou spjaty s různými regionálními a historickými kontexty, které se vyvíjejí v průběhu času a v prostoru. Tyto aspekty jsou ovlivněny fyzicko-geografickými faktory, jako jsou reliéf, hydrologické podmínky, fauna a flóra, stejně jako místními společensko-historickými podmínkami a kulturou (Hupková, 2009).

Architektura a symbolika

Architektura hřbitova hraje v tomto kontextu klíčovou roli, neboť zhmotňuje duchovní odkaz daného místa. Náhrobky, symboly a nápisy v sobě nesou hmotný i duchovní odkaz, který vytváří specifickou atmosféru. Hřbitovy tedy nejsou pouhými místy pro pohřbívání, nýbrž je lze chápat jako nositele minulosti, tradic a náboženského vyznání (Hupková, 2009).

Demografické a náboženské aspekty

Hřbitovy mohou být prameny informací o demografickém vývoji a náboženském charakteru území. Hřbitovy s nedostatečným prostorem či prázdné hřbitovy odhalují proměny ve společnosti. Na základě uspořádání náhrobků lze usuzovat na náboženské tendence, přičemž orientace hrobů zrcadlí náboženský vliv daného území. Hřbitovy tedy představují nejen geograficky významné body, ale i zdroje historických a sociokulturních poznatků. Jejich studium i analýza z různých úhlů pohledu přinášejí nejen vhled do minulosti, ale i do evoluce společnosti a kultury (Hupková, 2008).

Historická kontinuita a proměny

Historická proměnlivost a kontinuita hřbitovů jsou dalšími klíčovými prvky v oblasti nekrogeografie. Hřbitovy jakožto kulturní a historické entity reflektují různá období lidských dějin a společenských změn, jejich vývoj zahrnuje období, kdy tvořily součást klášterů či kostelů, až po moderní dobu, kdy se objevují nové formy pohřbívání, jako jsou ekologická pohřebiště nebo krematoria. S postupující urbanizací a se stále větším nedostatkem místa ve městech dochází k inovacím v architektuře. Vertikální hřbitovy umístěny na více patrech a kolumbária přicházejí jako odpověď na omezený prostor. Tyto změny nejen odrážejí moderní trend směrem k udržitelnosti, ale také poukazují na proměny v povědomí společnosti o smrti a pohřbívání (Hupková, 2008).

Náboženská pestrost a kultura

Hřbitovy se stávají prostorem, kde se prolínají různé náboženské víry a kultury. Náhrobní symbolika i architektura odrážejí náboženské charakteristiky a víry konkrétních společenství. Křesťanské, židovské, islámské a další hřbitovy mají různé náhrobky, symboly i rituály, které nesou duchovní odkazy svých vyznání (Hupková, 2008).

Ekologické a praktické aspekty

Dnešní společnost klade stále větší důraz na ekologii i v oblasti pohřbívání. Ekologická pohřebiště a alternativní metody pohřbívání, jako jsou pohřbívání bez rakve nebo zpopelnění, reflektují snahu minimalizovat dopad pohřbívání na životní prostředí. Tyto nové přístupy sebou přinášejí i nové úvahy o ochraně přírody a udržitelnosti pohřební praxe (Hupková, 2008).

Historické příklady nekrografie

Nekropole v antickém Římě. Starověké město Řím je známé svými rozsáhlými nekropolemi, jako jsou například katakomby Via Appia. Tato pohřební místa nesloužila pouze jako místa věčného odpočinku pro zemřelé, ale odrážela také sociální strukturu, náboženské přesvědčení a praktiky římské společnosti (Skuhravá, 2014).

Katakomy v Paříži. Pařížské katakomby nacházející se pod zemí byly proměněny v unikátní historické místo a turistickou atrakci. Původně se jednalo o lomy. Tyto katakomby byly následně přeměněny v rozsáhlou kostnici, aby byl vyřešen nedostatek místa na hřbitově ve městě, čímž nám poskytují náhled na urbanistické výzvy spojené s narůstající populací (Bryant, 2019).

Japonské hřbitovy. Pohled na smrt a pohřbívání v Japonsku odráží jeho kulturní normy. Z důvodu omezeného prostoru kremace není něco výjimečného a rodinná pohřebiště bývají často sdílena několika generacemi. Japonské hřbitovy jsou pečlivě navrženy tak, aby zapadaly do městského prostředí, a mohou zahrnovat kombinaci tradičních i moderních prvků (iDnes, ČTK, 2002).

Hřbitovy využívající moderní technologie. S postupujícím vývojem technologií se mění také pohřební praxe. Moderní hřbitovy, které vznikají po celém světě, např. v Indii v Dhaka North, využívají digitální mapování pro lokalizaci hrobů, QR-kódy pro informace o památnících, a dokonce i aplikace s rozšířenou realitou, které pomáhají návštěvníkům dozvědět se více o zemřelých (Tbsnews, 2023).

Přírodní pohřebiště si kladou za cíl vrátit tělo zpět do přírody s minimálním dopadem na životní prostředí. Těla bývají často pohřbívána bez balzamování nebo rakví, což umožňuje jejich rychlý rozklad, jenž přispívá k ozdravení půdy. Tato místa zdůrazňují bližší spojení mezi smrtí, přírodou a udržitelností (Kutěj, Pryček, 2023).

Hory v Tibetu. V tibetské kultuře se zachoval jeden z rituálů, tzv. vzdušný pohřeb, kdy jsou ostatky zemřelého uloženy na vrcholu hory, kde ho později požívají supi a šelmy konzumující mršiny. Tato praxe odráží duchovní přesvědčení o stálém cyklu života a smrti a návratu prvků těla do přírody (Kozárková, 2010).

Digitální památníky. S rozvojem internetu se objevují digitální památníky a online platformy pro uctění zemřelých. Virtuální hřbitovy (obrázek 3), pamětní stránky na sociálních médiích a digitální holdy rozšiřují koncept uctívání do digitálního prostoru (Tbsnews, 2023).

Obrázek 3: Chytré hřbitovy (Chronicle, 2023)

Pohřbívání ve vesmíru. S dostupností vesmírných cest se některé společnosti rozhodly nabízet možnost poslat zpopelněné pozůstatky do vesmíru. Tato kosmická pohřební praxe představuje zcela nový rozměr nekrogeografie a vyvolává otázky týkající se toho, jak se smrt a pohřební rituály mohou vyvíjet mimo Zemi (Aura Flights, 2022).

Tyto příklady ukazují různé způsoby, jak se nekrogeografie prolíná s různými kulturními, technologickými a environmentálními faktory, které formují pohřební praktiky a uctívání po celém světě.

1.1.3 Pohřebiště z pohledu dark turismu

Nejen v minulosti, ale i v současnosti tvoří hřbitovy a pohřebiště součást geografického a turistického prostředí. S těmito lokalitami může souviset i turistický ruch, představují

prostor pro dark turismus (temný turismus), bývají obklopeny turistickými atrakcemi i infrastrukturou, která reflektuje tendence urbanizace. Hřbitovy se staly turistickými destinacemi pro výlety se vzdělávacím a historickým zájmem. Historie hřbitovů ilustruje vývoj od původního účelu pohřebiště k jeho proměnám v památníky, a nakonec k turisticky atraktivním a symbolicky významným místům. Hřbitovy již nejsou pouze okrajovými či tabuizovanými lokalitami, ale staly se klíčovými destinacemi, které stojí za návštěvu, přičemž někteří jedinci na takových místech s oblibou tráví svůj volný čas (Tanaš, 2006).

Každý národ má své významné hřbitovy. U nás je to Slavín na Vyšehradě, v Paříži Père-Lachaise či Highgate Cemetery v Londýně. Tyto hřbitovy se staly skutečnými uměleckými galeriemi díky náhrobním památkám vytvořeným významnými umělci. Tyto lokality přitahují nejen turisty se zájmem o historii, ale i milovníky umění a architektury (Kučera, 2019).

Kromě historických hřbitovů se dark turismus může zaměřovat i na místa masových hrobů či památníky válečných hřbitovů, které připomínají utrpení a ztráty spojené s konflikty a válkami (Hartman, 2013).

Hřbitovy tak mohou sloužit jako důležitá místa reflexe minulosti, způsobu pohřbívání, kulturních tradic a vzpomínání na zemřelé. Současně však otevírají otázky etiky a respektu vůči místům, která mají pro mnohé stále velkou emocionální hodnotu. Temný turismus tedy nabízí složitou rovnováhu mezi historickým poznáním, morbidní zvědavostí a úctou k památce zemřelých (Šmolíková, 2020).

Temný turismus lze podle pocíťovaných emocí rozdělit na (Kotíková, 2013):

- hřbitovy,
- věznice a mučírny,
- místa genocidy, úmrtí a poprav,
- místa katastrof,
- muzea, památníky a výstavy,
- rekonstrukce bitev a tragických událostí,
- po stopách otroků.

1.1.4 Historie a současná tvorba pohřebišť v Evropě

Historický i současný vývoj pohřebišť v Evropě zaujímá význačné místo v kontextu hřbitovní kultury a má své kořeny v osvícenském období, kdy v roce 1765 bylo v Paříži z hygienických důvodů zakázáno pohřbívání v okolí kostelů. Tato událost iniciovala nový přístup k pohřbívání a vedla ke vzniku nových pohřebišť, jako jsou například slavná Elysejská pole (Père-Lachaise) v roce 1804 či monumentální hřbitov Montparnasse roku 1801. Zásadní vliv na tvorbu těchto nových hřbitovních prostorů měly anglické přírodně-krajinářské parky a německý romantismus. V 19. století tak vznikla tendence k umocňování krajinářských prvků na hřbitovech, které se staly důležitou součástí celkového designu. Během tohoto období se filozofické a etické představy týkající se smrti promítaly do náhrobků a celkového ztvárnění hřbitovů. Smrt byla vnímána jako zvláštní forma spánku a tento koncept se odrážel v sentimentálním, nebo dokonce radostném pojetí pohřbívání. Tento trend vedl ke zřizování pohřebišť jako malebných krajinných zahrad a lesních hřbitovů, z nichž se následně vyvinuly parkově upravené hřbitovy, například hřbitov Ohlsdorf v Hamburku založený v roce 1877. Zde se procházka a reflexe spojovaly s přirozenou krajinou a vytvářely kontrast k významnému okamžiku smrti. Přibližně do roku 1900 se v Německu datují počátky reformního hnutí, které zdůrazňovalo jednoduchost a estetické aspekty, a to zejména při tvorbě náhrobků. Toto hnutí přispělo k vytváření lesních hřbitovů, jako je například ten v Mnichově z roku 1907, který se stal prvním svého druhu. Na tomto hřbitově byl zdůrazněn význam smrti jako součásti přírodních cyklů, a to skrze minimalistické náhrobky inspirované židovskými hřbitovy (Tanaš, 2006).

Příkladem evropské historie pohřebišť je i barokní hřbitov ve Střílkách (obrázek 4).

Obrázek 4: Barokní hřbitov Střílky (Mišová, 2015)

Evropská tvorba pohřbišť dále směřuje ke zvýšenému zapojení zeleně, zejména v podobě parkových a lesních hřbitovních prostorů. Tyto hřbitovy představují uklidňující prostředí, které vytváří symbiózu s krajinou a přírodou (Jöckle, 2000).

Historie a vývoj pohřbišť v Evropě nabízí zajímavý pohled na proměny společenských a kulturních postojů ke smrti, památce a rituálům spojeným s pohřbíváním. Evropská pohřební kultura se po celá staletí vyvíjela, a to v reakci na společenské změny, náboženské vlivy a estetické preference (Mytum, 2003).

Osvícenství v 18. století znamenalo zásadní zlom v pohřebních zvyklostech. V reakci na hygienické problémy bylo v mnoha městech zakázáno pohřbívání v kostelích, což vedlo ke vzniku nových pohřbišť mimo sakrální prostory. To mělo dalekosáhlé důsledky pro architektonické a urbanistické koncepty pohřbívání. Slavný pařížský Père-Lachaise, otevřený v roce 1804, představuje příklad místa, kde se architektura, umění a pohřbívání prolínají. Zde se náhrobky mění v umělecká díla, což bývá často spojováno s přítomností význačných osobností hudebního i kulturního světa (Père-Lachaise, 2023; Mytum, 2003).

Pod vlivem anglického krajinářského parku a německého romantismu začaly vznikat hřbitovy s důrazem na krajinářský charakter. Tyto hřbitovy se staly místem reflexe nad smrtí a životem i prostředím pro meditaci. Trend zřizování lesních hřbitovů, jako je například lesní hřbitov Ohlsdorf v Hamburku, odrážel touhu po jednoduchosti a návratu k přírodě. Koncepce smrti jako součásti přírodních cyklů se promítla do minimalistických náhrobků a zeleň se stala nezbytnou součástí hřbitovního designu (Advisor Travel, 2023; Mytum, 2003).

Příkladem výrazného spojení přírody a pohřebního prostoru je hřbitov v Enskedu u Stockholmu, navržený v letech 1935–1940 architekty Gunnarem Asplundem a Sigurdem Lewerentzem. Tito architekti se inspirovali severskou krajinářskou tradicí, což vedlo k vytvoření jedinečného prostoru, kde se architektura a příroda vzájemně prolínají (Seznam.cz, 2023f; Mytum, 2003).

Tímto způsobem se evropská tvorba pohřbišť stala odrazem společenských a kulturních proměn představujících jak historický vývoj, tak i moderní trendy v pojetí smrti, památky a architektury.

1.1.5 Specifika vývoje pohřbívání v Čechách

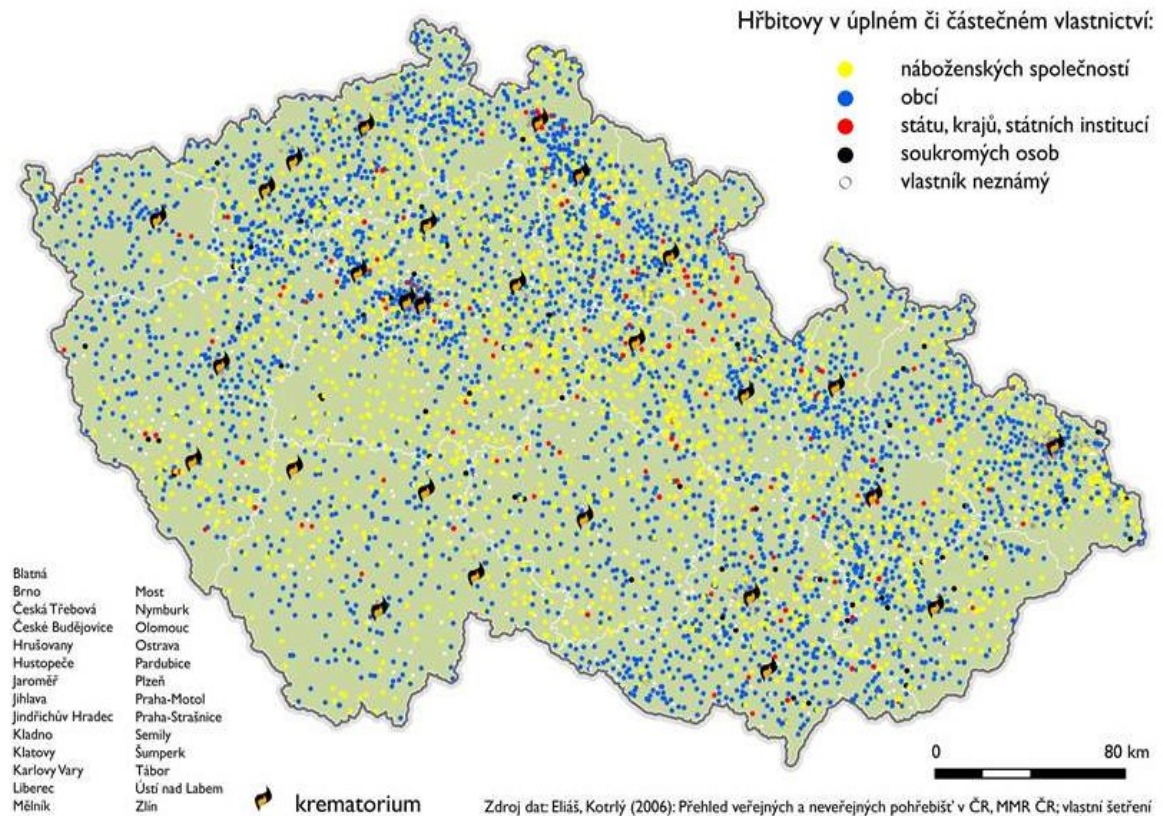
V rámci Evropy lze sledovat rozmanitý vývoj pohřebišť a jejich architektonických typů. V České republice však vliv vzniku parkových a lesních hřbitovů není tak zřetelný, namísto toho převládají monumentální pohřební areály. Tento trend byl pravděpodobně ovlivněn venkovským charakterem osídlení v Čechách, což poutá větší pozornost k místním specifikům a tradicím. Zde lze najít rozmanité formy náhrobků, symboliku jejich zdobení a náhrobní poezii, což poukazuje na to, jaký význam naši předkové přikládali smrti a pohřbívání. Tradiční česká pohřební kultura reflektovala místní zvyky a náboženské vlivy. Zaznamenat lze pomalý průběh změn ve způsobech pohřbívání, a to zejména v odlehlých oblastech. Historický vývoj českých pohřebních praktik byl ovlivněn nejen křesťanským náboženstvím, ale i venkovským prostředím. V období přijetí křesťanství přetrvávaly starší rituály, například žárové pohřbívání, až do 17. století bylo běžné pohřbívání mimo oficiální pohřebiště na různých místech v krajině. Zvláštní význam v pohřebním rituálu měly stromy. Lesní prostředí a kult stromu hrál významnou roli v životě starých Slovanů, stromy byly spojovány s dušemi zemřelých a stávaly místem pro provádění rituálů. Tento koncept se prolínal s vírou v magické schopnosti stromů, které poskytovaly ochranu a symbolizovaly spojení mezi živými a mrtvými. Existuje důkaz, že kult stromu jako součást pohřebního rituálu přetrvával v různých evropských kulturách. Stromy byly často označovány jako místa spojení s nadpřirozenými bytostmi, a to jak na hřbitovech, tak mimo ně. Význam stromů a jejich spojení s pohřebním rituálem se projevoval například kladením větviček do hrobů nebo nošením stromečků v pohřebním průvodu (Hupková, 2010; Mazaná, 2016).

Pohled na specifika vývoje pohřbívání v Čechách odhaluje zajímavé rysy, které odrážejí historické, kulturní a náboženské vlivy. Zvláštní pozornost byla věnována náhrobkům, které zde mívají různé formy a bývají zhotoveny z rozličných materiálů. Lidové náhrobníky vytvořené ze dřeva, kamene nebo kovu nesou unikátní rysy jednotlivých regionů a svědčí o tom, jakou péči naši předkové věnovali poslednímu odpočinku a památce zemřelých. Tento pohled na minulost ukazuje, že pohřební rituály nebyly jen mechanickými činy, ale patřily k nim i emoce, symboly a tradice (Zbušková, 1992).

Historický vývoj pohřbívání v Čechách byl také ovlivněn venkovským charakterem osídlení, mnohé pohřební zvyky a tradice měly hluboké kořeny a přetrvávaly v odlehlých oblastech i poté, co se v jiných místech začaly vyskytovat změny způsobené křesťanským vlivem. To vedlo k vývoji pohřební kultury, která si udržovala některé archaické prvky

a tradice, často spojované s vírou v nadpřirozené síly přírody a duše zemřelých (Jöckle, 2000).

V současné době se na našem území nachází rozsáhlá síť pohřebišť (obrázek 5).

Obrázek 5: Přehled pohřebišť v ČR – současnost (Eliáš et al., 2006)

Je zřejmé, že inspirace historickými zvyky, jako je kult stromu, může hrát významnou roli při tvorbě současných pohřebišť v Čechách. Ta by měla nejen respektovat dědictví minulosti, ale též reflektovat moderní názory na smrt, pohřbívání a památku zemřelých. Kombinace historických prvků a moderního designu by mohla vést k vytvoření pohřebišť, která by měla hluboký význam pro místní komunity a současně by se stala důležitou součástí kulturního dědictví. Lze uvést, že česká pohřební kultura je bohatá na historické tradice a symboly, jako je právě kult stromu. Tyto tradice mohou sloužit jako inspirace při tvorbě současných pohřebišť, která by měla respektovat lokální identitu a historické kořeny (Hrušková, 2005).

1.2 Literární rešerše

V této podkapitole jsou shrnuty vybrané zdroje vztahující se k tématu zabezpečení pohřebišť, včetně zdrojů zahraničních.

1.2.1 Literatura ve vztahu ke hrobům a pohřbívání

Malý průvodce po hrobech velkých I. až IV. díl autora Miloše Dvořáka je publikace, která mapuje hroby slavných a svým obsahem přitahuje zájemce o tuto tematiku (obrázek 6). Mezi ně patří i autor sám. Již dlouhá léta se věnuje až detektivnímu mapování a pátrání po hrobech udržovaných, jindy zapomenutých, ale vždy patřících lidem, kteří v naší historii něco znamenali. Autor stojí za vznikem unikátní obrazové publikace o místech posledního odpočinku nezapomenutelných a známých osobností, která může být dobrým průvodcem, vypravěčem i učitelem. Autor sám se vydává mezi kamenné svědky kdysi živé minulosti. Jednotlivé díly mapují místa posledního odpočinku více než 250 osobností společenského života, naší kultury i sportu (Dvořák, 2021; 2018a; 2018b).

Zákon o pohřebnictví, zákon o válečných hrobech – komentář je publikace Pavla Vetešníka a kolektivu a jde o úplně první komentář k zákonu č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, a zákonu č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech (obrázek 6). Obsahuje jak praktický výklad zákona, tj. platného práva, tak i vhodná doporučení pro praxi (Vetešník et al., 2015).

Pohřbívání a hřbitovy Davida Stejskala a kolektivu je kniha, která vznikla v roce 2011. Jedná se o nezvyklou a velmi důležitou knihu učebnicového typu. Vychází ze zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví. Vysvětluje a doplňuje jednotlivé pasáže, přičemž mnohé doplňující informace pochází od správců veřejných pohřebišť, jež shromáždili od vzniku tohoto zákona (Stejskal et al., 2011).

Zákon o pohřebnictví; zákon o válečných hrobech – 2. komentář Jaroslava Šejvly je nově přepracované vydání komentáře k zákonu o pohřebnictví a k zákonu o válečných hrobech navazující na první vydání z roku 2015 (Šejvl, 2020).

Pohřebnictví je dílo Pavla Varvařovského a kolektivu, které vzniklo v roce 2013. Najdeme zde stanoviska veřejného ochránce práv, která vydává Kancelář veřejného ochránce práv, mající za povinnost ze zákona soustavně seznamovat veřejnost se svou činností i s poznatky, které z ní vyplynuly. Podle názvu je zaměřena na pohřebnictví (Varvařovský, 2013).

Monografie **Pohřebnictví: právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků** od Tomáše Kotrlého zodpovídá prakticky všechny otázky související s pohřbíváním (obrázek 6). V některých kapitolách popisuje i technologické postupy užívané při pohřbívání, které jsou pro čtenáře velmi působivé. Publikaci nelze chápat jen jako právníckou literaturu, ale i jako práci zaměřenou na sociální a etické souvislosti pohřbívání s důležitými právními konsekvencemi (Kotrlý, 2013).

Obrázek 6: Titulní strany (Kotrlý, 2013; Vetešník et al., 2015; Dvořák, 2021)

Knih Jaroslava Kocourka nazvaná **Zajímavosti o pohřbívání: historie i současnost** popisuje historii, zajímavosti a informace o pohřbívání. Obsahuje i více než 400 fotografií a zajímavosti o různých typech pohřbívání a uložení ostatků od dávných dob až po současnost. Jsou zde uvedeny různé typy náhrobků, krypt a hrobek i jejich ztvárnění (Kocourek, 2022).

1.2.2 Literatura ve vztahu k možnému zabezpečení pohřebišť

Ochrana měkkých cílů Tomáše Apeltauera a kolektivu je publikace, jež má zájem řešit ochranu měkkých cílů před napadením. Obsahuje úvahy nad svobodou volnosti a pohybu a na druhé straně i nad zneužitelností chorými jedinci, kteří se z rozdílných důvodů rozhodnou zaútočit na životy ostatních lidí. Toto téma hromadných útoků na životy lidí, a to jak osamocenými fanatiky, tak organizovanými skupinami fanatiků, k nám doléhá prostřednictvím médií zejména z Německa, Francie, Velké Británie a Belgie. Tato publikace je rovněž samotným zamyšlením nad způsoby zabezpečení a řešení ochrany měkkých cílů (Apeltauer et al., 2019).

Fyzika v bezpečnostních technologiích autorů Karly Barčové, Františka Staňka a Michala Lesňáka je monografií zaměřenou na bezpečnostní technické aplikace a jejich propojení s hlubším výkladem fyzikálních principů, na nichž jsou založeny. Jsou zde představeny základní oblasti fyziky, pro cílovou skupinu čtenářů (studenty i odborníky z praxe) je širší formulace z oblasti bezpečnostní techniky a fyzikálních základů velmi důležitá (Barčová et al., 2019).

Objektová bezpečnost II Marka Čadíka je učebním textem pro vysoké školy zabývajícím se elektronickými zabezpečovacími systémy, kamerovými dohlížecími systémy i ochranou majetku a osob (Čandík, 2004).

Defektní predispozice ostrahy majetku a osob autorky Jany Čížkovské je ojedinělá publikace přímo od zaměstnanců ostrahy. Komplexním způsobem popisuje situaci v komerční bezpečnosti a je schopna předvídat případné dopady na bezpečnost státu. Ukazuje také to, jak vypadá situace v bezpečnostních agenturách, a pomocí analýz navrhuje zajímavá řešení (Čížkovská, 2019).

Mechanické zábranné systémy napsané Jánem Ivankou pojednávají o mechanických zábranných systémech, které jsou považovány za základní pilíř pro komplexní zabezpečení nebytových i bytových objektů. Část skript je věnována problematice mechanických zábranných systémů v rovině obecné, ve speciální části se pak zabývá hybridními zámkovými systémy v komerční sféře MZS (Ivanka, 2010).

Tomáš Hulva v publikaci s názvem **Ochrana majetku** uvádí, že ochrana majetku není právním odvětvím, lze ji proto považovat pouze za souhrn právních norem, které mají společný předmět právní regulace – ochranu majetku. Pro veřejnost může být orientace v jednotlivých právních normách obsahujících předpisy o ochraně majetku poměrně komplikovaná, publikace je jakousi pomocnou příručkou, která celkově pojímá výklad o ochraně majetku, a to právě s důrazem na vzájemné provázání právního řádu. Tato rukověť poskytne čtenáři komplexní přehled o právních normách, které jsou zaměřeny na ochranu jeho majetku. Samotná systematizace je však pro praktické využití právních norem konkrétního problému nedostatečná. Publikace z tohoto důvodu obsahuje i procesní aspekty ochrany majetku, praktické příklady a doporučení z právní praxe. Součástí práce je značné množství vzorů právních úkonů, jež souvisí s problematikou ochrany majetku (Hulva, 2008).

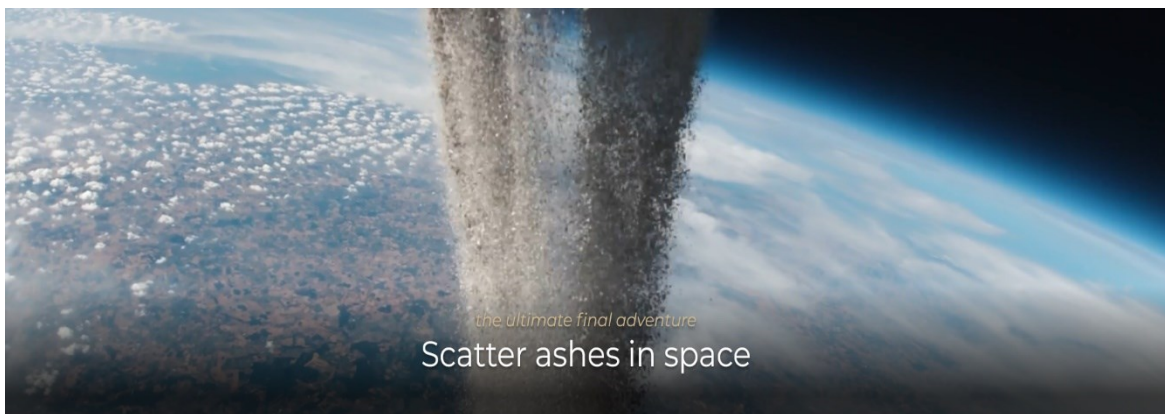
Technická ochrana objektů Jana Uhláře je publikace, která se zabývá mechanickými zábrannými prostředky, ochranou objektů, zabezpečovací technikou a různými druhy zámků (Uhlář, 2009).

Tomáš Loveček, Andrej Veľas a Martin Ďurovec jsou autory knihy **Bezpečnostné systémy: poplachové systémy**. Tato publikace se zaměřuje na různé typy zabezpečení od elektronických zabezpečovacích a tísňových poplachových systémů přes kamerové bezpečnostní systémy až po systémy kontroly vstupu (Loveček et al., 2015).

1.2.3 Zahraniční zdroje

Efektivní fyzická bezpečnost je název publikace Lawrence J. Fennellyho. Jde o páté vydání osvědčených postupů, které podrobně popisují nejnovější vývoj a základní prvky v ochraně fyzického zabezpečení. Nové vydání je kompletně aktualizováno a přináší pečlivě vybrané a doplněné kapitoly z autorova díla. Kniha obsahuje důležité informace o environmentálním designu, zámků, osvětlení a CCTV, bezpečnostních průzkumů, nejnovější normy ISO pro hodnocení rizik a jejich řízení, infrastrukturu síťových systémů, plánování fyzické bezpečnosti a environmentální design (Fennelly, 2017).

Ashesinspace.co.uk je webová stránka, která nabízí netradiční pohřbení ve vesmíru, kdy popel zesnulého bude vynesena do výšky přes 27 kilometrů nad zemí (obrázek 7). Toto pohřbení může být variantou v případě úmrtí výjimečného člověka, který si zaslouží, aby byl připomínán a oslavován netradičním způsobem. Může se ovšem jednat i o člověka, který chce, aby jeho poslední cesta byla výjimečná a svým způsobem se dostal do nebe. Je to konečné dobrodružství – a to vše laciněji, než jaká je cena standardního pohřbení (Aura Flights, 2022).

Obrázek 7: Rozptýlení popela ve vesmíru (Aura Flights, 2022)

Mainlymuseums.com je webová stránka, na které popisuje Chantalle Bryant, jakým způsobem se řešil problém s pohřbíváním v Paříži během 17. století, kdy byly tehdejší hřbitovy zcela přeplněné. Tehdy jeden spisovatel, Rabelais, popsal Paříž jako dobré město k životu, ale ne k umírání. Tento stav nevyřešilo ani nařízení krále Ludvíka XV. o zákazu pohřbívání na hřbitovech v Paříži, jež bylo přes veškerou snahu hromadně porušováno. Nakonec vyvstala nutnost převézt a pohřbívat mrtvé do vápencových dolů poblíž Paříže, kde vznikly obrovské katakomby (Bryant, 2019).

Zákon Theft Act 1968 je anglickým zákonem, který trestá krádeže z kostela nebo hřbitova zvláště přísným způsobem. To poukazuje na společenskou důležitost a posvátnost pohřebišť v rámci právního rámce (United Kingdom, 1968).

Publikace, jejímž autorem je Slavoj Tanaš a nese název **Turistický prostor hřbitovů a úvod do thanatoturistiky**, je kniha, která vnímá pohřebiště a hřbitovy jako turistické prostředí a řadí ho do takzvaného dark turismu. Hřbitovy se stávají turistickými destinacemi pro výlety a vzdělávání s historickým podtextem (Tanaš, 2008).

1.2.4 Akademické práce

Zajištění hřbitovů před krádežemi a vandalismem je název bakalářské práce Simony Polákové, která se zaměřuje na historický vývoj právních norem a také se zabývá podmínkami pro zřizování a provozování hřbitovů obcemi. V praktické části se věnuje zabezpečení vybraných hřbitovů, jejichž vhodný způsob následně popisuje (Poláková, 2021).

S velmi podobným tématem, a sice **zabezpečení pohřebišť proti vandalismu a krádežím**, pracuje bakalářská práce Moniky Zelenkové, která zde zmapovala vývoj pohřebnictví a pohřební rituály od pravěku až po současnost. Popisuje taktéž zvláštnosti, jež mohou nastat například vlivem katastrof nebo při hromadném úmrtí. Praktická část je opět zaměřena na vybrané hřbitovy, způsoby jejich zabezpečení a poukázání na jeho nedostatky (Zelinková, 2019).

Bezpečnostní studie rizik při zabezpečení fyzické ochrany městského hřbitova je název diplomové práce Petra Bartesky, která se zabývá bezpečnostní studií rizik při zabezpečení fyzické ochrany městského hřbitova v Opavě. Úvodní část je věnována právním předpisům a technickým normám daného tématu, dále je práce soustředěna na samotný areál a analýzu jeho bezpečnosti. Na základě toho navrhuje inovativní opatření k minimalizaci zjištěných rizik (Barteska, 2016).

Diplomová práce Jany Majzlíkové nazvaná **Vybrané otázky právní úpravy pohřebnictví**, se zabývá právními předpisy z oblasti pohřebnictví a hledá v nich určité odpovědi. Zdůrazňuje se zde, že smrt není jen zakončením lidského života, ale také zásahem do srdcí pozůstalých, způsobuje však i změny v oblasti právních vztahů (Majzlíková, 2007).

1.2.5 Webové stránky

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, umístěný na webových stránkách, upravuje oblast pohřbívání a provozování pohřebních služeb v České republice. Jsou zde stanovena pravidla pro péči o mrtvé, správu a údržbu hřbitovů, organizaci a provádění pohřbu a také povinnosti pohřebních služeb a jejich provozovatelů. Cílem tohoto zákona je zajištění důstojného zacházení se zemřelými a ochrana veřejného zdraví. Vymezuje také řízení a dohled nad provozem pohřebišť v rámci jejich služeb z důvodu zajištění profesionální a kvalitní péče (Česko, 2001).

Sdružení pohřebnictví v ČR je webová stránka spolku, jenž se snaží zkvalitňovat pohřebnictví v ČR a pomoci občanům lépe se orientovat v této oblasti. Pomocí znaku kvality označuje ty pohřební služby, které splňují požadovaná kritéria. Od roku 1997 má kontrolní systém, který vede ke zlepšování poskytovaných služeb. Znak kvality smí být propůjčován jen členům Sdružení pohřebnictví v ČR (Sdružení pohřebnictví v ČR, 2023).

Místo náhrobku strom je název článku na webových stránkách novinky.cz, který pojednává o novém trendu v oblasti pohřbívání (obrázek 8). Jedná se o vytvoření prvního přírodního pohřebiště v Moravskoslezském kraji pod Lysou horou (Bartošová, 2023).

Obrázek 8: Nově vzniklé pohřebiště pod Lysou horou (Bartošová, 2023)

2 KRÁDAŽE A VANDALISMUS NA HŘBITOVECH A MOŽNOSTI JEJICH ZAJIŠTĚNÍ

Problematika krádeží a vandalismu na hřbitovech zaujímá důležité místo v rámci úvah o ochraně pohřebních míst a zachování klidného i důstojného prostředí pro zemřelé a jejich blízké. Krádeže květin, věnců, svícňů a dalších cenností – taková je nešťastná realita, jíž řada lidí, kteří ztratili své blízké, musí čelit. Zájem je zejména o měděné, hliníkové a mosazné součástky, které mají pro zloděje vysokou hodnotu na sekundárním trhu. Kromě krádeží bývají hřbitovy také terčem vandalů, kteří poškozují kříže, stojany i vázy, a tím narušují památku zemřelých a znevažují prostředí, které by mělo být zachováno jako místo důstojného odpočinku. Pro zajištění ochrany pohřebišť a minimalizace rizika krádeží i vandalismu existují různé strategie a opatření. V mnoha případech je důležitým prvkem prevence přítomnost dozoru nebo ostrahy na hřbitovech. Kamery a alarmové systémy mohou být umístěny na strategických místech, aby odrazovaly potenciální pachatele a zaznamenávaly podezřelé aktivity. Navíc aktivní spolupráce s místními úřady a policií může zlepšit bezpečnostní situaci a usnadnit vyšetřování případů krádeží i vandalismu.

Při výběru opatření je důležité zohlednit specifika každého pohřebiště a jeho okolí. Významný prvek představuje také osvěta mezi veřejností a návštěvníky hřbitovů o nezbytnosti respektu k místům posledního odpočinku a důsledcích krádeží i vandalismu pro pozůstalé. Zabezpečení hřbitovů je komplexním úkolem, který vyžaduje spolupráci místních samospráv, správců hřbitovů i bezpečnostních složek.

2.1 Problémy vznikající na hřbitovech a možnosti jejich řešení

2.1.1 Krádeže a vandalismus

V rámci celkového kontextu představují vandalismus a krádeže závažnou překážku bránící zachování integrity a klidu míst posledního odpočinku. Drobné krádeže a poničené věci mají nepříjemné dopady na pozůstalé i na celkovou atmosféru těchto míst. Existuje několik faktorů, které lze považovat za určitou motivaci ke vzniku těchto problémů. Měděné, hliníkové a mosazné součástky náhrobků i památníků mohou být cílem zlodějů pro svou materiální hodnotu (Policie ČR, 2023).

Náhrobníky a pohřební ozdoby mohou být také snadným terčem z důvodu chybějícího kamerového systému a monitoringu. Za vandalismem tedy mohou stát různé pohnutky, a to od náhodných činů až po úmyslnou destrukci (Policie ČR, 2023).

Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech vyžaduje komplexní přístup. Jedním z klíčových opatření je zvýšení fyzické ochrany pohřebišť. Kamery a alarmové systémy mohou být umístěny na strategických místech, aby monitorovaly hřbitovy a odrazovaly potenciální pachatele. Osvěta veřejnosti ohledně důležitosti respektu k pohřebním místům i dopadů krádeží a vandalismu může také přispět k prevenci těchto negativních jevů (Slavík, 2022).

Vzájemná spolupráce mezi místními úřady, správci hřbitovů a bezpečnostními složkami je klíčovým prvkem úspěšné prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech. Zajištění bezpečnosti a důstojnosti pohřebního prostředí je důležité pro pozůstalé i širší společnost (Kratinová, Hyánek, 2019).

Příčiny poškození a narušování pohřebišť jsou různorodé a komplexní, zahrnují faktory životního prostředí, stárnutí materiálu, nehody, ale také záměrné trestné činy, mezi něž patří vandalismus, kriminalita mládeže, zločiny z nenávisti, a dokonce i páčání kulturních a fyzických genocid (Zelinková, 2019).

Vandalismus lze v rámci definice charakterizovat jako nepřiměřené a primitivní chování jedince, který z důvodu upoutání pozornosti nebo pro vlastní potěšení ničí cizí majetek a poškozuje kulturní památky (Hartl, 2004). V souladu se zákonem č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, se vandalství obvykle považuje za přestupek, jelikož není explicitně definováno, pokud ovšem škoda nepřesáhne určitou hranici. Jestliže je však tato hranice překročena, pak je pachatel stíhán podle zákona č. 40/2009 Sb., § 228, a je souzen za poškození cizí věci (Česko, 2009).

Od závažnosti činu se také následně odvíjí sankce:

Ten, kdo se dopustí poškození, zničení nebo znehodnocení nevlastního předmětu natolik, že předmět již nelze používat, a tím způsobí vlastníkovu škodu, je trestán zákazem činnosti, propadnutím věci a odnětím svobody až na jeden rok (Česko, 2009).

Totéž platí pro pachatele, který úmyslně popíše, poškodí nebo potřísní nevlastní věc barvou nebo jinou substancí.

V případě, kdy pachatel: a) páchá výše uvedené činy v odstavci 1 a 2 na předmětu tlumočnicka nebo znalce, kteří vykonávají svou práci, b) spáchá tyto činy na předmětu kvůli jeho rasové, národnostní, politické, náboženské příslušnosti nebo jeho absence, c) poškodí předmět, který je chráněn jiným právním předpisem, nebo d) způsobí vážnou škodu, je trestán odnětím svobody na dobu od šesti měsíců do tří let (Česko, 2009).

V případě, kdy se jednání uvedeného v odstavci 1 nebo 2 pachatel dopustí a způsobí tím vážnou škodu, je potrestán odnětím svobody na období od dvou do šesti let. Vandalové mohou být potrestáni i podle § 358 trestního zákona. Paragraf se týká výtržnictví, do něhož spadá i hanobení hrobů, poškozování historických a kulturních památek nebo násilné chování na veřejných místech, které může vést k napadení osob (Česko, 2009).

2.1.2 Možnosti zajištění pohřebišť

Opatření pro zabezpečení pohřebišť před krádežemi a vandalismem je zásadním faktorem při ochraně kulturních a historických hodnot stejně jako respektování místa posledního odpočinku zemřelých. Přestože samotný zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a změně některých zákonů, nespécifikuje přímo opatření k prevenci krádeží a vandalismu na hřbitovech, existují různé strategie, které mohou být použity k minimalizaci rizika a ochraně těchto míst před nedovolenými aktivitami (Česko, 2001).

Obrázek 9: Zajištění kamerovým systémem (Černá, 2019)

Jeden z takovýchto přístupů představuje technologická ochrana. Instalace bezpečnostních kamer (obrázek 9) a alarmových systémů může výrazně snížit pravděpodobnost

vandalismu a krádeží na hřbitově. Kromě toho může moderní technologie umožnit rychlou identifikaci pachatelů, což může napomoci k jejich postizení zákonem. Technologická opatření byla v mnoha případech úspěšně implementována na hřbitovech v různých částech světa (Severa, 2014).

Dalším způsobem ochrany je zvýšení informovanosti o významu pohřebišť jako kulturních a historických památek, a to spolu s výzvami ohlásit jakékoli podezřelé chování. Méně lhostejnosti a nevšímavosti může totiž sehrát důležitou roli v prevenci vandalství a krádeží. Šířit povědomí o dané problematice lze prostřednictvím místních sdělovacích prostředků, veřejných informačních tabulí na hřbitovech nebo pomocí internetových stránek obce (Varvařovský et al., 2013).

Kromě toho je také důležité zvážit vhodná fyzická opatření. Vysoké ploty nebo zdi kolem pohřebišť mohou znesnadnit přístup a snížit pravděpodobnost neoprávněného vstupu. Umístění cenností na bezpečných místech, která nejsou snadno přístupná, může také omezit možnost krádeží (Severa, 2014).

Lze konstatovat, že kombinace technologických, společenských a fyzických opatření může výrazně přispět k zajištění pohřebišť před krádežemi a vandalismem, což je klíčové pro udržení integrity a důstojnosti těchto míst.

Významné je také zapojení místních úřadů a orgánů do procesu zajišťování pohřebišť. Spolupráce s místní policií a bezpečnostními firmami může posílit dohled nad hřbitovem i přispět k rychlé reakci na podezřelé aktivity. Aktivní spolupráce místních orgánů a veřejnosti má vytvářet pocit spoluzodpovědnosti a společného zájmu na ochraně hřbitova (Městská policie Kostelec nad Orlicí, 2022).

Důležitým prvkem je rovněž legislativa, která by měla být upravena tak, aby krádeže a vandalismus na hřbitovech byly účinně postihovány. Trestní zákoník by měl obsahovat dostatečně tvrdé sankce pro pachatele těchto nezákonných aktivit, a to včetně různých stupňů závažnosti, jak je uvedeno v zákoně č. 40/2009 Sb. To by mohlo mít větší odstrašující účinek (Varvařovský et al., 2013; Česko, 2009).

V neposlední řadě by měly být zavedeny preventivní aktivity, například osvěta a vzdělávání. Informační kampaně, workshopy a besedy na téma ochrany hřbitovů mohou zvýšit povědomí veřejnosti o problému krádeží a vandalismu na těchto místech. Časově efektivním přístupem by mohlo být také zapojení dobrovolnických skupin nebo organizací,

kteří by mohly pravidelně monitorovat situaci a dohlížet na hřbitovy (Jihomoravský kraj, 2023).

Simona Poláchová ve své práci poukazuje na problematiku zajištění hřbitovů před krádežemi a vandalismem. Kromě technických opatření, jako jsou kvalitní oplocení, kamerový systém či osvětlení, zdůrazňuje i důležitost spolupráce se samosprávou a místními obyvateli. Tímto způsobem lze vytvořit síť dobrovolníků, kteří by mohli pravidelně monitorovat hřbitov a nestandardní a podezřelé události hlásit (Poláchová, 2021).

Právní aspekty zajištění hřbitovů zkoumá Jana Majzlíková. V rámci právní úpravy pohřebnictví je klíčové zajistit, aby byl zákonodárný rámec dostatečně vybaven k odstranění mezí, které mohou krádeže a vandalismus usnadnit. Implementace opatření, jako je trestní stíhání pachatele, který se dopustí poškození hřbitova, může sloužit jako prevence těchto deliktů (Majzlíková, 2007).

Zabezpečení povinných úkolů samosprávy ve vztahu ke hřbitovům a k možným řešením problému vandalismu analyzuje Helena Mitwallyová. Definiuje, jakým způsobem lze efektivněji spojit úsilí samosprávy s místní komunitou a využít legislativní rámec k posílení zabezpečení hřbitovů a komplexní přístup k prevenci krádeží a vandalismu (Mitwallyová, 2013).

Celkově lze konstatovat, že problematika krádeží a vandalismu na hřbitovech vyžaduje multidisciplinární přístup. Technická opatření, spolupráce se samosprávou i místními obyvateli a legislativní zabezpečení představují klíčové faktory, které mohou přispět k ochraně těchto míst posledního odpočinku.

2.1.3 Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech

Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech zahrnuje komplexní soubor opatření, která mají za cíl minimalizovat riziko těchto neblahých událostí a zajistit bezpečnost a neporušenost pohřebišť. K hlavním aspektům náleží právní regulace a úloha samosprávy v této oblasti. Co se týká právního rámce, zde se jeví jako klíčová úprava sankcí a trestů za krádeže i vandalské činy na hřbitovech tak, aby byly přiměřené a dokázaly pachatele dostatečně odradit. K tomuto tématu se vyjadřuje Poláchová, která rovněž spatřuje mimořádný význam v zabezpečení dostatečné prevencí právních opatření (Poláchová, 2021).

Kromě toho jsou neodmyslitelnou součástí prevence moderní technologie. Kamerový dohled a alarmové systémy mohou působit jako účinná bariéra proti vandalům a zlodějům. Majzlíková se zabývá technologickými aspekty prevence a uvádí, že moderními bezpečnostními technologiemi, které umožňují zákrok a rychlou detekci v případě nežádoucích událostí, jsou kamery a detektory pohybu. Tyto systémy mohou rovněž sloužit jako důležitý nástroj ke sběru důkazů pro účely vyšetřování (Majzlíková, 2007).

Neméně důležitá je spolupráce s komunitou a místními obyvateli. Zapojení veřejnosti do ochrany hřbitovů může posílit pocit spoluzodpovědnosti za bezpečnost těchto míst. Mitwallyová zdůrazňuje, že k větší spolupráci při monitorování a hlídání těchto prostor je potřebné informování obyvatelstva o důležitosti a zranitelnosti hřbitovů. Sdílení informací o podezřelých aktivitách nebo neobvyklých situacích může vést k rychlému zásahu a může pomoci předcházet možným krádežím i vandalismu (Mitwallyová, 2013).

Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech vyžaduje komplexní a multidisciplinární přístup, který zahrnuje právní opatření, technologická řešení i aktivní spoluúčast komunity. Důležité je i umístění strategického pouličního osvětlení nebo detektorů pohybu. Ztížení přístupu oplocením nebo závorami u přístupových cest je nutné. Už i kombinací těchto faktorů lze dosáhnout snížení rizika výskytu negativních jevů a zachování integrity i respektu k pohřebišťům (Maine Old Cemetery Association, 2021).

Právní aspekty hrají rozhodující roli v rámci prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech. Právní rámec by měl obsahovat jasně definované tresty a sankce pro pachatele těchto činů. Poláchová zdůrazňuje, že základ pro odstranění potenciálních pachatelů tvoří účinná právní regulace. Zároveň je důležité, aby právní opatření měla preventivní charakter a vedla k minimalizaci rizika krádeží a vandalismu (Poláchová, 2021).

Moderní technologie představují další klíčový prvek prevence. Instalace kamerového dohledu a alarmových systémů může výrazně omezit riziko krádeží a vandalských činů. Majzlíková konstatuje, že rychlou reakci a efektivní způsob detekce v případě nežádoucí události nabízejí moderní bezpečnostní technologie. Využití těchto technologií umožňuje nejen ochranu majetku, ale také shromažďování důkazů pro účely vyšetřování (Majzlíková, 2007).

Spolupráce s komunitou a místními obyvateli hraje významnou roli v procesu prevence. Informování veřejnosti o důležitosti ochrany hřbitovů a povědomí o rizicích mohou vést k větší angažovanosti veřejnosti při monitorování i hlídání těchto míst. Mitwallyová

naznačuje, že efektivním nástrojem prevence i možnosti rychlé reakce může být spoluúčast obyvatelstva v případě vytvoření dohledové sítě (Mitwallyová, 2013).

Celkově lze konstatovat, že prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech vyžaduje komplexní a koordinovaný přístup. Úspěšná prevence spočívá v kombinaci právních opatření, technologických řešení a aktivní spoluúčasti komunity. Pouze díky synergii těchto faktorů lze dosáhnout snížení rizika krádeží a vandalismu i zachování pietního charakteru hřbitovů.

2.1.4 Právní regulace a úloha samosprávy

Právní aspekty a úloha samosprávy v souvislosti s ochranou hřbitovů před krádežemi a vandalismem představují klíčový rámec pro udržení integrity těchto míst, která nesou nejen kulturní a historickou hodnotu, ale také pietní charakter. Ochrana hřbitovů závisí na koordinovaném úsilí mezi právními předpisy a aktivitami místní samosprávy.

V rámci České republiky je právní regulace na ochranu hřbitovů stanovena zákonem o pohřebnictví a dalšími souvisejícími legislativními normami. Poláchová vyzdvihuje, že tato právní úprava poskytuje základní strukturu pro organizaci pohřebního procesu a péči o pohřebiště (Poláchová, 2021). Tímto způsobem se také zajišťuje rámec pro provádění opatření k prevenci krádeží a vandalismu na těchto místech. Samosprávy jsou zároveň povinny se starat o hřbitovní areály a garantovat jejich bezpečnost podle zákona o pohřebnictví, jak zdůrazňuje Majzlíková (2007).

V kontextu prevence krádeží a vandalismu hrají samosprávy klíčovou roli ve spolupráci s bezpečnostními orgány, jako je Policie ČR. Mitwallyová uvádí, že účinná spolupráce mezi samosprávami a orgány činnými v trestním řízení je zásadní pro úspěšné vyšetřování i následné řešení případů narušení pořádku na hřbitovech. Tato spolupráce umožňuje rychlou reakci na aktuální situace a snižuje pravděpodobnost opakování nežádoucích událostí (Mitwallyová, 2013).

V rámci preventivních opatření může samospráva provádět osvětové programy, které budou informovat občany o potenciálních rizicích krádeží a vandalismu na hřbitovech. Dobrovolnické iniciativy mohou podporovat takové aktivity a zapojit širokou veřejnost do ochrany těchto míst. Poláchová zdůrazňuje, že tímto způsobem lze zvýšit povědomí společnosti o významu udržování pietního charakteru hřbitovů (Poláchová, 2021).

Komunikace mezi samosprávou a místními komunitami je dalším důležitým prvkem v ochraně hřbitovů. Podle Majzlíkové je zapojení občanů do procesu ochrany těchto míst klíčové pro dosažení kolektivní odpovědnosti za zachování kulturního a historického dědictví (Majzlíková, 2007).

Některá města a obce přišly s inovativními přístupy, jako je instalace bezpečnostních kamerových systémů, které monitorují aktivity na hřbitovech a tím snižují riziko neoprávněného vstupu (Poláchová, 2021). Spolupráce s dobrovolnickými skupinami také může zvýšit fyzickou přítomnost na hřbitovech a vytvořit odrazující faktor (Mitwallyová, 2013).

Lze tedy říci, že právní regulace a úloha samosprávy jsou neoddělitelné od úspěšné ochrany hřbitovů před krádežemi a vandalismem. Spolupráce s bezpečnostními složkami, tvorba preventivních programů a zapojení místních komunit představují efektivní nástroje pro zachování kulturních, historických i pietních hodnot těchto míst.

2.1.5 Technologická opatření a moderní technologie

Technologická opatření a využívání moderních technologií mají v současném kontextu klíčový význam pro zajištění ochrany hřbitovů. Opírají o inovativní přístupy, které mohou účinně přispět k prevenci a monitorování bezpečnosti těchto míst.

Bezpečnostní kamerové systémy se stávají jedním z nejvyužívanějších technologických opatření na ochranu hřbitovů. Poláchová zdůrazňuje, že umožňují nejen monitorovat pohyb, ale také zaznamenávat důležité informace o aktivitách v daném prostoru (Poláchová, 2021). Tímto způsobem je možné rychle reagovat na neoprávněný vstup či podezřelé aktivity. Moderní kamerové technologie jsou schopny poskytovat vysoký standard záznamu, což usnadňuje následné vyšetřování i identifikaci pachatelů (Damacom, 2019).

Dalším významným technologickým opatřením jsou alarmové systémy, které mohou být implementovány ve formě detektorů pohybu, zvuku či jiných senzorů, které reagují na neobvyklé situace. Luxent (2023) upozorňuje, že moderní alarmové technologie jsou schopny automaticky aktivovat zabezpečovací opatření a současně informovat bezpečnostní složky nebo zodpovědné osoby.

Geografické informační systémy (GIS) mohou také posloužit jako užitečný nástroj v oblasti ochrany hřbitovů. Tanaš uvádí, že pomocí těchto systémů lze detailně mapovat

hřbitovní areály, identifikovat potenciálně rizikové oblasti a navrhnout strategie pro optimalizaci fyzického uspořádání (Tanaš, 2008).

Vývoj moderních technologií umožňuje i vzdálené monitorování. Díky internetu a chytrým zařízením lze sledovat kamerové systémy i další zabezpečovací prvky na dálku. To umožňuje rychlou reakci na incidenty a zajišťuje stálý dohled nad hřbitovním prostorem (Luxent, 2023).

Technologická opatření a moderní technologie tak představují efektivní nástroje pro prevenci krádeží a vandalismu na hřbitovech. Jejich kombinace s právními regulacemi, spolupráce s bezpečnostními orgány a angažování místních komunit mohou společně účinně přispět k udržení integrity i důstojnosti těchto pietních a kulturních míst.

2.1.6 Spolupráce s komunitou a místními obyvateli

Spolupráce s komunitou a místními obyvateli představuje klíčový prvek v ochraně hřbitovů před krádežemi a vandalismem. Má za cíl zapojit veřejnost do procesu ochrany těchto kulturních a pietních míst, což může zvýšit zájem o jejich uchování a zamezit neoprávněným zásahům.

Majzlíková zdůrazňuje důležitost komunikace mezi samosprávou a místními obyvateli. Občané mohou být cennými partnery při identifikaci potenciálních rizik a při navrhování opatření k zajištění bezpečnosti hřbitovů. Vytvoření dialogu umožňuje získat podporu komunity pro ochranu těchto míst a rozšířit povědomí o důležitosti jejich ochrany (Majzlíková, 2007).

Dalším aspektem spolupráce s komunitou je zapojení dobrovolníků, kteří mohou přispět svým úsilím k fyzické přítomnosti na hřbitovech a k monitorování jejich prostředí. Dobrovolnické skupiny mohou působit jako preventivní faktor a odrazovat potenciální pachatele. Spolupráce s komunitou a místními obyvateli přináší také mnoho výhod v rámci ochrany hřbitovů, např. zapojení veřejnosti do procesu péče o tato kulturní a pietní místa i jejich ochrany. Vytváření otevřeného dialogu mezi samosprávou, občany a dobrovolníky může přispět k vytvoření atmosféry kolektivní odpovědnosti za uchování hodnot těchto míst (Mitwallyová, 2013).

Kromě toho může komunita poskytnout cenné informace a nápady týkající se bezpečnostních opatření. Občané, kteří tráví čas v okolí hřbitovů, mohou identifikovat zranitelná místa a navrhnout opatření, která by mohla minimalizovat riziko trestné činnosti.

Majzlíková podotýká, že občané mohou být také aktivními dobrovolníky, kteří se účastní dozoru na hřbitovech nebo se podílejí na dobrovolnických skupinách (Majzlíková, 2007).

Významným přínosem spolupráce s komunitou je také zvýšení povědomí o důležitosti ochrany hřbitovů. Osvětové kampaně, workshopy a veřejná setkání mohou informovat občany o rizicích i možných preventivních opatřeních. Tato osvěta může vést ke zvýšení citlivosti veřejnosti vůči ochraně kulturního dědictví a pietních míst (Poláchová, 2021).

Ve spolupráci s místními obyvateli je tedy klíčové vytvářet partnerský vztah, kdy se občané cítí zapojeni do procesu a mají možnost sdílet své znalosti i nápady. Společným úsilím samosprávy, komunity i dobrovolníků lze efektivněji předcházet krádežím a vandalismu na hřbitovech a zajistit dlouhodobou ochranu těchto významných míst (Maine Old Cemetery Association, 2021).

Spolupráce a zapojení obecní policie představuje klíčový prvek v procesu ochrany hřbitovů před krádežemi a vandalismem. Tato forma spolupráce zahrnuje úzkou spolupráci samosprávy a místních policejních složek s cílem zajištění bezpečnosti a integrity pohřebišť (Městská policie Kostelec nad Orlicí, 2022).

Zákon č. 256/2001 Sb., který reguluje pohřebnictví v České republice, stanovuje povinnosti samosprávy ve vztahu k péči o hřbitovy, kdy jejich součástí je i spolupráce s bezpečnostními orgány (Česko, 2001). Majzlíková poukazuje na to, že samosprávy mají povinnost starat se o zabezpečení hřbitovů a spolupracovat s policií při prevenci i vyšetřování případů krádeží a vandalismu (Majzlíková, 2007).

V tomto kontextu hraje obecní policie nezastupitelnou roli, kdy její aktivní zapojení a spolupráce s místními samosprávami mohou výrazně přispět k ochraně pohřebišť. Mitwallyová zdůrazňuje, že obecní policie by měla být partnerem samospráv v boji proti neoprávněným činnostem na hřbitovech. Její rychlá reakce na případy krádeží a vandalismu může zamezit rozšíření škod a umožnit účinné vyšetřování (Mitwallyová, 2013).

S příklady úspěšné spolupráce obecní policie a samosprávy se lze setkat v různých regionech. Tanaš ve své studii o thanatouristice poukazuje na významné úsilí polských komunit a místních policistů při ochraně hřbitovů (Tanaš, 2008). Podobně i Hupková uvádí, že úzká spolupráce mezi místními samosprávami a obecní policií může významně zvýšit bezpečnost hřbitovů (Hupková, 2009).

Závěrem lze konstatovat, že spolupráce a zapojení obecní policie představují důležitý nástroj v boji proti krádežím a vandalismu na hřbitovech. Tato spolupráce zohledňuje legislativní rámec stanovený zákonem o pohřbnictví a posiluje bezpečnostní opatření v místních komunitách.

2.2 Příklady krádeží a vandalismu na hřbitovech

Problematika krádeží a vandalismu se netýká pouze našeho území, ale řeší se po celém světě. Navzdory veškerému úsilí správců, policistů či zaměstnanců hřbitovů se objevují případy těchto zavrženíhodných činů. Níže je uvedeno několik příkladů ze světa i z tuzemska.

2.2.1 Vandalismus v zahraničí

Vandalismus v kanadském Ontariu

Úředníci hřbitova v Ontariu se zhrozili poté, co uviděli, jakým způsobem vandalové poškodili přes 60 náhrobků (obrázek 10).

Místní policie začala 5. ledna 2023 vyšetřovat vandalismus na katolickém hřbitově St. Vincent de Paul poté, co si žena při procházce všimla poničených náhrobků. Celkem bylo poškozeno 62 náhrobních kamenů na 165 let starém hřbitově. Na převrácení některých náhrobků se vzhledem k jejich hmotnosti muselo podílet nejméně čtyři až pět lidí, jak sdělil policii pokladník hřbitova (The London Free Press, 2023).

Obrázek 10: Poničení hřbitova v Ontariu (The London Free Press, 2023)

Vandalismus v Johannesburgu

Znesvěcení hřbitova Braamfontein bylo 18. dubna 2023 popsáno jako největší případ vandalismu v historii hřbitovů ve městě Johannesburgu v Jihoafrické republice (obrázek 11). Vandalové vytrhali plakety a zničeno bylo čtyři až pět tisíc výklenků. Tito pachatelé použili systematické a koordinované prostředky k jejich odstraňování. V reakci na to bylo nasazeno dalších šest pracovníků ostrahy a od té doby už k žádnému dalšímu incidentu nedošlo (Singh, Nelles, 2023).

Obrázek 11: Poničení hřbitova Braamfontein v Johannesburgu (Singh, Nelles, 2023)

2.2.2 Vandalismus v tuzemsku

Vandalismus na městských hřbitovech v Liberci

Správa hřbitovů města Liberce začala řešit stále častější vandalství na městských hřbitovech. Ukradená výzdoba, poškozené náhrobky, hrubě poničené dekorace, pietní předměty a narušené okolí náhrobků mrzely především příbuzné a pozůstalé. K poslednímu řádění vandala došlo v noci z úterý 23. na středu 24. srpna 2022, kdy poškodil 10 svítilen na hřbitově v Horním Růžodole. Poškození se týkalo také konstrukce informační tabule a vodovodního kohoutku, který používají návštěvníci při zalévání hrobů (Kodymová, 2022).

Vandalismus na Škvoreckém hřbitově

V úterý 14. března 2023 musela policie řešit na Škvoreckém hřbitově případ vandalismu. Policii bylo oznámeno, že se minimálně jeden hrob stal terčem vandalů, což se záhy také potvrdilo. Policie zjistila, že vandal či vandalové poničili i výzdobu a zde uložené urny (Referent obce Škvorec, 2023).

Vandal na hřbitově v Karviné

V noci z 12. na 13. dubna 2023 řádil na centrálním hřbitově v Karviné neznámý vandal. Po jeho destruktivním působení zůstalo dvanáct zničených hrobů (obrázek 11). U některých vytrhal náhrobky, na dalších poničil květiny a lucerny, jednalo se však především o odtržení a poškození popisových náhrobních desek (Palkovská, 2023).

Obrázek 12: Řádění vandala na hřbitově v Karviné (Palkovská, 2023)

Popsané příklady vandalismu a krádeží jsou jen malou ukázkou toho, co mohou lidé způsobit. S pácháním podobných skutků se ale bohužel lze setkat napříč historií.

3 DÍLČÍ ZÁVĚR

Vymezením základních pojmů, různých pohledů na hřbitovy v rámci celé historie i současnosti je patrná důležitost péče o tato místa, a to jak z historického, kulturního, tak i náboženského hlediska.

Na základě zpracované rešerše literárních zdrojů je možné konstatovat, že vandalismus a krádeže jsou vnímány v rámci zákonů na přiměřené úrovni. Tyto jevy jsou řešeny jak samotnými zákony, podzákonnými normami, tak i v rámci publikací a je jim věnována náležitá pozornost. Problematika pohřbívání a zabezpečení pohřebišť je velmi rozmanitá. U publikací je potřeba zmínit, že se často prolínají, směřují však ke stejnému cíli. Zahraniční zdroje nám pomáhají pochopit nové trendy a díky nim lze předpokládat, jakým směrem se pohřbívání a zabezpečení hřbitovů mohou ubírat.

Vandalismus a krádeže jako negativní jevy byly rozebrány ve druhé polovině teoretické části. Problematika krádeží a vandalismu na hřbitovech zaujímá významnou pozici v celkovém kontextu zachování celistvosti a poklidu pohřebních míst. Byly zde zmíněny situace, které mohou v rámci hřbitovů nastat, a navrženy byly možnosti a způsoby, jak jim účinně předejít. Mezi ty základní patří klasické zabezpečení zábrannými a elektronickými prvky, je však potřeba brát v úvahu i další varianty, kdy lze v praxi nalézt inspirativní příklady, jak i komunita a místní obyvatelé mohou přispět k ochraně hřbitovů. Některé obce a města se spojily s dobrovolnickými organizacemi, které organizují na hřbitovech dozor, pravidelné kontroly a údržbu. Tyto dobrovolnické iniciativy mohou výrazně zvýšit bezpečnost těchto míst a zároveň aktivně zapojit občany do jejich ochrany. V rámci spolupráce s komunitou je důležité vytvořit prostor pro otevřený dialog a zapojení veřejnosti do procesu rozhodování o opatřeních na ochranu hřbitovů. Spolupráce s komunitou tak může efektivně přispět k uchování kulturního dědictví a zajištění pietního charakteru těchto míst.

V rámci poukázání na nebezpečnost negativních dopadů vandalismu a krádeží bylo nutné uvést i některé vybrané příklady z celého světa z posledních let, jež ukázaly, jaký rozsah mohou mít podobné činy, a to od poškození výzdoby, dekorací, přes drobné krádeže, ničení a poškozování náhrobků až po úplnou devastaci pietních míst, jako tomu bylo například v Johannesburgu.

Na základě těchto informací, které jsou zpracovány v teoretické části, budou vyvozeny závěry v praktické části této diplomové práce. V úvodu bude vytvořena ideální varianta

zabezpečení pohřebiště. Dále budou vybrány tři příklady pohřebišť a bude popsáno jejich zabezpečení. Pomocí vytvořené ideální varianty bude sestaven checklist a na jeho základě budou tato pohřebiště vyhodnocena. Jedno z hodnocených pohřebišť pak bude zvoleno pro zpracování SWOT analýzy a následný návrh na jeho zabezpečení ve více variantách podle finanční náročnosti zabezpečení.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 POSOUZENÍ ZAJIŠTĚNÍ VYBRANÝCH POHŘEBIŠŤ

V tomto úseku praktické části diplomové práce jsou popsány tři hřbitovy, které se nacházejí v blízkosti autorova bydliště Ivanovic na Hané. Ke zhodnocení zabezpečení byly vybrány dva městské hřbitovy a jeden hřbitov židovský. V rámci vlastního šetření byl navázán kontakt se zaměstnanci obou městských hřbitovů, a to jak ve Vyškově, tak v Prostějově. Židovský hřbitov v Ivanovicích na Hané je již delší dobu opuštěný, a proto bylo vyhodnocení provedeno na základě vlastních podkladů a šetření získaných návštěvou tohoto pietního místa. Informace o vybraných hřbitovech vychází nejen z autorova průzkumu a pozorování v rámci vybraných lokalit, ale je čerpáno taktéž z již zmíněných rozhovorů se zaměstnanci hřbitovů, kteří nebyli vždy úplně vstřícní, což lze samozřejmě pochopit, jelikož sdělování informací o bezpečnosti bývá vždy citlivá záležitost. Na základě checklistu, který je vytvořen v praktické části, a podle vytvořené ideální varianty jsou formulovány otázky, jež budou zodpovězeny v závěru každé podkapitoly.

4.1 Vytvoření vlastní ideální varianty pro zabezpečení objektu pohřebiště

Zajištění pohřebiště proti krádežím a vandalismu je multidimenzionální úkol, který vyžaduje komplexní přístup. Ten může být zajištěn pouze kombinací fyzických, technologických a společenských opatření a efektivní legislativy. Jedině tak lze dosáhnout ideální ochrany těchto památných a pietních míst.

Zajištění a ochrana pohřebiště před krádežemi a vandalismem představují důležitý aspekt ve správě těchto míst a v péči o ně, protože takové činy mohou způsobit nejen materiální škody, ale mohou také přinést značnou emocionální újmu pozůstalým.

Při vytváření zabezpečení je nutné brát v úvahu, že každá kategorie zabezpečení je důležitá a nelze jednu upřednostňovat, jinou naopak opomíjet. Do těchto kategorií patří:

Fyzické zabezpečení

Zahrnuje opatření jako například zámky, brány, ploty, alarmy, bezpečnostní kamery, světelné systémy, ochranné prvky a další fyzické struktury, které slouží k ochraně objektů.

Většina hřbitovů bývá ohraničena plotem, který chrání vymezené území před neoprávněným vstupem. Aby se minimalizovaly možnosti jeho překonání, musí být plot vysoký a pevný. Ideální výška plotu činí dva metry a neměl by být zhotoven z pletiva. Tato velikost je dána výškou člověka a má odstrašující psychologický účinek. Pletivo sice brání

vstupu, ale pokud je použit neprůhledný materiál, případný pachatel nic nevidí, nic ho proto neláká k překonání překážky a zcizení věcí.

Dalším prvkem jsou hlídané vchody s uzamykatelnou bránou nebo dvířky, které musí být ve výšce plotu a vrchní část by měla být opatřena hroty, ostnatým nebo žiletkovým drátem, to vše z důvodu snížení rizika překonání v místě vstupu a odrazení případného vandala.

Jedním z nejdůležitějších a nejúčinnějších bezpečnostních opatření jsou bezpečnostní kamery umístěné na strategických místech hřbitova a monitorující jeho prostor. Slouží jako prevence zločinu, kdy už jen vědomí jejich přítomnosti a funkce může odradit nepoctivé jedince od spáchání trestného činu. V případě potřeby mohou být záznamy z kamer použity jako důkazní materiál při vyšetřování určitých incidentů.

Nepostradatelným prvkem bezpečnosti je osvětlení hřbitova. Dobrá viditelnost je nejen zárukou bezpečí, ale i pohodlí návštěvníků, a to zejména při brzkém stmívání na podzim a v zimě. Mezi ty, kdo pravidelně navštěvují místa posledního odpočinku, patří většinou osoby vyššího věku, přičemž správné osvětlení zabrání i případným úrazům.

Na hřbitovech mohou být umístěny rovněž výstražné cedule, které zakazují vstup z toho důvodu, že se jedná o soukromý majetek. I toto zdánlivě nevýznamné opatření má odstrašující účinek.

Pro zlepšení bezpečí je důležitý každodenní dohled, který na většině hřbitovů zabezpečují jejich zaměstnanci, případně jej mohou vykonávat najatí dozorcí, kteří pravidelně obcházejí oblast a monitorují situaci. V některých případech může být ve dne i v noci najímána bezpečnostní služba nebo využita policie, jež pravidelně kontrolují hřbitov a zajišťují bezpečnost v okolí. V závislosti na konkrétních podmínkách, rozpočtu a přáních místních občanů se zabezpečení hřbitovů může lišit.

K nejdůležitějším faktorům se řadí také komunikace s veřejností i informování o opatřeních a pravidlech, která jsou na daném hřbitově zavedena a jež mohou minimalizovat rizika incidentů a vandalismu (Fennelly, 2017).

Bezpečnostní systémy

Bezpečnostní systémy patří mezi takzvaná technologická opatření, která jsou v případě ochrany pohřbišť navržena k ochraně majetku tak, aby nedocházelo k neoprávněnému vstupu, poškozování a krádežím. Cílem těchto systémů je snížit riziko trestné činnosti, vandalismu a v případě budov i požárů a dalších nebezpečí. Bezpečnostní systémy členíme

na aktivní a pasivní – příkladem aktivního systému jsou alarmy upozorňující na přítomnost neoprávněných osob (detektory pohybu a kamerové systémy), pasivními rozumíme například zámky, které mohou mít různou podobu. Na hřbitovech se bohužel velmi často používají historické zámky na velké klíče, které jdou lehce odemknout, i proto jsou vhodnější zámky cylindrické nebo PZ-zámky.

Moderní bezpečnostní systémy bývají velmi často propojeny, mohou být řízeny pomocí mobilních aplikací a umožňují uživatelům sledovat zabezpečené prostory i přijímat upozornění na možné problémy.

Výběr a instalace vhodného bezpečnostního systému představuje důležitý úkol vyžadující zvážení různých faktorů, jako jsou specifické potřeby a požadavky uživatele, dále jsou důležitá také prostorová omezení a rozpočet (Loveček et al., 2015).

Organizační opatření

Napomáhají efektivnímu a systematickému vedení hřbitovů, což zaručuje respektování potřeb pracovníků hřbitova, zvyšuje bezpečnost i komfort návštěvníků a přispívá ke kvalitě i udržování těchto míst. Hovoříme zde o stanovení pravidel pomocí provozního řádu, což může zahrnovat omezení hlasité hudby, zákaz vstupu psů, zákaz používání jízdních kol, vjíždění vozidel do prostoru hřbitova a jiné. Dalším důležitým faktorem jsou dobře poučení pracovníci, kteří dovedou správně provádět zabezpečovací opatření a reagovat na případné problémy. Spolupráce s místními bezpečnostními orgány (např. městská policie nebo bezpečnostní služby) představuje důležitou formu opatření. V případě potřeby je tak zajištěn dohled i rychlá reakce.

Do této kategorie spadají i identifikace a ověřování pracovníků, vytvoření bezpečnostních politik a postupů a školení zaměstnanců v oblasti bezpečnostních opatření.

IT-zabezpečení

V současné digitální době jde o důležité téma i v pohřebnictví, a to vzhledem ke stále většímu objemu informací ukládaných v digitální podobě. I v rámci hřbitovů je důležité zabránit přístupu neoprávněných osob k datům, samozřejmě je i ochrana proti možnému kybernetickému útoku, která je nepostradatelná pro ochranu osobních informací, soukromí a citlivých údajů lidí. Tomuto tématu je třeba věnovat dostatečnou pozornost a zajistit adekvátní ochranu dat i zabezpečení na hřbitovních systémech (Unis Computers, 2023).

Prevence a reakce

Hovoříme o minimalizaci rizika a zvyšující se rychlost reakce na případné krizové situace. Jedná se především o zdokonalování a provádění předchozích opatření i jejich kontrolu. Dále zde můžeme zařadit i plánování evakuace, pravidelné kontroly bezpečnostních systémů, zálohování dat, monitorování a sledování hrozeb i další aktivity zaměřené na prevenci a rychlou reakci.

Právní zabezpečení

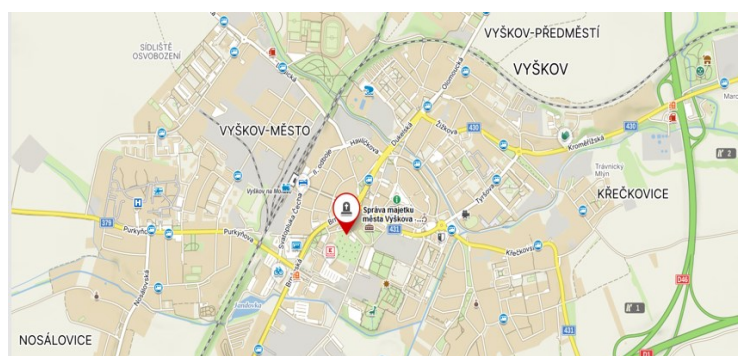
Právní zabezpečení je jasně dáno zákonem č. 256/2001 Sb., zákonem o pohřebnictví a o změně některých zákonů, dále rovněž zákonem o pohřebnictví a o změně některých zákonů, jakož i zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem.

4.2 Městský hřbitov ve Vyškově

Město Vyškov je starobylé biskupské město ležící na horním toku řeky Hané v takzvané Vyškovské bráně. První písemná zmínka pochází z roku 1141 a lze ji nalézt v listině olomouckého biskupa Jindřich Zdíka (Městský úřad Vyškov, 2008). Vyškov má v současnosti rozlohu zhruba 5 000 hektarů a žije v něm přibližně 21 000 obyvatel. Město se nachází v nadmořské výšce 245 metrů (Městský úřad Vyškov, 2020).

4.2.1 Historie a charakteristika hřbitova

Založení městského hřbitova se datuje na 24. března 1789, kdy město odkoupilo zahradu kapucínského kláštera a přebudovalo ji na hřbitov. Ten byl postupně rozšiřován, naposled tomu bylo roku 1926, kdy byla odkoupena poslední část. Hřbitov tak dostal dnešní definitivní a ucelený tvar a jeho celková výměra nyní činí přes 21 000 m². Je umístěn mezi sportovním areálem Orel, Kauflandem, sídlem Policie ČR a zámeckou zahradou (obrázek 13), (SMMV, 2014).

Obrázek 13: Umístění městského hřbitova ve Vyškově (Mapy.cz, 2023)

4.2.2 Popis a zabezpečení hřbitova

V areálu hřbitova (obrázek 14) jsou budovy – vpravo od hlavního vchodu je domek hřbitovní správy a kameník, vlevo Kostel Panny Marie, za nímž se nachází sklep a studna. Dále je prostor rozdělen na části, které korespondují s tím, jak se hřbitov rozrůstal (SMMV, 2014).

Co se týká zabezpečení, po obvodu hřbitova jsou vystavěny zdi, jimiž rozdělen na dvě části. Zdi jsou přerušeny pouze pěti vstupy po obvodu a uvnitř dvěma volnými průchody. Nachází se zde ještě úložiště stavebního materiálu, konkrétně na rohu ulice Cukrovarské s Kauflandem, od hřbitova je odděleno zdmi se dvěma vchody, což názorně ukazuje obrázek 14. Dva vstupy jsou v průběhu dne otevřeny podle provozní doby, tři jsou neustále uzamčeny. Hlavní vstup ze strany od kostela je opatřen robustní kovovou bránou, jejíž výška činí tři metry, a dvěma brankami s hroty na vrcholu. Druhá brána, rovněž vysoká tři metry a podobného typu jako vchodová, se nachází naproti sportovnímu areálu Orel a bývá zpravidla uzamčena, jelikož se využívá především jako obslužná brána pro vyvážení komunálního odpadu a jako vchod pro zaměstnance hřbitova při údržbě. Třetím vstupem je branka ze strany od zámecké zahrady z ulice Cukrovarské, jež je sice robustní kovová a nahoře opatřená hroty, nicméně poměrně nízká s výškou pouze 1,7 metru. Obvodové zdivo je dvojího typu a jeho výška není všude stejná – kolem vyšší části se pohybuje mezi 2,5–3 metry (toto rozmezí je z důvodu mírně svažitého terénu v některých částech a nutnosti odskoků) a končí u třetího vstupu (branky), dále zdivo pokračuje pouze v nižší variantě 1,9 metru a vede kolem komunikace ulic Cukrovarskou a na rohu, kde směřuje ke Kauflandu, opět narůstá do původní výšky. V tomto úseku se nachází již zmiňované místo pro stavební materiál, jakož i pátý vstup (vjezd). Čtvrtý vstup je o 5 metrů dál než branka a slouží pouze jako vjezd pro vyvážení kontejnerů s odpady. Výška brány i zdiva v tomto místě činí zhruba 1,9 metru a brána je opět opatřena na vrcholu hroty. Pátý v pořadí je vjezd do prostoru, kde je uložen stavební materiál sloužící k údržbě hřbitova, a má bránu kovové konstrukce o výšce 1,7 metru s výplní z dřevěných desek. Důležitou součástí hřbitova je osvětlení lemující hlavní přístupové cesty a respektující atmosféru hřbitova. Je velmi decentní a připomíná planoucí pochodně. Ze strany, kde sídlí Policie ČR, se podél plotu nacházejí vysoké pouliční lampy, které slouží jak k osvětlení prostoru policejní budovy, tak prostoru hřbitova. Kolem zbytku zdí je pouliční osvětlení. V blízkosti zdí ani v areálu se nevyskytují žádné vzrostlé stromy, jejichž větve by přesahovaly hranici obvodu a jež by mohly být využity k překonání plotu. Nenachází se zde žádný kamerový

system, fotopasti, pohybová čidla ani jiná elektronická zařízení, která by mohla být využita jako aktivní prvek pro střežení hřbitova. Avšak ze strany Policie ČR je na zed' nasměrována jedna z jejích kamer, která je ve výšce zdi a může zachytit narušitele při jejím překonávání.

Obrázek 14: Areál městského hřbitova ve Vyškově (Mapy.cz, 2023b)

Vysvětlivky:

Vjezdy a vstupy – **na hřbitov**, **na stavenišťe**, **volné průchody**

Kamery – **Policie ČR**, **soukromý objekt**

Označení zdiva – **nerovnoměrná výška** a **snížená výška 1,9 metru**

Označení budov – **budova správce**, **sklep a studna**

Číselné označení – fotografie vstupů, vjezdů a průchodů, č. 1–9 v příloze č. 1

Další kamery jsou umístěny na objektu vedle prostoru, kde je uskladněn stavební materiál, což je zakresleno na mapce výše v příloze č. 1 (fotografie č. 5) a je dobře viditelné jejich rozmístění na budově. Přimo v areálu se nenachází žádná napodobenina či atrapa kamery, která by mohla aktéry s nečestnými úmysly alespoň odradit. Okolo hřbitova vedou komunikace a je zde velmi dobře osvětlené veřejné prostranství, což svým způsobem představuje také pasivní prvek ochrany a má jistý vliv na odstrašení případných vandalů či zlodějů. K tomu přispívá i blízkost budovy Policie ČR. Hranice s Kauflandem není střežena a osvětlení směřuje pouze na tuto budovu. Provozní řád hřbitova společně s provozní dobou je umístěn u hlavního vchodu.

4.2.3 Checklist

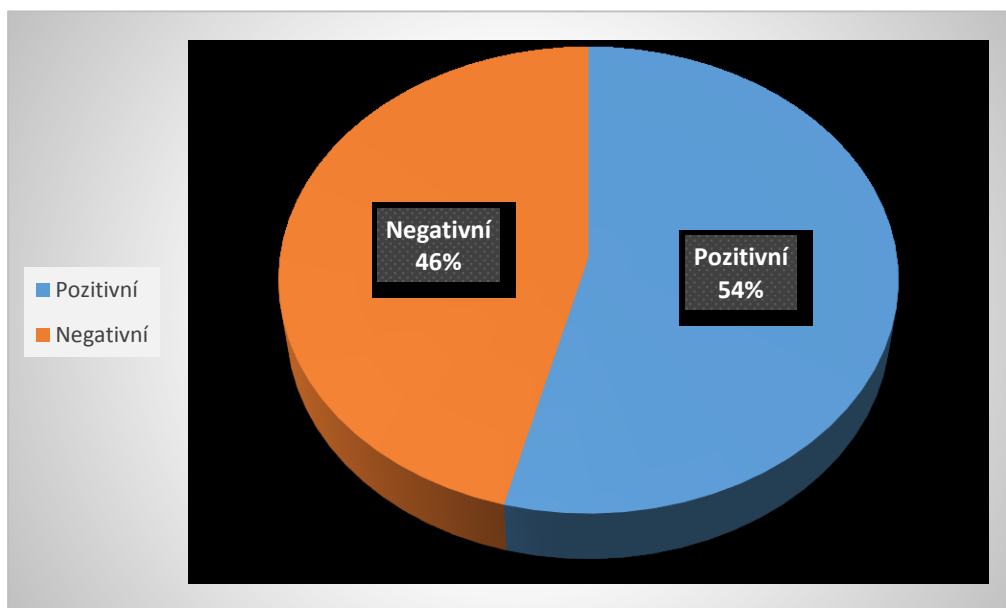
Tabulka 1: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova ve Vyškově (Mareš, 2023b)

P. č.	Otázky	Ano	Ne
1.	Je kolem celého obvodu hřbitova oplocení nebo zeď?	X	-
2.	Dosahuje výška oplocení/zdi dostatečné úrovně po celém obvodu?	-	X
3.	Přesahují větve stromů z/do prostoru hřbitova přes oplocení?	-	X
4.	Vyskytují se na místě více než dva vstupy?	X	-
5.	Je součástí hřbitova kamerový systém?	-	X
6.	Je vstup do prostoru časově omezen?	X	-
7.	Nachází se v prostoru provozní řád hřbitova?	X	-
8.	Nachází se na hřbitově osvětlení?	X	-
9.	Je zabezpečeno osvětlení celého hřbitova?	X	-
10.	Je zabezpečení objektů v rámci hřbitova dostatečné?	X	-
11.	Jsou nainstalovaná pohybová čidla nebo fotopasti?	-	X
12.	Probíhá na hřbitově kontrolní činnost (obchůzky, kontrola narušení objektu atd.)?	-	X
13.	Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo policií?	-	X

Tabulka 2: Hodnotící kritéria (Mareš, 2023b)

Počet pozitivních odpovědí	Procentuální počet pozitivních odpovědí	Hodnocení
více než 9	více než 70 %	Výborné
7–9	54–70 %	Dobré
3–6	23–46 %	Nepřípustné
méně než 3	méně než 23 %	Absolutně nepřípustné

Checklist (tabulka 1) je tvořen třinácti otázkami, z nichž otázky 3 a 4 mají opačný význam, tzn. pozitivní odpověď je negativní a negativní odpověď znamená pozitivum. Z tohoto důvodu jsou pro lepší přehlednost zvýrazněny v tabulce jinou barvou. Z checklistu vyšlo sedm odpovědí pozitivních a šest negativních (obrázek 15). Výsledné hodnocení podle hodnotících kritérií je tedy dobré (tabulka 2).

Obrázek 15: Vyhodnocení zabezpečení hřbitova ve Vyškově (Mareš, 2023b)

4.2.4 Zhodnocení a návrhy na základě checklistu

Na základě vyhodnocení jsou dále zkoumány body, které dopadly negativně, a jsou navrženy možnosti zlepšení a odstranění nedostatků současného stavu.

Dosahuje výška oplocení/zdi dostatečné úrovně po celém obvodu?

Obvodovou ochranu vyškovského hřbitova tvoří robustní zdi, jejichž výška není jednotná. Na levé straně od kostela přes hlavní vchod kolem správy hřbitova, Policie ČR, Kauflandu až do místa, kde se hřbitov svažuje, je výška zdi 2,5 metru. Poté je tvořena kaskádami až k ulici Cukrovarské, kde se snižuje na 1,9 metru. Z druhé strany kostela je výška mezi 2,8–3 metry až k místu branky, kde je zeď snížena na 1,9 metru. Z popisu je patrné, že zdivo mezi brankou v ulici Cukrovarské až po roh, kdy zeď zabočuje směrem ke Kauflandu, je nižší. Tato část představuje nejslabší článek. Za účelem zlepšení tohoto stavu je navrženo zvýšit v posledním zmiňovaném úseku zdivo do úrovně ostatních míst. Další přijatelnou alternativou je montáž kovové nadstavby do výše ostatních plotů. Z estetického důvodu i z vlastní podstaty by měla nadstavba být podobného typu i robustnosti jako vstupy s hroty na horní části. Jde tedy o návrh na odstranění nejslabšího článku obvodové ochrany, kdy stav na zbylé části je ukázkový.

Vyskytují se na místě více než dva vstupy?

Vyškovský hřbitov disponuje pěti vstupy ze dvou světových stran a okolí vstupů je v denní době poměrně frekventované a v noci velmi dobře osvětlené. Avšak čím více je vstupů, tím více je možností, jak na hřbitov vniknout a z něj opět uniknout. Tato místa jsou tedy rovněž slabým článkem, neboť branky a brány svou členitostí umožňují případným vandalům a zlodějům snadnější překonání překážky. Velmi důležitým psychologickým faktorem k odrazení pachatelů jsou hroty na vrcholu bran, kdy hrozí možnost vážného zranění. Návrhem na zlepšení tohoto stavu je redukce vstupů, kdy by se dal vstup u kontejneru přebudovat tak, aby byl zároveň vjezdem do prostoru se stavebním materiálem, čímž by došlo ke zrušení branky. Vjezd ze strany od Orla by se mohl nechat otevřený. Na základě tohoto návrhu by se snížil počet vstupů na tři. V případě akceptace zvýšení zdí z předchozí otázky by bylo nutné v těchto místech zvětšit i velikost bran a branek na úroveň zdiva.

Je součástí hřbitova kamerový systém?

Městský hřbitov ve Vyškově není zabezpečen kamerovým systémem. V případě nežádoucí události by se dal využít záznam z kamery namířené na hřbitov ze strany Policie ČR a z budovy na rohu v ulici Cukrovarské jsou směrem na místo s uložným stavebním materiálem namířeny další dvě kamery. V případě nutnosti by si tudíž mohla policie vyžádat záznam od majitele budovy. To je ovšem nedostačující. Při zabezpečení prostoru

proti krádežím a vandalismu je nutné mít přehled o tom, co se děje v areálu, tudíž návrhem na zlepšení tohoto stavu je umístění kamer s nočním viděním vprostřed hřbitova, a to ve středu dělicí zdi na vysoké konstrukci. V potaz se však musí brát i tzv. hluchá místa, kdy by bylo nutné umístit další kamery v těch prostorech, které by nebyly hlavními kamerami pokryty. Střežení by ztěžovaly i stromy, kterých je v areálu velké množství.

Jsou nainstalovaná pohybová čidla nebo fotopasti?

Na základě konzultace s pracovníkem hřbitova a vlastního průzkumu areálu bylo zjištěno, že se v areálu nenachází žádné fotopasti nebo pohybová čidla, jež by zaznamenávaly pohyb osob v prostoru hřbitova, případně na něj upozorňovaly. Řešení představuje umístění fotopastí nebo pohybových senzorů v místech, kde je nejpravděpodobnější možnost překonání obvodové ochrany, a také v místech, která mají vysokou hodnotu.

Probíhá na hřbitově kontrolní činnost?

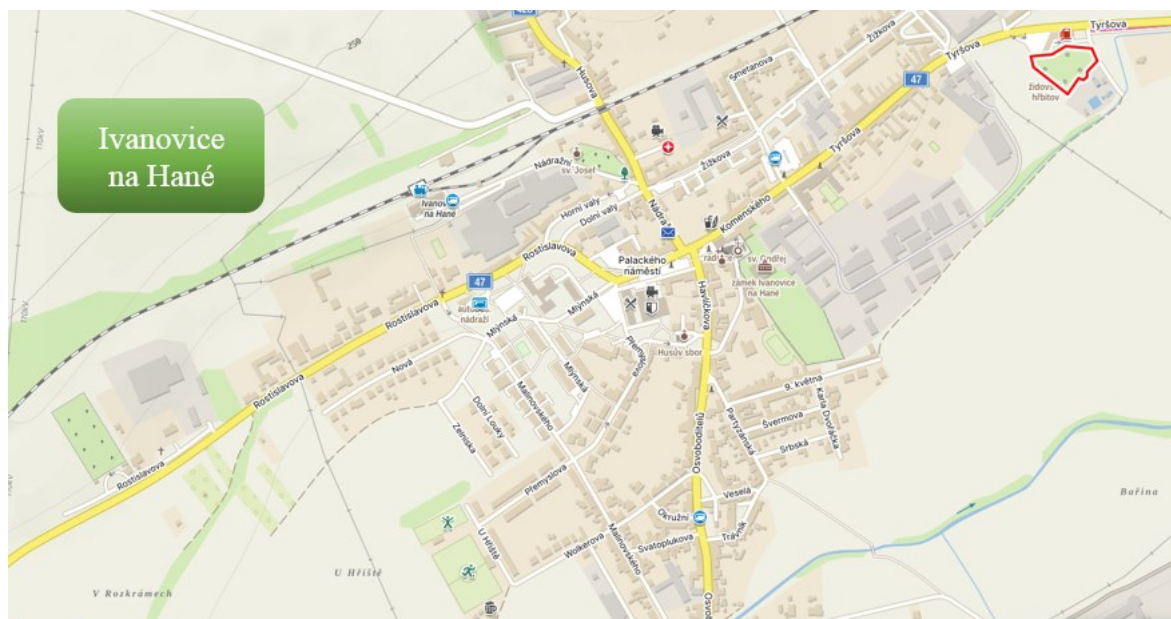
Vzhledem k tomu, že hřbitov má otevírací hodiny, které jsou uvedeny v hřbitovním řádu, probíhá kontrolní činnost pouze v době otevření hřbitova. Pověřený zaměstnanec při otevření hřbitov projde a prohlíží, zda není někde něco rozbité nebo jinak podezřelé. Při uzavírání naopak prochází prostor hlavně v zájmu návštěvníků, kteří by se mohli na hřbitově zdržet, a tím by byli zadrženi v areálu objektu. Zde je navrženo zařazení častějších obchůzek.

Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo s policií?

Co se týká spolupráce s policií, jedná se o pasivní běžnou spolupráci, a to jen v rámci potřeby hřbitova. Policie je tedy využívána pouze v těch případech, kdy je potřeba řešit drobné krádeže, dále v období křesťanských svátků se řeší dopravní přestupky v rámci parkování u hřbitova. V případě spolupráce s veřejností se jedná spíše o spolupráci s pozůstalými, kteří chodí vzpomínat na svoje blízké zemřelé na toto pietní místo. Tato spolupráce spočívá v komunikaci s pracovníky hřbitova a upozorňování na nedostatky nebo případné ničení hrobů, uřen a majetku hřbitova. V rámci zlepšení této situace je potřeba věnovat větší pozornost komunikaci jak s policií, tak s veřejností a zdůrazňovat důležitost spolupráce. Popřípadě lze požádat o konání obchůzek v denních i nočních hodinách, a to hlavně kolem dne Památky zemřelých, neboť v tomto čase bývá na hřbitově nejvíce předmětů ke zcizení.

4.3 Židovský hřbitov v Ivanovicích na Hané

Ivanovice na Hané byly založeny kolem roku 950, ve starých listinách se tato doba liší. Ivanovice na Hané jako město spadají do obvodu obce s rozšířenou působností Vyškov, zároveň se ale jedná o obec s pověřeným obecním úřadem, pod nějž spadají další obce. Ivanovice na Hané patří do mikroregionu Ivanovická brána, jehož střediskem zároveň jsou.

Obrázek 16: Umístění židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané (Seznam.cz, 2023c)

V současné době žije v Ivanovicích na Hané a v přilehlé městské části Chvalkovice na Hané zhruba 3 000 obyvatel. Městem protéká řeka Haná. Nachází se zde dva hřbitovy: městský na konci obce směrem na Vyškov, hřbitov židovský pak směrem na Kroměříž (Město Ivanovice na Hané, 1998).

4.3.1 Historie a charakteristika hřbitova

Areál židovského hřbitova (obrázek 16) leží po pravé straně na východním okraji Ivanovic na Hané směrem na Nezamyslice a Kroměříž a nachází se v blízkosti benzinové stanice. K založení došlo mezi 16.–17. stoletím a jeho současným vlastníkem je Náboženská obec Brno. Rozkládá se na ploše 3 852 m². Jsou zde pochováni nejen židé z Ivanovic na Hané, ale také z okolních dvaceti dvou obcí. Nejstarší náhrobek pochází z roku 1805. V roce 1940 byla místní židovská komunita odvečena do koncentračních táborů, zchoval se po ní pouze hřbitov (Pasatur, 2021).

Celý hřbitov je tak ponořen do tmy a v případě krádeží či vandalismu poskytuje dokonalé krytí. Přímou na hřbitově není nainstalován žádný kamerový systém, žádná fotopast ani pohybová čidla. Sousední objekt čističky je střežen kamerovým systémem a jedna z jeho kamer směřuje na jeden vchod hřbitova. Na druhý vchod hřbitova pak směřuje několik kamer umístěných na benzinové pumpě. Záznamy z těchto kamer může Policie ČR využít v případě zjištěných nezákonných aktivit.

4.3.3 Checklist

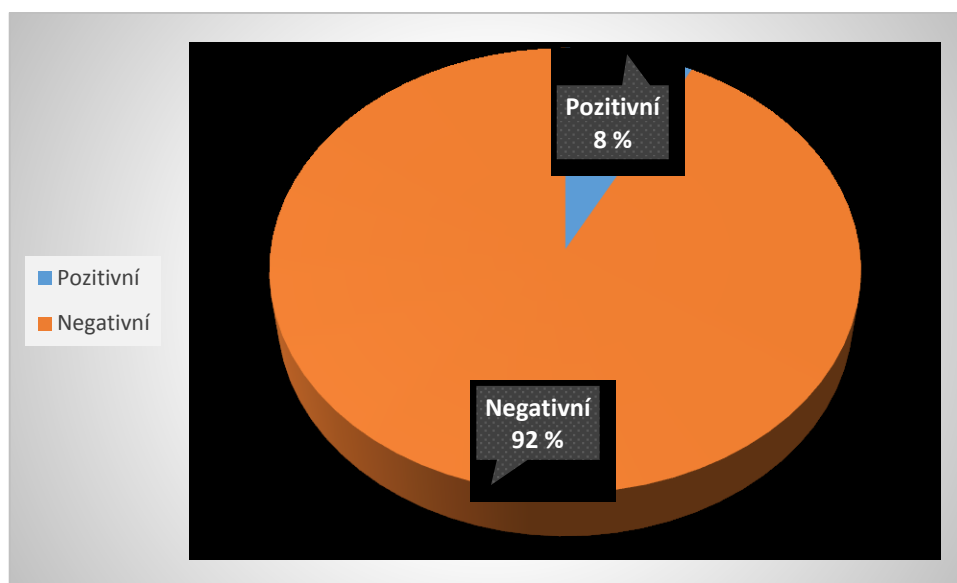
Tabulka 3: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova v Ivanovicích (Mareš, 2023b)

P. č.	Otázky	Ano	Ne
1.	Je kolem celého obvodu hřbitova oplocení nebo zeď?	-	X
2.	Dosahuje výška oplocení/zdi dostatečné úrovně po celém obvodu?	-	X
3.	Přesahují větve stromů z/do prostoru hřbitova přes oplocení?	X	-
4.	Vyskytují se na místě více než dva vstupy?	-	X
5.	Je součástí hřbitova kamerový systém?	-	X
6.	Je vstup do prostoru časově omezen?	-	X
7.	Nachází se v prostoru provozní řád hřbitova?	-	X
8.	Nachází se na hřbitově osvětlení?	-	X
9.	Je zabezpečeno osvětlení celého hřbitova?	-	X
10.	Je zabezpečení objektů v rámci hřbitova dostatečné?	-	X
11.	Jsou nainstalovaná pohybová čidla nebo fotopasti?	-	X
12.	Probíhá na hřbitově kontrolní činnost (obchůzky, kontrola narušení objektu atd.)?	-	X
13.	Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo policií?	-	X

Checklist (tabulka 3) je tvořen třinácti otázkami, z nichž otázky 3 a 4 jsou opačného významu, tzn. pozitivní odpověď je negativní, zatímco negativní odpověď znamená pozitivum. Z tohoto důvodu jsou pro lepší přehlednost zvýrazněny v tabulce jinou barvou. Na základě checklistu vyšla jedna z odpovědí pozitivní a 12 negativních (obrázek 18). Výsledné hodnocení podle hodnotících kritérií je tedy absolutně nepřipustné.

4.3.4 Zhodnocení a návrhy na základě checklistu

Na základě vyhodnocení jsou dále zkoumány body, které přinesly negativní hodnocení, a navrženy jsou možnosti zlepšení a odstranění nedostatků současného stavu. V tomto případě půjde o návrhy téměř ve všech bodech, a to z důvodu absolutně nevyhovujícího zabezpečení.

Obrázek 18: Vyhodnocení zabezpečení židovského hřbitova (Mareš, 2023b)

Je kolem celého obvodu hřbitova oplocení nebo zeď?

Prostor hřbitova je oplocen pletivem, které však není po celém jeho obvodu. Pro zlepšení současného stavu je nutné opravit plot tak, aby jeho výška byla ze všech stran stejná. To však nebude účinné, pokud nebudou vybudovány brány, které by prostor uzavřely.

Dosahuje výška oplocení/zdi dostatečné úrovně po celém obvodu?

Židovský hřbitov v Ivanovicích na Hané je oplocen pletivem, jehož výška je různá. V oblasti sousedství s benzinovou stanicí je plot zchátralý a měří pouze 1,4 metru, ve zbylých částech kolem čističky a Biovety dosahuje výšky 1,9 metru. Doporučení pro zlepšení tohoto stavu představují renovace a zvýšení plotu kolem celého obvodu. Další doporučení sestává z úplného odstranění pletivového plotu ze strany od benzinové pumpy až po čističku a jeho nahrazení plotem zděným.

Přesahují větve stromů z/do prostoru hřbitova přes oplocení?

Jedná se o nejmenší problém tohoto pohřebiště, jelikož je hřbitov volně přístupný, avšak pro zlepšení zajištění je nutné větve stromů, které jsou v dosahu, ořezat a znemožnit tím přeлезení plotu.

Vyskytují se na místě více než dva vstupy?

Tato otázka byla při zodpovězení checklistu kladná, vzhledem k absenci vchodových bran, branek nebo alespoň nějakých zábran je však riziko neoprávněného vniknutí neúměrně vysoké. Je tedy nutné tento stav napravit, jinak nebude mít doporučení ke zlepšení stavu dalších součástí hřbitova požadovaný účinek. Tyto brány by měly být dobře uzamykatelné nebo opatřené řetězy s visacími zámky.

Je součástí hřbitova kamerový systém?

Hřbitov sám o sobě není zabezpečen kamerovým systémem. Nenachází se zde ani žádné atrapy kamer k odrazení případných vandalů. Ovšem v areálu čističky odpadních vod je jedna z kamer namířena směrem na oplocení a hřbitovní vchod. Další kamery jsou umístěny na benzinové pumpě, konkrétně čtyři, a jsou namířeny na druhý vchod. Další kamera z benzinové stanice míří na druhou stranu a monitoruje cestu kolem benzinové pumpy a částečně i oplocení hřbitova. Doporučením pro zlepšení je instalace kamer do míst vstupů. Ze strany od Biovety, čističky a benzinové pumpy hrozí malé riziko příchodu vandalů z důvodu jejich zabezpečení kamerami a ploty.

Je vstup do prostoru časově omezen?

Hřbitov má neomezený vstup a jak už bylo zmíněno, chybí zde vstupní brány či branky. Z tohoto důvodu je jakékoliv omezení vstupu bezpředmětné.

Nachází se v prostoru provozní řád hřbitova?

Na hřbitově provozní řád není. O tento hřbitov se stará Federace židovských obcí v České republice, která vyvíjí jen malé úsilí o jeho údržbu a zabezpečení.

Nachází se na hřbitově osvětlení?

V areálu samotném osvětlení chybí a vzhledem k nacházejícím se vzrostlým stromům do prostoru hřbitova proniká jen málo světla z okolí (osvětlení čističky, benzinové stanice a lampy pouličního osvětlení u vchodu ze strany čističky, která je v dezolátním stavu).

Navrhuji do prostoru hřbitova nainstalovat minimálně čtyři lampy, které by prostor o rozloze 3 852 m² řádně osvětlily.

Je zabezpečeno osvětlení celého hřbitova?

Tato otázka byla částečně zodpovězena v předchozí odpovědi: hřbitov je nedostatečně osvětlen a navrhované opatření ke zlepšení tohoto stavu je totožné.

Je zabezpečení objektů v rámci hřbitova dostatečné?

V prostoru hřbitova se nenacházejí žádné budovy. Poslední zde postavenou budovou byla obřadní síň, která byla vážně poničena za druhé světové války, a stejně jako zeď, po které zde zbyly jen základy, byla zbořena. Z důvodu absence objektu není tedy možné navrhnout opatření ke zlepšení.

Jsou nainstalována pohybová čidla nebo fotopasti?

Pohybová čidla ani fotopasti na hřbitově nejsou. V rámci zabezpečení by bylo dobré nainstalovat minimálně dvě fotopasti, a to u vchodů, popřípadě i další podél oplocení. Dalším navrhovaným opatřením je tzv. odstrašení, a to na plot umístěnými tabulkami s varováním, že prostor hřbitova je střežen fotopastmi. Případně je možná i kombinace uvedených doporučení.

Probíhá na hřbitově kontrolní činnost?

Hřbitov je většinu roku zarostlý a kromě náhrobků, které jsou velmi cenné, se zde nenalézá téměř nic jiného ke zcizení. I když k poškození případným vandalstvím toho zůstává stále dost, jeho případy zde už dlouho nebyly hlášeny. V prostoru tedy neprobíhá žádná pravidelná kontrolní činnost. Doporučení spočívá ve využití městské policie, která zde byla zřízena před poměrně krátkou dobou, a ve stanovení pravidelných obchůzek jejím příslušníkům, a to alespoň několikrát týdně.

Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo policií?

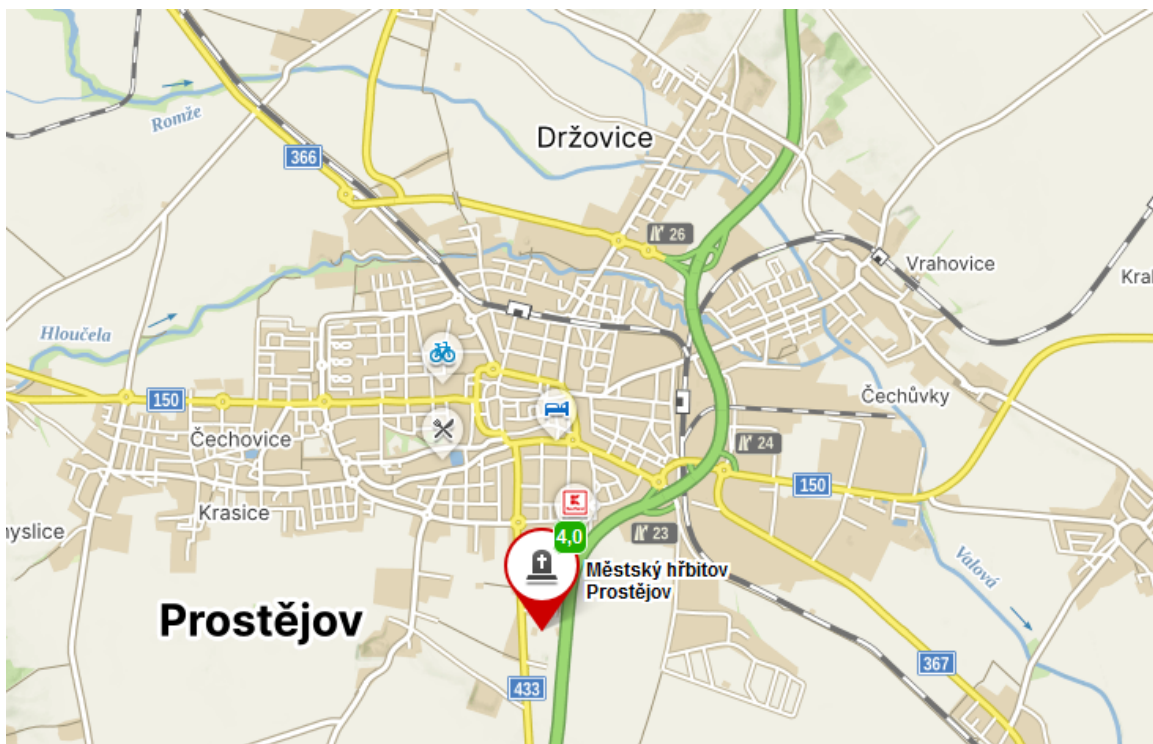
Spolupráci s občany, veřejností a policií by měla zabezpečovat Federace židovských obcí v ČR, která je vlastníkem hřbitova. Spolupráce funguje pouze v rámci minimální údržby, kdy spolupracuje s městským úřadem, který na hřbitově několikrát ročně poseká trávu. Co se zabezpečení týká, nespolupracuje s nikým.

4.4 Městský hřbitov v Prostějově

První historická zmínka o vesnici Prostějovice pochází z roku 1141 a nyní je město Prostějov (obrázek 19) největší v regionu Prostějovsko. Rozprostírá se na ploše 39,04 km² v nadmořské výšce 223 m. Leží na Hané, uprostřed Moravy, a to v teplé oblasti s mírnou zimou. Prostějovem a v jeho těsné blízkosti protékají dvě říčky, Hloučela a Romže (Statutární město Prostějov, 2022). Celkový počet obyvatel žijících na území města je 43 551 osob (Obyvatelé Česka, 2023).

4.4.1 Historie a charakteristika hřbitova

Založení městského hřbitova v Prostějově se datuje do roku 1900 a nachází se v Brněnské ulici na jižním okraji města s rozlohou 8,2 hektaru. V areálu stojí za povšimnutí dvě obloukové renesanční arkády architekta Čeňka Venclíka a moderní obřadní síň pocházející z roku 1976. Tento hřbitov představuje jednu z mnoha nemovitých kulturních památek na území města, jeho značný význam spočívá v přítomnosti většího množství pomníků, které dosahují nejvyšší umělecké kvality. Jsou zde pohřbeny i významné osobnosti jako například básník Jiří Wolker či vědec a vynálezce Otto Wichterle a další. Součástí areálu městského hřbitova je i hřbitov židovský, který má vlastní vstup (Spurný, 2020).

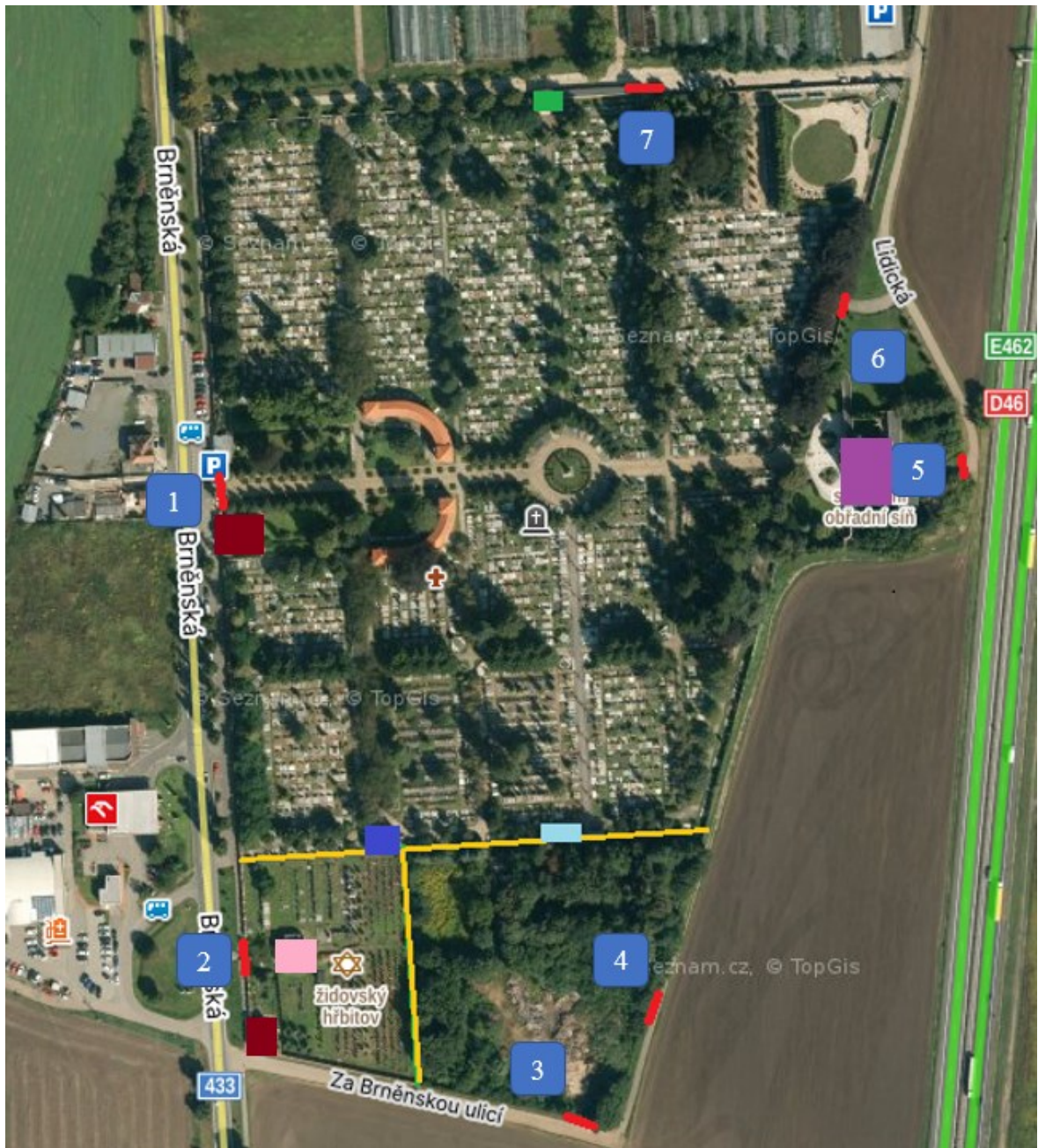
Obrázek 19: Poloha městského hřbitova v Prostějově (Seznam.cz, 2023e)

4.4.2 Popis a zabezpečení hřbitova

Prostějovský hřbitov (obrázek 20) se nachází mezi ulicí Brněnskou, komunikací Za Brněnskou ulicí, Lidickou ulicí v prodloužení s dálnicí a komunikací spojující Lidickou s Brněnskou ulicí lemující zahradnictví. V prostoru hřbitova najdeme budovu správce, obřadní síň, pietní místo pro zapalování svíček, dva čtvrtkruhové oblouky arkád, budovu pro údržbu a veřejné toalety (Wikipedia, 2023). Jak již bylo zmíněno, nalézá se zde i židovský hřbitov, a to na rohu mezi ulicí Brněnskou a komunikací Za Brněnskou ulicí. Zde se nachází další dvě budovy, a to obřadní budova a budova správce židovského hřbitova.

Areál je obehnan zdí sahající do výšky 2,5 metru, výjimku tvoří pouze prostor za obřadní síní, která sama uzavírá prostor hřbitova svou konstrukcí, a za ní jsou jak zdi různých výšek, tak i obyčejné pletivové oplocení ve výšce 1,4–2 metry. Samotný areál je rozčleněn pomocí plotu na tři části – největší část tvoří křesťanský hřbitov, dále židovský hřbitov, a nakonec prostor částečně využitý pro stavební materiál a vstupy, z nichž tři jsou permanentně uzamčeny. Hlavní vstup je tvořen zdobeným portálem, v němž jsou umístěny hlavní brána i vstupní branky vyrobené z kovaných mříží. Po pravé i levé straně portálu se do vzdálenosti 5 m nachází oplocení z kovaných mříží sahající do výšky 2,5 m. Z Brněnské ulice je dále vchod do areálu židovského hřbitova, ten je tvořen vstupní bránou a bočními brankami stejného typu jako hlavní vstup na hřbitov křesťanský, ale jeho portál není tak honosný. Třetí vstup ze strany komunikace Za Brněnskou ulicí je tvořen obrovskými 2,5 m vysokými plechovými vraty opatřenými petlicí s visacím zámkem. Čtvrtý vchod je stejný jako ten třetí a nachází se ze strany od dálnice. Dalším je zadní vchod ke smuteční síni, který je tvořen bránou vyrobenou z pletiva o výšce dvou metrů. Z ulice Lidické vede zadní vchod, který je tvořen vjezdem s brankou o výšce 2,5 metru a s hroty proti přejezdu. Poslední vchod se nachází ze strany komunikace mezi hřbitovem a zahradnictvím, je 30 cm pod úroveň okolního terénu a je tvořen dvoukřídlou brankou o výšce 2 m a s hroty na vrcholu. V tomto místě je okolní zeď snížena na pouhé 2 m. V prostoru hřbitova se na hlavních cestách nachází osvětlení mající formu kříže. Od hlavní brány vedou lampy směrem k obřadní síni a ve středu na kruhovém ostrůvku se rozbíhají do dalších dvou stran hřbitova. Okolí pohřebiště je pak lemováno lampami ze strany ulice Lidické, komunikace se zahradnictvím a ulice Brněnské, ze strany dálnice a komunikace Za Brněnskou ulicí se nenachází žádné osvětlení. V rámci kamerového zabezpečení je

v prostoru hřbitova instalována kamera pouze u vstupu na toalety a v areálu jsou na různých místech umístěny pohybové senzory.

Obrázek 20: Areál městského hřbitova v Prostějově (Seznam.cz, 2023f)

Vysvětlivky:

Vjezdy a vstupy – do prostoru hřbitova

Označení budov – správce, pro údržbu, síň, toalety, pietní budova, budova pro bohoslužby

Oplocení – plot v areálu

Číselné označení – fotografie vstupů, vjezdů a průchodů, č. 1–7 v příloze č. 3

Z důvodu možného zneužití těchto informací však nebyly zaznamenány na mapce areálu. Budova správce a obřadní síň jsou zabezpečeny PZS. Provozní řád hřbitova s provozní dobou je umístěn u hlavního vchodu.

4.4.3 Checklist

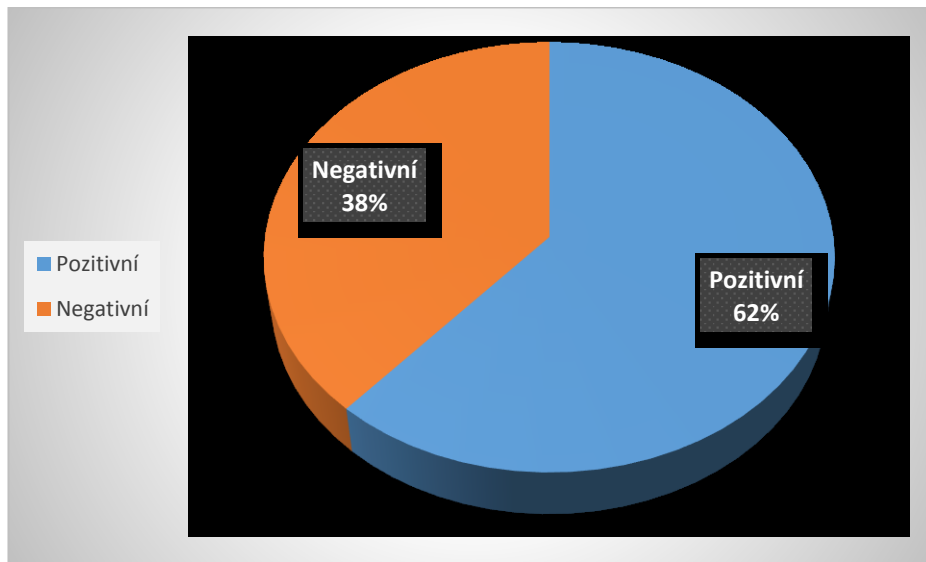
Tabulka 4: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova v Prostějově (Mareš, 2023b)

P. č.	Otázky	Ano	Ne
1.	Je kolem celého obvodu hřbitova oplocení nebo zeď?	X	-
2.	Dosahuje výška oplocení/zdi dostatečné úrovně po celém obvodu?	X	-
3.	Přesahují větve stromů z/do prostoru hřbitova přes oplocení?	X	-
4.	Vyskytují se na místě více než dva vstupy?	X	-
5.	Je součástí hřbitova kamerový systém?	-	X
6.	Je vstup do prostoru časově omezen?	X	-
7.	Nachází se v prostoru provozní řád hřbitova?	X	-
8.	Nachází se na hřbitově osvětlení?	X	-
9.	Je zabezpečeno osvětlení celého hřbitova?	-	X
10.	Je zabezpečení objektů v rámci hřbitova dostatečné?	X	-
11.	Jsou nainstalovaná pohybová čidla nebo fotopasti?	-	X
12.	Probíhá na hřbitově kontrolní činnost (obchůzky, kontrola narušení objektu atd.)?	X	-
13.	Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo policií?	X	-

Checklist (tabulka 4) je tvořen třinácti otázkami, z nichž otázky 3 a 4 mají opačný význam, takže pozitivní odpověď je negativní a negativní odpověď znamená pozitivum. Z tohoto důvodu jsou pro lepší přehlednost v tabulce zvýrazněny jinou barvou. V checklistu bylo osm otázek zodpovězeno pozitivně a pět negativně (obrázek 21). Výsledné hodnocení podle hodnoticích kritérií je dobré.

4.4.4 Zhodnocení a návrhy na základě checklistu

Na základě vyhodnocení jsou dále zkoumány body, které dopadly negativně, a navrženy jsou možnosti zlepšení a odstranění nedostatků současného stavu.

Obrázek 21: Vyhodnocení zabezpečení hřbitova v Prostějově (Mareš, 2023b)

Přesahují větve stromů z/do prostoru hřbitova přes oplocení?

V případě prostějovského hřbitova se kolem celého areálu nachází zdi, z každé strany se najde několik stromů, jejichž větve přesahují hřbitovní zdi zevnitř nebo zvenku. Z vnitřní strany rostou i stromy těsně u zdi a daly by se snadno využít k překonání plotu. Ze strany od dálnice a od komunikace Za Brněnskou ulicí pokrývají zeď z velké části plazivé liány, které ji mohou nejen poškodit vlhkostí a vklíněním kořenů do zdiva, ale celkově usnadnit zdolání zdi. Proto se zde návrh na zlepšení týká ořezávání stromů, jejichž převislé větve narušují bezpečnost hřbitova. Samozřejmě je nutné přihlídnout k tomu, o jaké dřeviny se jedná, protože prostějovský hřbitov je i botanickou zahradou. Z tohoto důvodu je nutné tyto práce svěřit odborníkům. Dalším návrhem ke zlepšení stavu je kompletní odstranění plazivých lián i vegetace poškozující zeď a usnadňující vstup vandalům.

Vyskytují se na místě více než dva vstupy?

Hřbitov, jak už bylo uvedeno, má sedm vstupů. Ty jsou řešeny různými způsoby od robustních kovových konstrukcí u hlavních vstupů až po kovová vrata. Zde se návrh na zlepšení stavu nebude týkat hlavních vchodů, jejichž konstrukce je dostatečně vysoká a znemožňuje její překonání v maximální míře. Na straně komunikace Za Brněnskou ulicí

se nachází jeden z vjezdů, který je zabezpečen zrezivělými plechovými vraty s petlicí a visacím zámkem. Mezi spodní hranicí vrat a komunikací je prostor, který v nejširším místě přesahuje 40 centimetrů, takže se zde naskýtá možnost snadného podlezení. Pro zlepšení stavu je navrženo opatřit vrchní část vrat kovovými hroty a ve spodní části vrata prodloužit nebo upravit komunikaci jejím zvýšením. Další návrh se týká celkové údržby vrat a jejich natření z důvodu prodloužení jejich životnosti (fotografie č. 3 v příloze č. 3). Vchod ze strany dálnice tvoří také zrezivělá plechová vrata, která jsou uzavřena řetězem s visacím zámkem. Tady je výška mezi komunikací a vraty dostatečná, avšak navrhuji opět údržbu a vrchní část opatřit hroty proti přezení (fotografie č. 4 v příloze č. 3). Následujícím vstupem je brána s brankou ze zadní strany smuteční obřadní síně, které dosahují výšky dva metry a mají kovové konstrukce. Jejich překonáním se případný delikvent nedostane do prostoru hřbitova, ale pouze k budově obřadní síně. Doporučením pro tento případ je opět navaření hrotů na bránu nebo využití ostnatého drátu, ten by se měl použít i na celém oplocení zadní strany obřadní síně (fotografie č. 5 v příloze č. 3). Zadní vchod do areálu hřbitova z ulice Lidické je tvořen robustní kovovou bránou a brankou s navařenými hroty na vrcholu. Tento vchod je velmi dobře zabezpečen, proto zde nejsou žádné návrhy na zlepšení stavu (fotografie č. 6 v příloze č. 3). Poslední vchod je ve středu strany hřbitova a sousedí se zahradnictvím. Brána má výšku 2 m a na jejím vrcholu se nacházejí hroty. Tato brána je snížena o 30 cm pod úroveň terénu. Zde se doporučení týká zvýšení brány i sousedního oplocení. Návrh ke zlepšení podle fotografie č. 7 v příloze č. 3 poukazuje na nutnost zvýšení jak brány tak sousedních zdí, které jsou snadno překonatelné pomocí zde vybudovaného zábradlí. Případně by bylo možné zábradlí vybudovat jiným způsobem, či jej úplně odstranit.

Je součástí hřbitova kamerový systém?

Kamerový systém chybí i v tomto případě. Prostějovský hřbitov tedy nedisponuje kamerovým systémem, který by jej chránil a odrazoval od případného poškození a krádeží. V tomto případě je velmi překvapivé, že hřbitov s takovými památkami není chráněn kamerovým systémem. Jediná kamera, která chrání proti vandalství, je instalována na místních toaletách. V rámci doporučení pro zlepšení je navrženo kompletní vybudování kamerového systému, kdy lze využít sloupky osvětlení k umístění kamer různých typů podle místa a potřeby.

Je zabezpečeno osvětlení celého hřbitova?

Osvětlení na hřbitově dosahuje dobré úrovně, přičemž hřbitovní areál rozděluje na čtyři části. Světla vedou od obřadní síně do středu hřbitova (fotografie č. 8, 9 v příloze č. 3), kde je kruhový ostrůvek, a odtud se osvětlení rozbíhá do dalších tří stran. Doporučeno je osvětlit i místa na okrajích hřbitova, a to obzvláště tam, kde není zvenčí vybudováno pouliční osvětlení. Z venkovní strany je hřbitov dobře osvětlen od ulice Brněnské, v sousedství zahradnictví a v ulici Lidické až k obřadní síni. Ze strany k dálnici a u komunikace Za Brněnskou ulicí zůstává hřbitov aktuálně neosvětlen. Z těchto stran je navrženo vybudování osvětlení v rámci vnitřního okraje areálu hřbitova.

Jsou nainstalovaná pohybová čidla nebo fotopasti?

Na hřbitově se nenacházejí fotopasti, jsou zde ovšem pohybová čidla, jejichž servis a provoz zabezpečuje firma SIDA. Umístění senzorů má na starosti firma a z důvodu bezpečnosti není možné tuto informaci uvést. V případě varovného signálu o pohybu informuje daná firma policii. Pomocí osvětlení, kterým hřbitov disponuje, je potřeba nějakým způsobem zabezpečit i místa, která nejsou řádně osvětlena. Zde je doporučeno nainstalovat fotopasti. Jedná se především o místa vstupů a okrajové části hřbitova. Fotopasti se doporučuje zkombinovat s detektory pohybu, přičemž aktivace by proběhla až poté, co návštěvníci opustí hřbitovní areál.

Probíhá na hřbitově kontrolní činnost?

Na hřbitově probíhá přes den kontrolní činnost a vykonávají ji zaměstnanci, kteří zde neprovádějí pouze rutinní práce a údržbu, ale dohlížejí i na pořádek a slušné chování na hřbitově. Dalšími, kdo přispívají k bezpečnosti a udržování pořádku, jsou sami majitelé hrobů.

Spolupracuje hřbitov v rámci zabezpečení s veřejností nebo policií?

Hřbitov spolupracuje s místní policií, která pravidelně kontroluje okolí hřbitova především v nočních hodinách a v době svátku Památky zemřelých. Ve dne zde vykonává činnost pouze v rámci kontrol na parkovišti, dopravních kontrol a v případě oznámení vandalství, krádeží.

5 ZKVALITNĚNÍ ZABEZPEČENÍ VYBRANÉHO POHŘEBIŠTĚ PROTI VANDALISMU A KRÁDEŽÍM

Pro zkvalitnění zabezpečení byl vybrán židovský hřbitov v Ivanovicích na Hané, a to vzhledem k nejhoršímu stavu zabezpečení ze tří uvedených příkladů, což vyplynulo z checklistu. V rámci zkvalitnění budou navrženy tři varianty zabezpečení v závislosti na finančních možnostech vlastníka hřbitova. Před samotným návrhem zkvalitnění bude provedena SWOT analýza.

5.1 SWOT analýza židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané

Na základě posouzení židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané byla zpracována analýza SWOT. V rámci interních i externích podmínek vychází z vyhodnocení checklistu, ovšem i z obecných vědomostí a znalostí problematiky zabezpečení.

K hodnocení jednotlivých prvků byla použita stupnice 1–5 podle důležitosti, kdy stupněm 1 je ohodnocen prvek s nejnižší důležitostí, stupněm 5 naopak prvek nejvyšší důležitosti.

V rámci hodnocení budou přidány i váhy, jejichž hodnoty budou tvořit součet 1 v každé ze čtyř hodnocených oblastí SWOT.

Faktory ovlivňující vnitřní bezpečnost hřbitova:

STRENGTHS – silné stránky

- oplocení,
- pozice hřbitova,
- vůle investovat,
- kamerové zajištění okolí,
- málo udržovaný prostor.

V tabulce 5 jsou znázorněny jednotlivé prvky ohodnocené body podle stupnice a vahou. Celková hodnota silných stránek je dána součinem hodnot a vah jednotlivých prvků a celkovým součtem těchto prvků. Výsledná hodnota činí 2,4.

Tabulka 5: STRENGTHS – silné stránky (Mareš, 2023b)

STRENGTHS – silné stránky	Hodnota (podle stupnice 1–5)	Váha
Oplocení	2	0,3
Pozice hřbitova	3	0,1
Vůle investovat	4	0,2
Kamerové zajištění okolí	2	0,3
Málo udržovaný prostor	1	0,1
VÝSLEDNÝ SOUČET	2,4	

WEAKNESSES – slabé stránky

- neúplný plot,
- nedostatek financí,
- volný vstup do areálu,
- absence kamerového systému,
- absence výstražných tabulí.

V tabulce 6 jsou znázorněny jednotlivé prvky ohodnocené body podle stupnice a vahou. Celková hodnota slabých stránek je dána součinem hodnot i vah jednotlivých prvků a celkovým součtem těchto prvků. Výsledná hodnota je 4,0.

Tabulka 6: WEAKNESSES – slabé stránky (Mareš, 2023b)

WEAKNESSES – slabé stránky	Hodnota (podle stupnice 1–5)	Váha
Neúplný plot	5	0,2
Nedostatek financí	4	0,3
Volný vstup do areálu	5	0,2
Absence kamerového systému	3	0,2
Absence výstražných tabulí	2	0,1
VÝSLEDNÝ SOUČET	4,0	

Na základě hodnot silných i slabých stránek získáváme výslednou hodnotu pro následný graf (obrázek 22) pomocí jednoduchého vzorce. Zde odečteme silné stránky od slabých a výsledek je následující: $2,4 - 4 = -1,6$.

Faktory ovlivňující vnitřní bezpečnost hřbitova:

OPPORTUNITIES – příležitosti

- spolupráce s policií,
- investice, dary, dotace do vstupních bran a branek,
- investice do zajištění kamerovým systémem,
- varovné tabule o střežení objektu,
- atrapy kamer.

V tabulce 7 jsou znázorněny jednotlivé prvky ohodnocené body podle stupnice a vahou. Celková hodnota příležitostí je dána součinem hodnot a vah jednotlivých prvků i celkovým součtem těchto prvků. Výsledná hodnota činí 1,9.

Tabulka 7: OPPORTUNITIES – příležitosti (Mareš, 2023b)

OPPORTUNITIES – příležitosti	Hodnota (podle stupnice 1–5)	Váha
Spolupráce s policií	1	0,2
Investice, dary, dotace	3	0,3
Investice do zajištění kamerovým systémem	2	0,2
Varovné tabule o střežení objektu	2	0,1
Atrapy kamer	1	0,2
VÝSLEDNÝ SOUČET	1,9	

THREATS – hrozby

- vandalství,
- krádeže,
- zaplavení,
- povodeň,
- silný vítr.

V tabulce 8 jsou znázorněny jednotlivé prvky ohodnocené body podle stupnice a vahou. Celková hodnota hrozeb je dána součinem hodnot i vah jednotlivých prvků a celkovým součtem těchto prvků. Výsledná hodnota je 2,8.

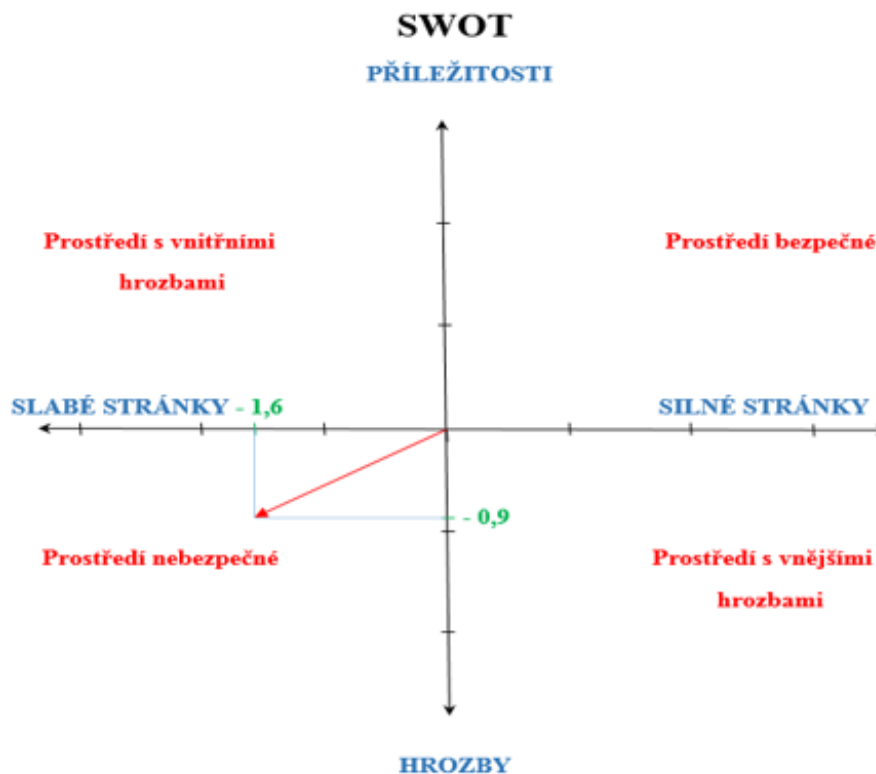
Tabulka 8: THREATS – hrozby (Mareš, 2023b)

THREATS – hrozby	Hodnota (podle stupnice 1–5)	Váha
Vandalství	4	0,3
Krádeže	4	0,3
Zaplavení	1	0,1
Povodeň	1	0,1
Silný vítr	1	0,2
VÝSLEDNÝ SOUČET	2,8	

Na základě hodnot příležitostí a hrozeb získáváme finální hodnotu pro výsledný graf (obrázek 22) pomocí jednoduchého vzorce. Zde odečteme příležitosti od hrozeb a dostaneme následující výsledek: $1,9 - 2,8 = -0,9$.

Grafické znázornění SWOT nám ukázalo výsledky, jejichž pomocí jsou vyvozeny následující závěry.

Vnitřní prostředí, kde jsou hodnoceny slabé a silné stránky, dosáhlo záporného výsledku $-1,6$. Tady je jasně vidět, že vnitřní zabezpečení hřbitova není dostatečné, což bylo zřejmé i z checklistu.

Obrázek 22: Výsledný SWOT – graf (Mareš, 2023b)

Podobně dopadlo i vnější prostředí, kdy je prostor hřbitova otevřen zejména antropogenním hrozbám. Nelze zde vyloučit ani naturogenní mimořádné události, mezi něž patří silný vítr, který by mohl polámat vzrostlé stromy, jež se nacházejí v areálu hřbitova, a ohrozit tak nejen náhrobky, ale i bezpečnost návštěvníků tohoto pietního místa. Další možné naturogenní hrozby představují zaplavení nebo povodeň. Prostor hřbitova je rozdělen na dvě části, a to vysušeným korytem náhonu. Dříve tudy protékala voda a v případě přívalových nebo dlouhotrvajících dešťů nelze vyloučit možnost zaplavení celého hřbitova nebo vznik povodní.

Z výstupů SWOT a checklistu vyplývá, že zabezpečení židovského hřbitova je nepřijatelné a že je potřeba do tohoto zabezpečení vynaložit značné investice. Na základě těchto informací jsou v další části navrženy tři varianty možného zabezpečení tohoto hřbitova.

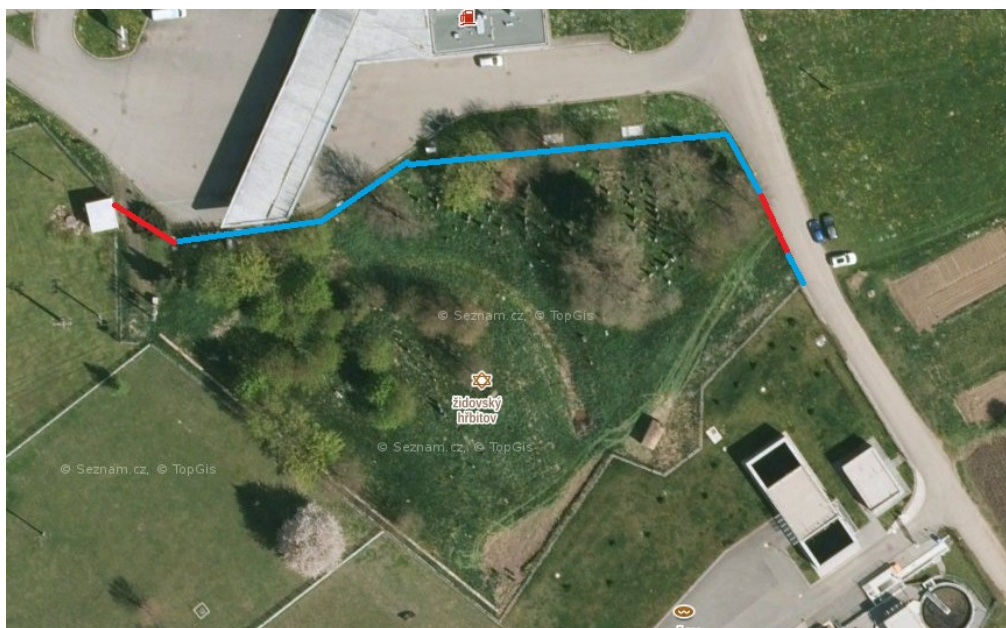
5.2 Ekonomická varianta zabezpečení

Ekonomickou variantu charakterizuje nejmenší finanční náročnost. Z navrhovaných variant je tato nejpřínosnější, co se poměru finanční stránky a efektivity zabezpečení týká. Židovský hřbitov v Ivanovicích na Hané je příkladem zanedbaného hřbitova, který není proti případným krádežím a vandalství chráněn. Ekonomická varianta nabízí základní opatření k zamezení vstupu. Ta se týkají především fyzické bezpečnosti, která zefektivní účinek při odrazení od nezákonných činů.

V rámci ekonomického zabezpečení jsou navržena tato zabezpečení:

- výměna oplocení,
- zbudování bran, branek,
- režimová opatření.

Hřbitov je ze dvou stran oplocen pletivem vysokým 1,9 metru, a to v sousedství objektu čističky odpadních vod, stejnou výšku má i oplocení ohraničující areál firmy Bioveta. Vzhledem k zabezpečení prostoru čističky kamerovým systémem a prostoru firmy Bioveta ostrahou není potřeba z těchto stran navrhovat vylepšení. Je ovšem nutné nově vybudovat plot ze strany od benzinové pumpy a příjezdové cesty, která vede k čističce. Zde je oplocení nízké (sahá pouze do výšky 1,4 metru) a velmi zkorodované (obrázek 23). Není třeba vyvíjet přílišné úsilí k jeho překonání. Vzhledem k absenci vstupních bran, branek je

Obrázek 23: Ekonomický návrh zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)

Vysvětlivky: vjezdy a vstupy, oplocení potřebující obnovu

jejich zakoupení a instalace nutná. Ze strany od benzinové pumpy stačí pouze brána, která by se mohla používat při případném odvozu hřbitovního odpadu. U komunikace vedoucí k čističce je potřebná jak brána, tak vstupní branka (obrázek 23). Za účelem odrazení nežádoucích návštěvníků je potřeba ploty a branky opatřit v horní části ostnatým nebo žiletkovým drátem.

Nutná jsou i režimová opatření, která určují pravidla zásad a oprávnění pohybu osob po areálu hřbitova. Mezi režimová opatření patří i zákaz vjezdu motorových vozidel týkající se neoprávněných osob, zákaz vjezdu na kole i vstupu se zvířaty. Důležité jsou i stanovení otevírací doby hřbitova a omezení množství osob v rámci disponování klíči od jednotlivých vstupů.

Tabulka 9: Cenová kalkulace ekonomického řešení (Mareš, 2023b)

Nejnižší cenová nabídka k 27. 1. 2024			
Druh zboží	Počet	Cena za ks/m	Celková cena
Pozinkované pletivo 2 000/2 mm	120 m	103 Kč	12 360 Kč
Napínací drát 2,8 mm	380 m	2,4 Kč	912 Kč
Napínáky plotové	18 ks	21 Kč	378 Kč
Sloupky 48/2 500 mm	60 ks	387 Kč	23 220 Kč
Vázací drát 1 mm / 24 m	12 ks	38 Kč	456 Kč
Ostnatý drát 2 mm	120 m	6 Kč	720 Kč
Žiletkový drát (páska)	120 m	22 Kč	2 640 Kč
Vzpěry ke sloupkům 2 000/38 mm	10 ks	203 Kč	2 030 Kč
Brána poplastovaná 3 600/2 000 mm	2 ks	10 819 Kč	21 638 Kč
Branka poplastovaná 1 000/2 000 mm	1 ks	6 282 Kč	6 282 Kč
Celková suma se žiletkovým drátem	-	-	69 916 Kč
Celková suma s ostnatým drátem	-	-	67 996 Kč

Cenová kalkulace ekonomického řešení vychází z výběru nejnižších cen na internetu v lednu roku 2024. V tabulce 9 je uveden veškerý potřebný materiál pro vybudování

oplocení, včetně bran a branky v areálu židovského hřbitova. V cenové kalkulaci není zahrnuta cena za práci, která tvoří zhruba 50 % všech nákladů. Tyto náklady lze snížit vypracováním cenových nabídek firmami, které se zabývají touto problematikou.

Ekonomická varianta zabezpečení židovského hřbitova bude stát podle vybraného řešení. S použitím žiletkového drátu přijde zabezpečení na **69 916 Kč**, v případě varianty s ostnatým drátem na **67 996 Kč**. Náklady na vybudování lze snížit (cca až o 50 %) v případě využití dobrovolníků, kteří by plot a brány postavili svépomocí.

5.3 Střední varianta zabezpečení

Střední, méně ekonomická varianta, zahrnuje všechna zabezpečení uvedená v předchozí variantě, přičemž je rozšířena o další prvky, které patří k účinným opatřením majícím za cíl eliminovat možnosti vzniku negativních jevů na hřbitově. Tyto prvky náleží především do oblasti odrazení od vandalství a krádeží. Vychází z ekonomické varianty, kde je vybrána levnější verze obsahující ostnatý drát.

Do střední varianty zabezpečení jsou navržena tato zabezpečení:

- vybudování osvětlení,
- fiktivní kamerový systém, fotopasti,
- výstražné cedule o střežení objektu.

Na židovském hřbitově není vybudováno žádné osvětlení. To se nenachází ani ze strany čističky odpadních vod, ani od firmy Bioveta. Jediné světlo, které do prostoru proniká, je ze strany od benzinové stanice, která je osvětlena velmi dobře. Osvětlení v této variantě je rozmístěno tak, aby pokrývalo celou plochu hřbitova (obrázek 24). Na hřbitově se nenachází žádné připojení k síti elektrické energie. Tato situace se dá řešit různými způsoby, mezi něž patří například zřízení vlastní přípojky elektrické energie od dodavatele nebo domluva s vlastníky sousedních objektů o připojení. Může také dojít k dohodě vlastníka hřbitova s obcí o připojení k veřejnému osvětlení, které se nachází v blízkosti hřbitova, a to za poplatek. Z důvodu různých finančních dopadů těchto řešení nebude zřízení přípojky součástí celkové kalkulace. V případě realizace střední varianty bude nutné s těmito náklady počítat.

Obrázek 24: Střední návrh zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)

Vysvětlivky: vjezdy a vstupy, oplocení potřebující obnovu, výstražné cedule, osvětlení, elektrický rozvod, atrapy fotopasti, elektrický rozváděč, atrapy kamer

Fiktivní kamerový systém a fotopasti musí být instalovány na dobře viditelných místech, aby se dal efektivně využít jejich odstrašující účinek. Ten je umocněn dobře umístěnými výstražnými cedulemi s informacemi o střežení prostoru kamerovým systémem. Kamery jsou připevněny na sloupech osvětlení, a to z důvodu jejich připojení k elektrické síti a nutnosti funkčnosti červených kontrolních světel vyvolávajících dojem pravosti. Dále se v rámci fiktivního pokrytí prostoru kamerami na sloupu osvětlení, který se nachází uprostřed hřbitova, nacházejí dvě makety kamer. Fotopasti jsou připevněny na stromech poblíž oplocení. Pro lepší pochopení finanční kalkulace částí samotného sloupového osvětlení uvedeného v tabulce 10 je jeho plán zařazen do přílohy IV.

Střední varianta zabezpečení bude stát **166 657 Kč**, do ní je započítána i ekonomická varianta zabezpečení. Náklady na vybudování lze částečně snížit využitím dobrovolníků, nicméně odborné elektrikářské práce v rámci elektroinstalace musí být zabezpečeny odborným elektrikářem nebo odbornou firmou. Je tedy nutné s tím počítat.

Tabulka 10: Cenová kalkulace ekonomického řešení (Mareš, 2023b)

Nejnižší cenová nabídka k 27. 1. 2024			
Druh zboží	Počet	Cena za ks/m	Celková cena
Rozvodná skříň – Fiber Technic 216 J 1360/620/210	1 ks	16 794 Kč	16 794 Kč
Kabel CYKY-J 5x 2,5	280 m	44 Kč	12 320 Kč
Chránička kabelu KOPOFLEX 40 mm	280 m	18,2 Kč	5 096 Kč
Spojka chráničky	5 ks	57 Kč	285 Kč
Stožár K 5,5-133/89/60 sadový	4 ks	8 387 Kč	33 548 Kč
Výložník SD 1-1000	4 ks	1 304 Kč	5 216 Kč
Svítilno Malaga SGC 102 son	4 ks	5 579 Kč	22 316 Kč
Maketa fotopasti – OXE Gepard	3 ks	590 Kč	1 770 Kč
Maketa kamery – Verk 13120	4 ks	279 Kč	1 116 Kč
Varovné cedule plast 297 × 210 mm	4 ks	50 Kč	200 Kč
Ekonomická varianta s ostatným drátem		-	67 996 Kč
Celková suma střední varianty		-	166 657 Kč

5.4 Finančně nejnáročnější varianta zabezpečení

Poslední varianta je ta, jejíž finanční náročnost je sice nejvyšší, ale jde o variantu umožňující dosažení maximální úrovně bezpečnosti. Jsou zde aplikovány všechny odstrašující prvky bezpečnosti, v případě výjimečného výskytu krádeží a vandalismu budou tyto skutky odhaleny pomocí záznamových zařízení. Do této varianty je zahrnuta předchozí střední varianta, tedy i ta ekonomická. Celkové náklady jsou uvedeny v tabulce 11.

Do finančně nejnáročnější varianty zabezpečení jsou navržena tato zabezpečení:

- vybudování kamerového systému,
- fotopasti,
- spolupráce s městskou policií,
- ostraha.

V rámci zabezpečení kamerovým systémem je důležité pokrýt celý prostor, kde by mohlo dojít k nezákonným aktivitám a zabezpečit ho záznamem o pohybu osob. Je také nutné se soustředit na slabá místa, která představují především vstupy a oplocení ze stran, kde je možný

Obrázek 25: Finančně náročný návrh na zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)

Vysvětlivky: vjezdy a vstupy, oplocení potřebující obnovu, výstražné cedule, osvětlení, elektrický rozvod, fotopasti, el. rozváděč, wi-fi vysílač, VDC, kamery

vstup veřejnosti. Pokrytí kamerami v této variantě je navrženo stejně jako atrapami u varianty předchozí. Použit je MS IP 4 kamerový set se switchem 5 Mpix WTube. V rámci tohoto systému je nutné mít propojení, jehož pomocí by se přenášely informace z kamer do záznamového zařízení a ukládaly se na jeho disk. To je realizováno pomocí koaxiálních kabelů, sběr dat je situován do elektrického rozváděče, kde je také umístěno videodohledové centrum s ukládáním do rekordéru (obrázek 25). Na sloupu u rozváděče je

realizováno bezdrátové připojení k internetu, jehož pomocí se uložená data přenáší. V rámci udělení práv na přístup k datům mohou oprávněné osoby nahlížet do záznamů nebo přímo sledovat aktuální dění na hřbitově. Komponenty potřebné pro připojení k internetu jsou uvedeny v tabulce 11. Umístění fotopasti doplňuje kamerový systém, který v našem případě nemůže zabírat 100 % prostoru, protože se na hřbitově nacházejí stromy. Je tudíž nutné doplnit tyto oblasti fotopastmi. Ty jsou instalovány na stejných místech, jako je tomu u předchozí varianty.

Tabulka 11: Cenová kalkulace finančně náročného řešení (Mareš, 2023b)

Nejnižší cenová nabídka k 27. 1. 2024			
Druh zboží	Počet	Cena za ks/m	Celková cena
MS IP 4 kam. set se switchem 5 Mpix	1 ks	9 440 Kč	9 440 Kč
Fotopasti – EVOLVEO Strong Vision	3 ks	1 190 Kč	3 570 Kč
Koaxiální kabel	150 m	1 1,42 Kč	1 713 Kč
Koaxiální kabel	82 m – 2 ks	8,7 Kč	1 426 Kč
Koaxiální kabel	14 m	v ceně kamerového setu	0 Kč
Pevný disk o velikosti 4 TB	1 ks	3 700 Kč	3 700 Kč
Notebook	1 ks	5 000 Kč	5 000 Kč
Router – TP-Link Archer C6 V3.2	1 ks	1 099 Kč	1 099 Kč
Anténa – Ubiquiti airMAX Power Beam	1 ks	2 959 Kč	2 959 Kč
Propojovací kabely	15 m	250 Kč	250 Kč
Celková suma střední varianty (odečtena cena maket 2886 Kč)		-	163 771 Kč
Celková suma finančně náročné varianty		-	192 928 Kč

Důležitým faktorem pro zlepšení zabezpečení, který lze aplikovat, je spolupráce s Městskou policií v Ivanovicích na Hané a obecním úřadem, pod který městská policie spadá. Kdyby policie v rámci svých směn měla možnost nahlížet do kamerových záznamů a kontrolovat tak, co se děje v prostoru hřbitova, v případě podezření na narušení a nekalou

činnost by zajela na místo a zasáhla. Nákladnou, ale velmi účinnou ochranou hřbitova je přítomnost osoby – člena ochranné služby, bezpečnostní firmy, která by zajišťovala kontrolu, dohlížela na pořádek na hřbitově. Případně by mohlo jít o osobu, která by nebyla přímo přítomna, ale měla by – podobně jako městská policie – přímý přístup ke kamerovým záznamům. V případě potřeby by tato osoba obsluhovala bezpečnostní systém, obnovovala jeho funkčnost při výpadcích a vyměňovala baterie ve fotopastech. V úvahu připadá i kombinace uvedených možností.

Celková cena nejdražší varianty činí **192 928 Kč**. V cenové kalkulaci této varianty nejsou započítány náklady na práci, elektroinstalaci, poplatky za připojení k internetu a případnou údržbu kamerového systému. Dále zde není započítán plat nebo platba případnému zaměstnanci, který by byl pověřen ostrahou hřbitova, a to vzhledem k rozmanitosti možností. Skutečná cena by tedy byla výrazně vyšší. Do nezanedbatelné míry by skutečnou cenu ovlivnila snaha vlastníka o zpracování co nejvíce nabídek různými firmami. Ty mají možnost nakoupit veškeré zabezpečovací prvky jmenované ve všech variantách za nižší ceny než běžní lidé a mívají i různé věrnostní či množstevní slevy. V rámci konkurence by se tyto firmy snažily stanovit ceny co nejnižší. Dále by se cena dala snížit i spoluprací s veřejností, pomocí dobrovolníků, a to jak při realizaci projektu zabezpečení, tak i v následné péči o zabezpečený prostor.

Je důležité zdůraznit, že uvedený odhad nákladů je pouze přibližný a vychází z osobního názoru autora práce. Existuje pravděpodobnost, že profesionální odborník by vypracoval odlišný finanční odhad a přístup k řešení tohoto problému.

6 DISKUZE K DOSAŽENÝM VÝSLEDKŮM

Pro zabezpečení hřbitovů lze aplikovat celou řadu různých opatření z oblasti prevence a odstrašení. Jednu z cest, jak tuto situaci vylepšit a získat další možnosti řešení v rámci jejich ochrany, představuje diskuze o problémech v této oblasti.

V rámci vlastního zpracování diplomové práce byla problematika zabezpečení pohřebišť řešena na třech vybraných místech posledního odpočinku. Z jednotlivých vyhodnocení na základě checklistu vyplývá, že zabezpečení větších hřbitovů (Vyškov, Prostějov) ve velkých městech je sofistikovanější než u hřbitovů menších (Ivanovice na Hané) v malých obcích. To souvisí i s počtem obyvatel ve městech, s velikostí hřbitovů i množstvím pohřbených lidí na daném hřbitově. K čím větší kumulaci lidí dochází, tím se zvyšuje pravděpodobnost vzniku nežádoucích jevů, jako jsou vandalství či krádeže, a vyvstává tak potřeba lepšího zabezpečení. Níže jsou zdůrazněny většinou v práci zmíněná preventivní a praktická opatření zaměřená na potírání krádeží i vandalismu na hřbitovech. Vyznačují se různorodostí a mohou zahrnovat následující příklady.

Bezpečnostní kamery a monitorovací systémy. Instalace kamerového dohledu na klíčových místech hřbitova umožňuje monitorovat pohyb a aktivity osob. Tyto systémy mohou být propojeny s centrálním monitorovacím místem nebo sledovány v reálném čase prostřednictvím mobilních zařízení.

Alarmové systémy. Moderní technologie umožňují detekci neautorizovaného vstupu nebo pohybu na hřbitově. V případě aktivace může být vyslán automatický poplašný signál a bezpečnostní personál reaguje rychlou intervencí.

Osvětlení. Dostatečné osvětlení na hřbitově je důležité nejen pro pohodlí návštěvníků, ale také jako prostředek přispívající k prevenci krádeží a vandalismu. Dobře osvětlený areál snižuje riziko tajného působení vandalů a zlodějů.

Vytvoření společenství. Založení dobrovolnických skupin nebo společenství starajících se o hřbitov může posílit dohled a ochranu. Okolní obyvatelé mohou být aktivními účastníky v procesu monitorování a hlídání hřbitova.

Informační kampaně. Organizování kampaní, workshopů a veřejných setkání za účelem informování obyvatelstva o důležitosti ochrany hřbitovů i možných rizicích může zvýšit povědomí a angažovanost veřejnosti.

Značení majetku. Identifikace majetku na hřbitově, jako jsou hroby, náhrobky a ozdobné předměty, mohou pomoci ztížit prodej ukradených předmětů. Označení může být fyzické (gravírování, značkovací barvy) nebo elektronické (RFID-čipy).

Spolupráce se zabezpečovacími firmami. Mnohé hřbitovy spolupracují s profesionálními zabezpečovacími firmami, které mohou poskytnout komplexní bezpečnostní služby včetně dohledu, monitoringu i rychlé reakce na incidenty.

Architektonická opatření. Prostorové uspořádání hřbitova a jeho architektonický design mohou ovlivnit bezpečnost. Například umístění hlavního vstupu a jeho osvětlení mohou být navrženy tak, aby odradily pachatele.

Spolupráce s policií. Komunikace a spolupráce s místní policií mohou vést k rychlejšímu vyšetřování a řešení případů krádeží i vandalismu.

Prevence krádeží a vandalismu na hřbitovech představuje komplexní úkol, který vyžaduje kombinaci technologických, společenských i legislativních opatření. Pouze koordinovaný a celistvý přístup může zajistit ochranu těchto posvátných míst a zachovat jejich pietní charakter.

Ovšem je třeba si také uvědomit, že ne každá obec, město nebo soukromý vlastník hřbitova má možnost investovat do zabezpečení hřbitovů tolik peněz, kolik je potřeba. Tato situace souvisí jak s jejich finanční situací, tak s ochotou investovat. Proto by si všichni zainteresovaní měli uvědomit důležitost těchto míst a myslet na ně při plánování svých rozpočtů, tedy podniknout všechno podle svých možností a zabezpečit klid i pořádek na těchto místech.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zaměřila na problematiku zabezpečení pohřbišť s cílem minimalizovat zde nežádoucí jevy, jako jsou vandalismus a krádeže, což je velmi aktuální, a to nejen v ČR, ale i ve světě, kde se tyto nežádoucí jevy objevují stále častěji. Následkem těchto aktivit vznikají nejen materiální škody, ale i újma psychická, a to především u pozůstalých. V této diplomové práci nebylo provedeno žádné statistické šetření, to je doporučeno pro závěrečnou práci s podobnou tematikou.

Teoretická část práce se zabývala oblastmi pohřbívání a zabezpečení objektů. V úvodu byla řešena historie pohřbívání a její uchopení pomocí právních norem v ČR. V rámci teoretického východiska byly zmíněny základní pojmy důležité pro ucelení této problematiky a nabídlo také různé pohledy na problematiku pohřbívání. Následovalo zpracování literární rešerše, kde byly zmíněny důležité literární zdroje, akademické práce i zahraniční zdroje zabývající se problematikou pohřbívání a zabezpečení pohřbišť. V další části teorie bylo důrazně poukázáno na negativní jevy, které se mohou na hřbitovech objevit. V rámci těchto skutečností byly uvedeny i možnosti zajištění hřbitovů, právní podpora a úloha samosprávy v této oblasti. Byla zde také zmínka o důležitosti spolupráce s místní komunitou a policií. V závěru teoretické části práce byly uvedeny příklady vandalizmu na hřbitovech, a to jak v ČR, tak ve světě.

Pro praktickou část práce byly vybrány tři hřbitovy na základě autorovy volby a bylo na nich posouzeno současné zabezpečení, které bylo následně porovnáno s ideální variantou stanovenou autorem v úvodu praktické části. Srovnání zabezpečení hřbitovů bylo řešeno pomocí otázek v checklistu, který vycházel z ideální varianty a porovnával splnění jím stanovených zabezpečení. Jednotlivé hřbitovy tak byly na základě checklistu vyhodnoceny procentuálním splněním požadavků. Nejlépe dopadl prostějovský hřbitov, který měl se 62 % „dobré“ hodnocení, nejhůře z komparace pak vyšel hřbitov židovský v Ivanovicích na Hané, který splňoval požadavky checklistu pouze na 8 % a jeho hodnocení bylo „absolutně nepřipustné“. To znamená, že zabezpečení tohoto hřbitova je alarmující a jeho majitel, náboženská obec Brno, by měl co nejdříve přijmout opatření k nápravě tohoto stavu. Na základě uvedených skutečností byl židovský hřbitov vybrán k vytvoření návrhu na zlepšení zabezpečení, přičemž byly stanoveny tři varianty vylepšení, mezi nimiž existuje vzájemné propojení a mohou být aplikovány s ohledem na finanční možnosti vlastníka.

V rámci této práce bylo posouzeno zabezpečení tří hřbitovů z blízké oblasti autora bydliště a sestaveny byly návrhy na možná vylepšení současného stavu. Toto zhodnocení, včetně navržení různých variant zabezpečení a finanční kalkulace návrhů pro ochranu židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané, je považováno za **hlavní přínos práce**. Všechno zmíněné je aplikovatelné v rámci ochrany dalších hřbitovů s přihlédnutím ke stavu jejich zabezpečení. Lze tedy konstatovat, že cíl diplomové práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADVISOR TRAVEL, 2023. *Hřbitov Ohlsdorf*. Online. Advisor.travel, © 2023. Dostupné z: <https://cs.advisor.travel/poi/Hrbitov-Ohlsdorf-14323>. [cit. 2023-10-25].

APELTAUER, Tomáš; DUFEK, Zdeněk; VANGELI, Benedikt; ROSENKRANZ, Jiří; HROMADA, Martin et al., 2019. *Ochrana měkkých cílů*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-427-5.

AURA FLIGHTS, 2022. *The ultimate final adventure*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.ashesinspace.co.uk/>. [cit. 2023-10-20].

BARČOVÁ, Karla; STANĚK, František a LESŇÁK, Michal, 2019. *Fyzika v bezpečnostních technologiích*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-226-9.

BARTESKA, Petr, 2016. *Bezpečnostní studie rizik při zabezpečení fyzické ochrany městského hřbitova*. Diplomová práce. Ostrava: VŠB – TU Ostrava.

BARTOŠOVÁ, Michaela, 2023. *Místo náhrobku strom. Pod Lysou horou vzniká první přírodní pohřebiště v kraji*. Online. In: Novinky, 25. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-misto-nahrobku-strom-pod-lysou-horou-vznika-prvni-prirodni-pohrebiste-v-kraji-40441085>. [cit. 2023-12-31].

BLAŽEK, Zdeněk, 2023. *Ústřední hřbitov Neředín*. Online. In: Mapy, 21. 9. 2023. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?gallery=1&x=17.2189873&id=1897783&sourcep=foto&idp=7554278&source=base&y=49.5972271&z=17>. [cit. 2023-10-24].

BRYANT, Chantelle, 2019. *Paris Catacombs*. Online. Mainlymuseums, © 2023. Dostupné z: <https://mainlymuseums.com/post/953/paris-catacombs/>. [cit. 2023-10-20]

ČANDÍK, Marek, 2004. *Objektová bezpečnost II*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-731-8217-3.

ČECH, Vladimír a KROKUSOVÁ, Juliana, 2013. *Antropogénna geomorfológia: (antropogénne formy reliéfu)*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied. ISBN 978-80-555-1037-8.

ČERNÁ, Lenka, 2019. *Američané svými tričky matou sledovací kamerové systémy*. Online. In: Portál řidiče, 22. 8. 2019. Dostupné z: <https://www.portalridice.cz/clanek/americane-svymi-tricky-matou-kamerove-systemy>. [cit. 2023-10-24].

ČESKO, 2001. *Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů*. Online. In: *Zákony pro lidi*. AION CS, © 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-256/zneni-20210101>. [cit. 2023-10-22].

ČESKO, 2009. *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Online. In: *Zákony pro lidi*. AION CS, © 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>. [cit. 2023-10-22].

ČESKO, 2012. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*. Online. In: *Zákony pro lidi*. AION CS, © 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. [cit. 2023-10-22].

ČÍŽKOVSKÁ, Jana, 2019. *Defektní predispozice ostražky majetku a osob*. Týn nad Vltavou: Nová Forma. ISBN 978-80-7612-075-4.

DAMACOM, 2019. *Jak a proč využít kamerový systém*. Online. © 2019. Dostupné z: <https://damacom.cz/navody-a-rady/jak-a-proc-vyuzit-kamerovy-system/>. [cit. 2023-10-23].

DVOŘÁK, Miloš, 2018a. *Malý průvodce po hrobech velkých I*. Ústí nad Labem: AOS Publishing. ISBN 978-80-87624-65-4.

DVOŘÁK, Miloš, 2018b. *Malý průvodce po hrobech velkých III*. Ústí nad Labem: AOS Publishing. ISBN 978-80-87624-61-6.

DVOŘÁK, Miloš, 2021. *Malý průvodce po hrobech velkých. Díl IV*. Ústí nad Labem: AOS Publishing. ISBN 978-80-87624-82-1.

ELIÁŠ, Vojtěch a KOTRLÝ, Tomáš, 2006. *Přehled veřejných a neveřejných pohřebišť v České republice*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 80-7429-310-6.

FENNELLY, Lawrence J., 2017. *Effective physical security*. 5th ed. Amsterdam: Elsevier. ISBN 978-0-12-804462-9.

HARTL, Pavel, 2004. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8803-1.

- HARTMAN, Rudi, 2013. Dark tourism, thanatourism, and dissonance in heritage tourism management: new directions in contemporary tourism research. Online. *Journal of Heritage Tourism*. Vol. 9, no. 2, p. 166–182. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1743873X.2013.807266>. [cit. 2023-10-22].
- HARZER, Filip, 2019. *Vandalové zničili na Oravě židovský hřbitov, povalili 60 náhrobků*. Online. In: Seznam zprávy, 18. 12. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vandalove-znicili-na-orave-zidovsky-hrbitov-povalili-60-nahrobku-85196>. [cit. 2023-12-31].
- HENDERSON, John W., 2016. *The facility manager's guide to safety and security*. Boca Raton: CRC Press. ISBN 978-1-4987-3772-2.
- HRUŠKOVÁ, Marie, 2005. *Kult stromů v zemích Koruny české*. Praha: Městská knihovna v Praze. ISBN 80-7258-211-9.
- HULVA, Tomáš, 2008. *Ochrana majetku*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-712-6.
- HUPKOVÁ, Martina, 2008. *Nekrogeografický výzkum Česka: základní charakter a územní diferenciací nekrogeografických aspektů v Česku s důrazem na jejich vztah k náboženství*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova.
- HUPKOVÁ, Martina, 2009. Prostředí a kultura českých hřbitovů. Online. *Geografické rozhledy*. Roč. 18, č. 4, s. 8–9. ISSN 1210-3004. Dostupné z: <http://www.pohrebiste.cz/stranky/archiv/dokument/10/ceshrbit.pdf>. [cit. 2023-10-22].
- HUPKOVÁ, Martina, 2010. *Pohřbívání a hřbitovy – reflexe kultury českého venkova*. Online. In: DVS, 16. 2. 2010. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6462396>. [cit. 2023-10-26].
- CHRONICLE, 2023. *Smart Cemeteries: Its Applications and Benefits*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://chronicle.rip/smart-cemeteries-its-applications-and-benefits/>. [cit. 2023-10-25].
- IDNES a ČTK, 2002. *Japonsko – drahota zaživa i po smrti*. Online. In: iDnes, 4. 4. 2002. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/japonsko-drahota-zaziva-i-po-smrti.A020404_122801_zahranicni_zem. [cit. 2023-10-25].
- IVANKA, Ján, 2010. *Mechanické zábranné systémy*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7318-910-5.

- JIHOMORAVSKÝ KRAJ, 2023. *Dotační program pro oblast prevence kriminality v roce*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Grants/20981-506-Dotacni+program+pro+oblast+prevence+kriminality+2023.aspx>. [cit. 2023-12-28].
- JÖCKLE, Clement, 2000. *Memento Mori - Historie pohřbívání a uctívání mrtvých*. Praha: Balios. ISBN 80-242-0108-9.
- KIRCHNER, Karel a SMOLOVÁ, Irena, 2010. *Antropogenní geomorfologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2376-0.
- KOCOUREK, Jaroslav, 2022. *Zajímavosti o pohřbívání: historie i současnost*. Olomouc: Rubico. ISBN 978-80-7346-270-3.
- KODYMOVÁ, Jana, 2022. *Vandalismus na hřbitovech*. Online. In: Město Liberec, 25. 8. 2022. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/obcan/aktuality/zpravy-z-mesta/vandalismus-hrbitovech.html>. [cit. 2023-12-28].
- KOOPERATIVA, 2024. *Obecný popis stožáru*. Online. © 2024. Dostupné z: http://www.kooperativa-vod.cz/ocelove-stozary/obecny-popis-stozaru/?fbclid=IwAR3wYqdcynGhRRqXKopkKn7LeL-6cpD6dc_mgenVvwKd9P852EeNc6EUq3U. [cit. 2024-01-30].
- KOTÍKOVÁ, Halina, 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4603-6.
- KOTRLÝ, Tomáš, 2013. *Pohřebnictví: právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-86131-95-5.
- KOZÁRKOVÁ, Tereza, 2010. *Smrt, pohřební ritus a rituály v tibetském buddhismu*. Magisterská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita.
- KRATINOVÁ, Andrea a HYÁNEK, Tomáš Patrick, 2019. *Nejúčinnější prevencí krádeží na hřbitovech jsou oči návštěvníků, shodují se policisté i strážníci*. Online. In: Rozhlas, 23. 10. 2019. Dostupné z: <https://zlin.rozhlas.cz/nejucinnejsi-prevenci-kradezi-na-hrbitovech-jsou-oci-navstevniku-shoduji-se-8094770>. [cit. 2023-10-23].
- KUČERA, Jakub, 2019. *Po stopách míst posledního odpočinku slavných osobností*. Online. In: Čti doma, 3. 8. 2019. Dostupné z: <https://www.ctidoma.cz/kultura/2019-08-03-po-stopach-mist-posledn%C3%ADho-odpocinku-slavnych-osobnosti-45634>. [cit. 2023-10-22].

- KUTĚJ, Richard a PRYČEK, Vladimír, 2023. *Pod Lysou horou vzniká přírodní hřbitov*. Online. In: Deník, 15. 6. 2023. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/prirodni-hrbitov-lubno-prirodni-pohrebiste-beskydy-prirodni-hrbitov-beskydy.html. [cit. 2023-10-25].
- LOVEČEK, Tomáš; VELAS, Andrej a ĎUROVEC, Martin, 2015. *Bezpečnostné systémy: poplachové systémy*. Žilina: Žilinská univerzita. ISBN 978-80-554-1144-6.
- LUXENT, 2023. *Jak efektivně chránit svůj domov*. Online. Dostupné z: <https://www.luxent.cz/jak-efektivne-chranit-svuj-domov/life-and-style>. [cit. 2023-10-23].
- MAINE OLD CEMETERY ASSOCIATION, 2020. *Vandalism*. Online. © 2020. Dostupné z: <https://moca-me.org/vandalism>. [cit. 2023-06-01].
- MAJZLÍKOVÁ, Jana, 2007. *Vybrané otázky právní úpravy pohřebnictví*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova.
- MANAGEMENTMANIA, 2016. *Dedukce*. Online. 2. 8. 2016. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/dedukce>. [cit. 2023-12-25].
- MANAGEMENTMANIA, 2017. *Analýza pomoci kontrolního seznamu - CLA*. Online. 14. 2. 2017. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/analyza-kontrolni-seznam-cla-checklist-analysis>. [cit. 2023-12-25].
- MANAGEMENTMANIA, 2020. *SWOT analýza*. Online. 30. 9. 2020. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>. [cit. 2023-12-25].
- MAREŠ, Václav, 2023. *Autorem pořízené fotografie*.
- MAREŠ, Václav, 2023b. *Vlastní zdroj*.
- MAZANÁ, Jana, 2016. *Vývoj pohřebních rituálů na našem území od raného středověku do současnosti*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.
- MĚSTO IVANOVICE NA HANĚ, 2023. *Historie města Ivanovice na Hané*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.ivanovicenahane.cz/mesto/informace-o-meste/historie-mesta/>. [cit. 2023-12-25].
- MĚSTSKÁ POLICIE KOSTELEČ NAD ORLICÍ, 2022. *Kontroly hřbitova*. Online. 25. 10. 2022. Dostupné z: <https://mp.kostelecno.cz/2022/10/25/kontroly-hrbitova/>. [cit. 2023-12-28].

- MĚSTSKÝ ÚŘAD VYŠKOV, 2008. *Historie města Vyškova*. Online. 28. 9. 2008. Dostupné z: <https://www.vyskov-mesto.cz/historie%2Dmesta%2Dvyskova/d-1067582/p1=135264>. [cit. 2023-10-31].
- MĚSTSKÝ ÚŘAD VYŠKOV, 2020. *Vyškov dnes*. Online. 27. 4. 2020. Dostupné z: <https://vyskov-mesto.cz/vyskov-dnes/d-1067614/p1=135690>. [cit. 2023-10-31].
- MIŠOVÁ, Saskia, 2015. *Barokní hřbitov Strílký*. Online. In: Rozhlas, 18. 8. 2015. Dostupné z: <https://regiony.rozhlas.cz/barokni-hrbitov-ve-strilkach-na-kromerizsku-patri-mezi-evropske-unikaty-7436453>. [cit. 2023-10-24].
- MITWALLYOVA, Helena, 2013. *Definování a zabezpečení povinných úkolů samosprávy v ČR a vybraných státech EU Defining of mandatory tasks of local government in the Czech Republic and selected states of the EU*. Online. Praha. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/263314470_Definovani_a_zabezpeceni_povinnych_ukolu_samospravy_v_CR_a_vybranych_statech_EU_Defining_of_mandatory_tasks_of_local_government_in_the_Czech_Republic_and_selected_states_of_the_EU. [cit. 2023-10-24].
- MYTUM, Harold, 2003. *The Social History of the European Cemetery*. Online. In: *Handbook of Death and Dying*. Thousand Oaks, CA: Sage Reference. Dostupné z: <https://omnilogos.com/social-history-of-european-cemetery/>. [cit. 2023-10-25].
- OBYVATELÉ ČESKA, 2023. *Počet obyvatel v obci Prostějov*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://obyvateleceska.cz/prostejov/prostejov/589250>. [cit. 2023-11-05].
- PALKOVSKÁ, Jana, 2023. *Na hřbitově v Karviné řádil vandal*. Online. In: iDnes, 17. 4. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/vandal-centralni-hrbitov-znicene-hroby-nahrobky-karvina.A230417_151016_ostrava-zpravy_palj. [cit. 2023-10-20].
- PASATUR, 2021. *Ivanovice na Hané - židovský hřbitov*. Online. In: Turistika.cz, 22. 2. 2021. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/ivanovice-na-hane-zidovsky-hrbitov--1/detail>. [cit. 2023-11-03].
- PERE-LACHAISE, 2023. *Cimetière du Père-Lachaise*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://pere-lachaise.com/>. [cit. 2023-10-25].
- POLÁCHOVÁ, Simona, 2021. *Zajištění hřbitovů před krádežemi a vandalismem*. Bakalářská práce. Uherské hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

POLICIE ČR, 2023. *Preventivní rady II*. Online. © 2023. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/preventivni-rady-ii.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

[cit. 2023-10-23].

POŇUCHÁLEK, Filip, 2022. *Ústřední hřbitov v Brně*. Online. In: Magistrát města Brna,

26. 10. 2022. Dostupné z: <https://cosedeje.brno.cz/w/blizi-se-dusicky-brnenske-hrbitovy-budou-mit-delsi-otviraci-dobu>. [cit. 2023-10-24].

REFERENT OBCE ŠKVOREC, 2023. *Případ vandalismu na škvoreckém hřbitově již řeší policie*. Online. In: Městys Škvorec, 15. 3. 2023. Dostupné z:

<https://www.obceskvorec.cz/mestys/aktuality/pripad-vandalismu-na-skvoreckem-hrbitove-jiz-resi-policie-1701cs.html>. [cit. 2023-10-20].

SDRUŽENÍ POHŘEBNICTVÍ V ČR, 2023. *Co je Znak kvality*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.pohrebnictvi.cz/cs/co-je-znak-kvality/>. [cit. 2023-12-31].

SEVERA, Ladislav, 2014. *Objektová bezpečnost*. Bakalářská práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

SEZNAM.CZ, 2023a. *Mapy.cz*. Online. Správa majetku města Vyškova - hřbitov Vyškov. Základní. Dostupné z:

<https://mapy.cz/zakladni?q=H%C5%99bitov%20m%C4%9Bsta%20Vy%C5%A1kova&source=firm&id=12979133&ds=2&x=16.9940918&y=49.2781051&z=15>. [cit. 2023-10-31].

SEZNAM.CZ, 2023b. *Mapy.cz*. Online. Městský hřbitov ve Vyškově. Základní. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.9951298&y=49.2752996&z=18&base=ophoto>.

[cit. 2023-11-01].

SEZNAM.CZ, 2023c. *Mapy.cz*. Online. Židovský hřbitov Ivanovice na Hané. Turistická. Dostupné z:

<https://mapy.cz/turistica?q=%C5%BDidovsk%C3%BD%20h%C5%99bitov%20Ivanovice%20na%20Han%C3%A9&source=base&id=1723697&ds=1&x=17.0909265&y=49.3054450&z=16>. [cit. 2023-11-03].

SEZNAM.CZ, 2023d. *Mapy.cz*. Online. Židovský hřbitov Ivanovice na Hané. Turistická. Online. Dostupné z:

<https://mapy.cz/turistica?x=17.1026317&y=49.3082947&z=19&base=ophoto>.

[cit. 2023-11-03].

SEZNAM.CZ, 2023e. *Mapy.cz*. Online. Městský hřbitov Prostějov. Základní. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?source=base&id=2091442&x=17.0753000&y=49.4609533&z=13>. [cit. 2023-11-05].

SEZNAM.CZ, 2023f. *Mapy.cz*. Online. Skogskyrkogården. Základní. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?source=osm&id=137377022&x=18.1026705&y=59.2713139&z=15>. [cit. 2023-10-25].

SINGH, Orrin a NELLES, Jacques, 2023. *Who is behind the worst vandalism in the history of Johannesburg's cemeteries*. Online. In: EYEWITNESS NEWS, 18. 4. 2023. Dostupné z: <https://ewn.co.za/2023/04/18/who-is-behind-the-worst-vandalism-in-the-history-of-johannesburg-s-cemeteries>. [cit. 2023-10-20].

SKUHRAVÁ, Klára, 2014. *Římské katakomby*. Online. In: Kam se vydat, 9. 12. 2014. Dostupné z: <https://www.kamsevydat.cz/via-appia-antica-rimske-katakomy/>. [cit. 2023-10-25].

SLAVÍK, Leoš, 2022. *Prevence krádeží (nejen) na hřbitovech*. Online. In: Město Přelouč, 18. 10. 2022. Dostupné z: <https://www.mestoprelouc.cz/seniori/mesto-a-samosprava/mestska-police/mestska-police-informuje/prevence-kradezi-nejen-na-hrbitovech-3506cs.html>. [cit. 2023-10-23].

SLOVENSKO, 2005. *Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon*. Online. In: *Zákony pro lidi*. S-EPI, © 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.sk/zz/2005-300>. [cit. 2023-10-22].

SMMV – SPRÁVA MAJETKU MĚSTA VYŠKOVA, 2014. *Městský hřbitov ve Vyškově*. Online, PDF. Vyškov: SMMV. Dostupné z: <http://www.smmvyskova.cz/download/mestsky-hrbitov-Vyskov.pdf>. [cit. 2023-10-31].

SPURNÝ, Aleš, 2020. *Prostějovský hřbitov je uměleckou galerií výtvarných děl rozmístěných ve více než stoletém parku*. Online. In: Rozhlas, 3. 11. 2020. Dostupné z: <https://region.rozhlas.cz/prostejovsky-hrbitov-je-umeleckou-galerii-vytvarnych-del-rozmistenych-ve-vice-8353220>. [cit. 2023-11-05].

STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV, 2022. *Základní informace*. Online. Turistický portál města Prostějova, 27. 4. 2022. Dostupné z: <https://www.turistaprostejov.cz/cs/o-meste/zakladni-informace-2.html>. [cit. 2023-11-05].

STEJSKAL, David; ŠEJVL, Jaroslav a kolektiv, 2011. *Pohřbívání a hřbitovy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-680-6.

ŠEJVL, Jaroslav, 2020. *Zákon o pohřbívání: Zákon o válečných hrobech : komentář*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7598-952-9.

ŠMOLÍKOVÁ, Petra, 2020. *Společenská odpovědnost a temný turismus*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

TANAŚ, Slawoj, 2006. *Tanatoturystyka – kontrowersyjne oblicze turystyki kulturowej*. Łódź: Uniwersytetu Łódzkiego.

TANAŚ, Slawoj, 2008. *Przestrzeń turystyczna cmentarzy*. Łódź: Uniwersytetu Łódzkiego. ISBN 978-83-7525-193-7.

TBSNEWS, 2023. *Dhaka North launches app for smart cemetery service*. Online. 10. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.tbsnews.net/bangladesh/dncc-launches-digital-graveyard-system-help-people-trace-their-relatives-graves-680482>. [cit. 2023-10-25].

THE LONDON FREE PRESS [TLFP], 2023. *'Senseless': Cemetery officials stunned after vandals damage 60 gravestones*. Online. 5. 1. 2023. Dostupné z: <https://lfpress.com/news/local-news/senseless-cemetery-officials-stunned-after-vandals-damage-60-gravestones>. [cit. 2023-10-20].

UHLÁŘ, Jan, 2009. *Technická ochrana objektů*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978-80-7251-312-3.

UNESCO, 2023. *The World Heritage Convention*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/convention/>. [cit. 2023-10-22].

UNIS COMPUTERS, 2023. *IT bezpečnost - Zabezpečení v IT a počítačových sítí*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.uniscomp.cz/reseni-it-bezpecnost>. [cit. 2023-12-25].

UNITED KINGDOM, 1968. *Theft Act 1968*. Online. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1968/60>. [cit. 2023-10-20].

VARVAŘOVSKÝ, Pavel; GREGOROVÁ, Jana; HANÁK, Marek a BĚLOHRADOVÁ, Jitka, 2013. *Pohřbívání*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-904579-5-9.

VETEŠNÍK, Pavel; STRÁNSKÁ, Eva a ŠEJVL, Jaroslav, 2015. *Zákon o pohřebnictví: Zákon o válečných hrobech: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7478-680-8.

ZBUŠKOVÁ, Zdena, 1992. Európsky cintorín. *Projekt revue slovenskej architektúry*. Roč. 34, č. 6, s. 70–71. ISSN 1335-2180.

ZELINKOVÁ, Monika, 2019. *Zabezpečení pohřebišť proti vandalismu a krádežím*. Bakalářská práce. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

ZEMAN, Karel, 2013. *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze*. Online, učební materiál. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Dostupné z: <https://nf.vse.cz/wp-content/uploads/page/1069/Methodika-pro-psani%CC%81-BP-a-DP-29-9-2014-12.pdf>. [cit. 2023-12-25].

WIKIPEDIA, 2023. *Městský hřbitov Prostějov*. Online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bstsk%C3%BD_h%C5%99bitov_Prost%C4%9Bjov v. [cit. 2023-11-05].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CCTV	Closed-circuit television (uzavřený televizní okruh)
GIS	geografický informační systém
MZS	mechanické zábranné systémy
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VDC	videodohledové centrum

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1: Poničení židovského pohřebiště Orava na Slovensku (Harzer, 2019)	15
Obrázek 2: Ústřední hřbitov v Brně (Poňuchálek, 2022)	20
Obrázek 3: Chytré hřbitovy (Chronicle, 2023)	23
Obrázek 4: Barokní hřbitov Střílky (Mišová, 2015)	25
Obrázek 5: Přehled pohřebišť v ČR – současnost (Eliáš et al., 2006)	28
Obrázek 6: Titulní strany (Kotrlý, 2013; Vetešník et al., 2015; Dvořák, 2021)	30
Obrázek 7: Rozptýlení popela ve vesmíru (Aura Flights, 2022)	32
Obrázek 8: Nově vzniklé pohřebiště pod Lysou horou (Bartošová, 2023)	34
Obrázek 9: Zajištění kamerovým systémem (Černá, 2019)	37
Obrázek 10: Poničení hřbitova v Ontariu (The London Free Press, 2023)	45
Obrázek 11: Poničení hřbitova Braamfontein v Johannesburgu (Singh, Nelles, 2023)	46
Obrázek 12: Řádění vandala na hřbitově v Karviné (Palkovská, 2023)	47
Obrázek 13: Umístění městského hřbitova ve Vyškově (Mapy.cz, 2023)	54
Obrázek 14: Areál městského hřbitova ve Vyškově (Mapy.cz, 2023b)	56
Obrázek 15: Vyhodnocení zabezpečení hřbitova ve Vyškově (Mareš, 2023b)	58
Obrázek 16: Umístění židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané (Seznam.cz, 2023c)	61
Obrázek 17: Areál židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané (Seznam.cz, 2023d)	62
Obrázek 18: Vyhodnocení zabezpečení židovského hřbitova (Mareš, 2023b)	64
Obrázek 19: Poloha městského hřbitova v Prostějově (Seznam.cz, 2023e)	67
Obrázek 20: Areál městského hřbitova v Prostějově (Seznam.cz, 2023f)	69
Obrázek 21: Vyhodnocení zabezpečení hřbitova v Prostějově (Mareš, 2023b)	71
Obrázek 22: Výsledný SWOT – graf (Mareš, 2023b)	78
Obrázek 23: Ekonomický návrh zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)	79
Obrázek 24: Střední návrh zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)	82
Obrázek 25: Finančně náročný návrh na zlepšení zabezpečení (Seznam.cz, 2023d)	84
Obrázek 26: Pouliční lampa a její popis (Kooprativa, 2024)	114

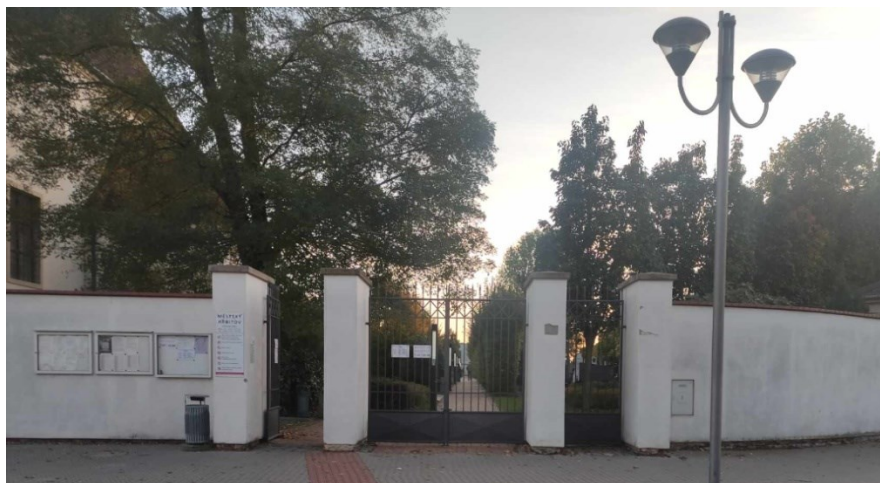
SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova ve Vyškově (Mareš, 2023b)...	57
Tabulka 2: Hodnotící kritéria (Mareš, 2023b)	58
Tabulka 3: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova v Ivanovicích (Mareš, 2023b)	63
Tabulka 4: Checklist orientovaný na zabezpečení hřbitova v Prostějově (Mareš, 2023b)..	70
Tabulka 5: STRENGTHS – silné stránky (Mareš, 2023b)	75
Tabulka 6: WEAKNESSES – slabé stránky (Mareš, 2023b)	75
Tabulka 7: OPPORTUNITIES – příležitosti (Mareš, 2023b).....	76
Tabulka 8: THREATS – hrozby (Mareš, 2023b)	77
Tabulka 9: Cenová kalkulace ekonomického řešení (Mareš, 2023b).....	80
Tabulka 10: Cenová kalkulace ekonomického řešení (Mareš, 2023b).....	83
Tabulka 11: Cenová kalkulace finančně náročného řešení (Mareš, 2023b).....	85

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha I: Fotografie městského hřbitova ve Vyškově
- Příloha II: Fotografie židovského hřbitova v Ivanovicích na Hané
- Příloha III: Fotografie městského hřbitova v Prostějově
- Příloha IV: Obecný popis pouliční lampy

PŘÍLOHA I: FOTOGRAFIE MĚSTSKÉHO HŘBITOVA VE VYŠKOVĚ

Fotografie č. 1: Hlavní vchod na hřbitov (Mareš, 2023)

Fotografie č. 2: Boční vchod (vjezd) (Mareš, 2023)

Fotografie č. 3: Boční vchod (branka) (Mareš, 2023)

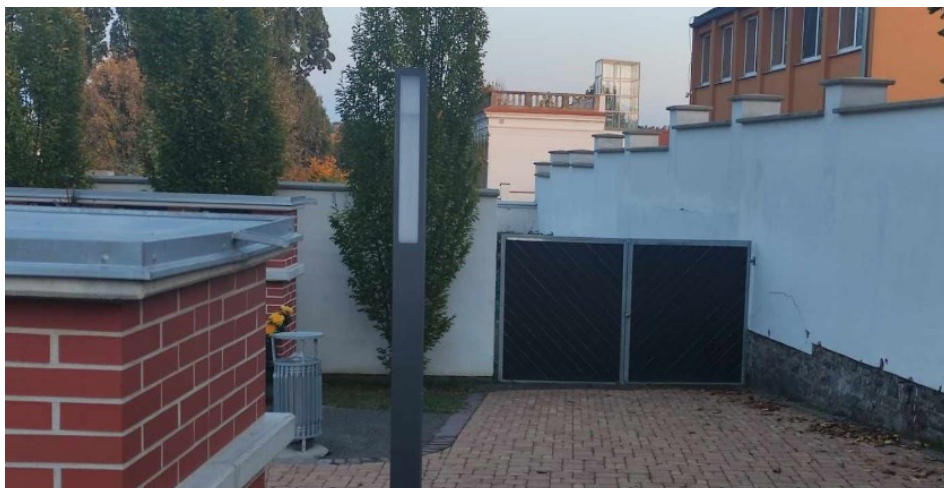
Fotografie č. 4: Boční vjezd (pro vyvážení kontejneru) (Mareš, 2023)

Fotografie č. 5: Vstup do prostoru skladu se stavebním materiálem (Mareš, 2023)

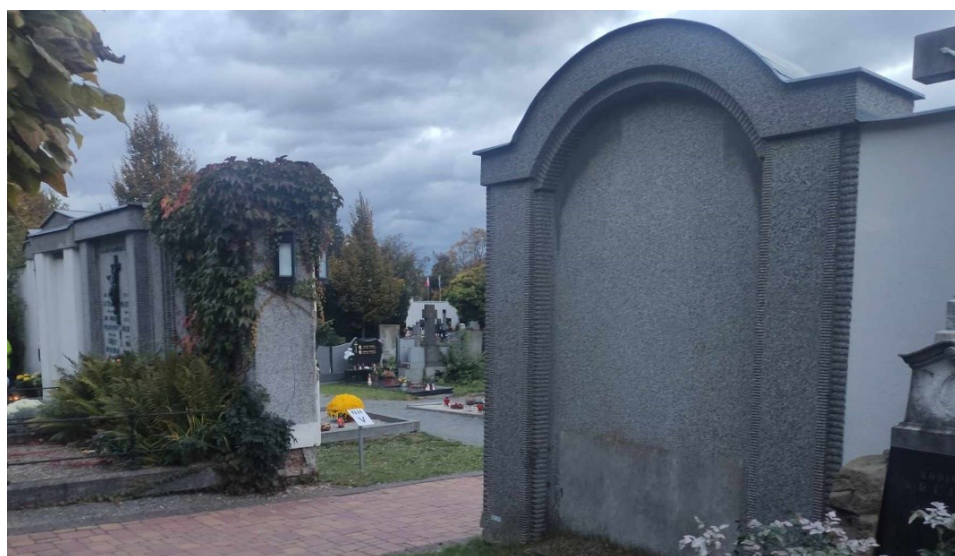
Fotografie č. 6: Branka z prostoru skladování do prostoru hřbitova (Mareš, 2023)

Fotografie č. 7: Vjezd z prostoru skladování do prostoru hřbitova (Mareš, 2023)

Fotografie č. 8: Průchod mezi částmi hřbitova u zdi s Kauflandem (Mareš, 2023)

Fotografie č. 9: Průchod mezi částmi hřbitova ve středu hřbitova (Mareš, 2023)

PŘÍLOHA II: FOTOGRAFIE ŽIDOVSKÉHO HŘBITOVA V IVANOVICÍCH NA HANĚ

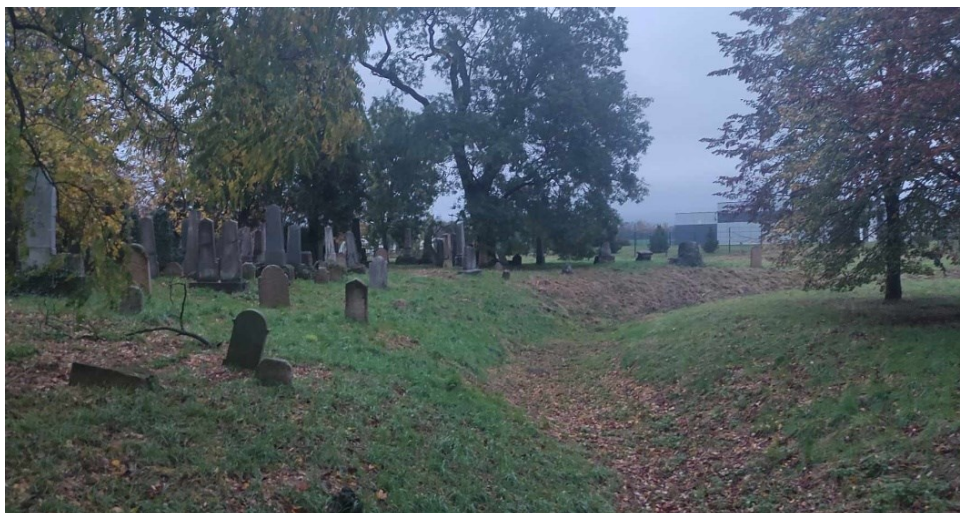
Fotografie č. 1: První vchod na hřbitov (Mareš, 2023)

Fotografie č. 2: Druhý vchod na hřbitov (Mareš, 2023)

Fotografie č. 3: Oplocení s Biovetou (Mareš, 2023)

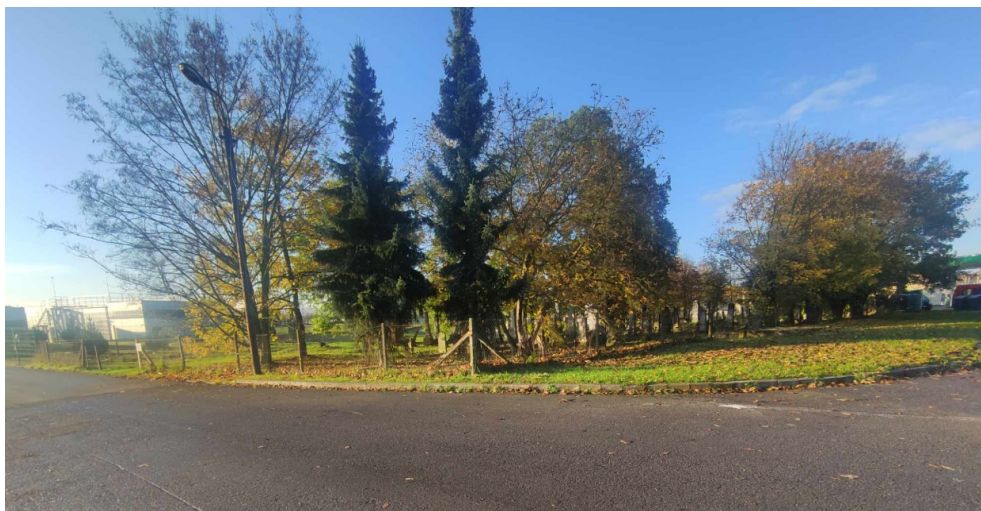
Fotografie č. 4a: Vysušené koryto náhonu (Mareš, 2023)

Fotografie č. 4b: Vysušené koryto náhonu (Mareš, 2023)

Fotografie č. 5: Oplocení s čističkou odpadních vod (Mareš, 2023)

Fotografie č. 6: Oplocení s benzinovou pumpou (Mareš, 2023)

Fotografie č. 7: Čistička odpadních vod (Mareš, 2023)

PŘÍLOHA III: FOTOGRAFIE MĚSTSKÉHO HŘBITOVA V PROSTĚJOVĚ

Fotografie č. 1: Hlavní vchod na hřbitov (Mareš, 2023)

Fotografie č. 2: Hlavní vchod na židovský hřbitov (Mareš, 2023)

Fotografie č. 3: Brána na komunikaci za Brněnskou ulicí (Mareš, 2023)

Fotografie č. 4: Brána do prostoru směrem k dálnici (Mareš, 2023)

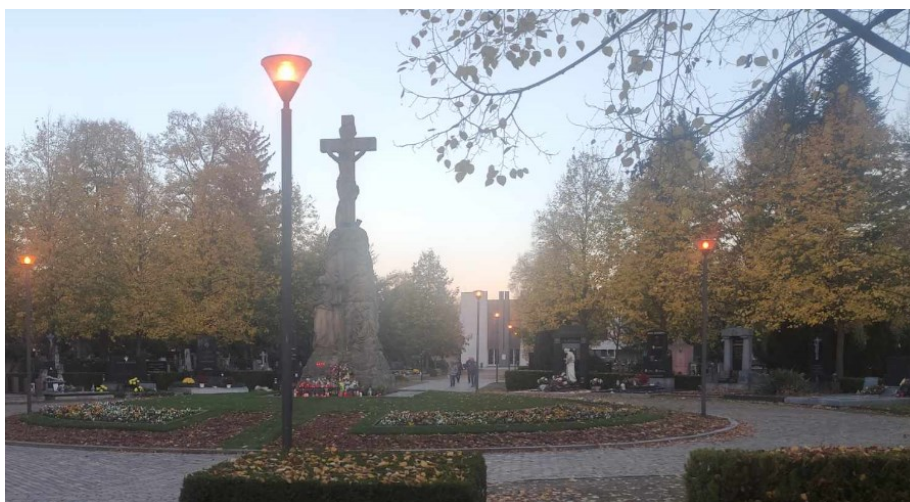
Fotografie č. 5: Brána do prostoru za obřadní síní (Mareš, 2023)

Fotografie č. 6: Zadní vchod z ulice Lidické (Mareš, 2023)

Fotografie č. 7: Brána z komunikace v sousedství se zahradnictvím (Mareš, 2023)

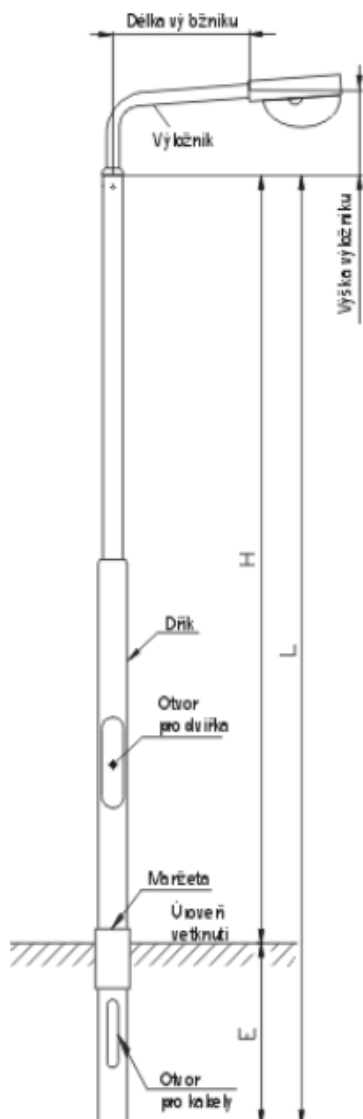

Fotografie č. 8: Osvětlení hřbitova směrem k obřadní síni (Mareš, 2023)

Fotografie č. 9: Osvětlení hřbitova směrem od hlavního vchodu (Mareš, 2023)

PŘÍLOHA IV: OBECNÝ POPIS POULIČNÍ LAMPY (obrázek 25)

Výložník stožáru samostatná část stožáru nasunutá na horní konec dříku a sloužící k upevnění svítidel

Délka vyložení (výložníku) vodorovně měřená vzdálenost od konce výložníku k ose dříku stožáru

H výška dříku stožáru nad zemí

L celková délka dříku stožáru

E hloubka vetknutí

Dřík stožáru základní nosná část stožáru

Manžeta ocelová ochranná část dříku

Úroveň vetknutí vodorovná rovina vedená místem vetknutí stožáru

Obrázek 26: Pouliční lampa a její popis (Kooperativa, 2024)